

INKEY
BREVIARIUM

Károlyi Attila

*„Az megeledésnek jó erkölcsét
az Isten szaporítani,
és az Irigynek javait pedig
meg rövidíteni szokta.”*

Pallini Inkey Boldizsár
TESTAMENTUMA

*Insignia nobilis familiae
Inkey de Pallin*

Károlyi Attila

INKEY BREVIARIUM

A pallini nemes és báró Inkey család
leszármazása, életrajzi adatokkal.

2013

Kiadja:

Dr. Károlyi Attila

ISBN 978 963 08 5991 2

Borítóterv:

Károlyi Henriett

Színes címert festette:

Deák Varga József

Nagybajom

Műszaki szerkesztő:

Vigh Dávid

Második, átdolgozott kiadás

Megjelent Nagykanizsa Város támogatásával,

Cseresnyés Péter polgármestersége idején

Nyomás és kötés készült a

Nagykanizsai Szociális Foglalkoztató Nonprofit Kft. Nyomdájában

(8800 Nagykanizsa, Sabján Gyula u. 3.)

Ügyvezető: Lérántné Mátés Valéria

Tel.: (93) 509 747

nyomda@nkszoci.hu www.nkszoci.hu

ELŐSZÓ

A pallini nemes és báró Inkey család történetének, leszármazásának megírása azt a genealógiai—heraldikai hiányt szándékozik pótolni, amelyet akkor tapasztaltam, amikor — az Inkey család iránt érdeklődvén — rájöttem arra, hogy az imitt-amott fellelhető, és csekélyszámú írásos anyagon kívül a család történetét taglaló, összefoglaló munka mai napig nem jelent meg.

Ez nem jelenti azt, hogy az ebben a könyvben megírtak ezt az űrt teljességgel kitöltik. Megpróbáltam egy összefoglaló családtörténeti munkát szerkeszteni, egyrészt azért, hogy emléket állítsak az utókor számára az Inkey családnak, másrészt pedig megkönnyítsem azoknak az érdeklődőknek a dolgát, akik az Inkey család történetébe kívánnak betekinteni.

A családtörténettel és a címertannal bármilyen szinten foglalkozóknak elvárása az — és ez az elvárás teljesen jogos igény —, hogy a családfát alkotó személyekről készült rajzok hitelesek és pontosak legyenek, a heraldikai ábrázolás magyarázata pedig kielégítse a tudományos igényeket is.

Az Inkey család történetével kapcsolatban megjelent rövidebb munkák, vázlatok a hazafiúi lelkesedésből fakadtak, ez különösen Bátorfi Lajos³ munkáira illik, vagy éppen a szélesebb közérdeklődés felkeltését óhajtó népszerű

stílusban megírt publicisztikai kiadványok, amelyek Halis Istvánra² jellemzők.

A 18. század elején kezdődik az Inkeyek története és a 20. század közepén ér véget, és — bár a családtörténetek íróit minden esetben nyugodtan lehet ilyen-olyan mértékű elfogultsággal illetni — bátran elmondhatjuk azt, hogy olyat alkottak nagyjaik életük során, amely a mi délnyugati régióinkat nevezett korszakban jelentős mértékben befolyásolták, reánk hagyott szellemi és tárgyi emlékeikre pedig — rövidebb-hosszabb politikai írások, testamentumok, ma már műemléknek számító köztéri alkotások, kápolnák és templomok, amelyeket igényesen és magas művészi színvonalon hoztak létre, díszítették őket és festményekkel gazdagították —, az utókor büszkén tekinthet, az az utókor, amely egyébként igyekezett a szó legteljesebb értelmében az Inkeyeket eltüntetni, megsemmisíteni, szellemi alkotásaikat kitöröltetni az emlékezetből, kastélyaikat lebontani és széthordani, síremlékeiket meggyalázni és ledönteni.

Erre a szomorú sorsra jutottak az Inkey család temetkezőhelyei: a palini Inkey kápolna, az iharosi római katolikus templom kriptája, a nagykanizsai alsóvárosi ferences templom kriptája, a nagyrécsesi temetőben lévő Inkey sírok, a surdi kastély, az iharosi kastély és sorolhatnánk.

A közelmúlt változásai azonban halvány reménnyel eltöltenek bennünket, különösen ha olyan szép példáját látjuk az Inkey építkezések megmentésének, mint a palini iskola.

Az Inkey család kiemelkedő személyiségei a szellemi és

gazdasági, de a tudományos életben is alkottak jelentőset, közöttük voltak igazi hazafiak és akadt hazaáruló, jó gazdák és kiemelkedőt létrehozó nagybirtokosok, országos jelentőségű tudós ugyanúgy található a család tagjai között, mint Zala vármegyében közhivatalt és tisztséget viselő, de ugyanakkor követválasztások utján az országos közéletben is résztvevő politikus.

Természetes dolog az, hogy mindenki büszke szülőföldjének kiválóságaira, így kell hogy legyen ez a mi országrészünkkel is, ideje hát annak, hogy az Inkeyek történetét és virágzását világosan lássuk és, hogy megtiszteljük őket, hogy emléküknek szellemi és valóságos emlékművet állítsunk, ugyanúgy mint ahogy ők állították azokat az utókornak, ideje annak is, hogy a fiatal nemzedéknek bemutassuk őket, hogy büszkék legyenek reájuk, és azért is, hogy őket el ne felejtsek, és majdan adják tovább utódaiknak.

A CSALÁD TÖRTÉNETE

Szempontnak tekintetem a család történetének megrajzolásakor azt, hogy az egyes személyiségek életét bemutató fejezetnél ne csak az életrajzi adatokat közöljem, hanem részletesen is bemutassam az Inkey családtagot, munkássága felemlítésekor pedig megemlítssem a róla írott vagy éppen az általa írt publikációt.

A bevezetőben szólottam arról, hogy a család történetének megírása a mai napig váratott magára.

Ugyanakkor, hogy a családtörténet-írók általában azok a személyiségek, akik maguk is a család tagjai, vagy éppen az is természetes, hogy a családtagok érdeklődnek a családjuk történetéről elsősorban, és ha ez a széles közérdeklődéssel is találkozik, akkor az írás maradandó értéket hoz létre.

Erre példákat találunk a történelmi családokkal foglalkozó írásokban, így általában minden jelentősebb család történetírói között megtaláljuk a családtagokat, a zala vármegyei Festeticsek között is a legkiválóbb, Festetics György volt az, aki a család eredetének kutatásával foglalkozott, mi több:

„...Festetics György 1777. ápr. 18-a óta, mint a horvát helytartótanács tanácsosa Zágrábben tartózkodott és ott értesült róla, hogy Zágráb környékén is laknak Festeticsek. A gróf kereste a velük való összeköttetést,

amelynek emlékeként maradt ránk egy 1778. aug. 19-én Zágrábban kelt térítvény. Ez a térítvény arról szól, hogy gróf Festetics György átvett a szomszédos Sassinovecen lakó Festetics Györgytől 9 db, a Festeticsekre vonatkozó okmányt és arra kötelezi magát, hogy a kezéhez vett okmányokat családi levéltárában fogja őriztetni, s Festetics Györgynek, vagy utódainak kérésére bármikor visszaszolgáltatja őket.”⁸

Ilyen emléket találunk az Inkey család immáron csak képzeletünkben létező levéltárában is, ugyanis báró Inkey Imre 1902. február 23-án a következő levelet intézte a raszinyai plébánoshoz:

„...Rasszinya per Kaproncza comitat. Warazdin 23/II. 902. Főtisztelendő Úr. A Loranth család történetén dolgozván kérem főtisztelendő Urat szíveskednék az ottani anyakönyveket szület. esket. és halálozásiakat átvizsgálni és nekem mind az adatokat melyek Loranth család névvel bírt egyénekre vonatkoznak postautalvánnyal átküldeni. Fogadja Főtisztelendő Úr előleges köszönetemet és tiszteletem nyilvánítását. Báró Inkey Imre a főrendiház tagja.”

Báró Inkey Imre még megjegyezte levelének végén „1500 táján volt a család már ottan birtokos.”

A levélre a következő választ kapta báró Inkey Imre:

„...Méltóságos Báró Úr. Becses megkeresésére válaszolva tisztelettel értesítem, hogy a radosóczy plébánia anyakönyvei csak 1633 körül lettek életbe léptetve és

az is nyilvánvaló, hogy az a Loranth aki 1385-ben kapja Berzencét és Inkét a Loranth család megalapítója, a Loranthok pedig birtokaik után előbb a „berzenczei” majd később az „inkei” előnevet használták.

Nagy Iván családtörténeti munkájában azt írja, hogy *a család — az ekkori L o r a n t h család — nemessége az egyetlen, fellelhető írásos említés szerint 1419-ben erősített meg.*

A p a l l i n i I n k e y család, mely a Dunántúl, sőt Horvátországban is birtokos, egyike azon vidék jelentékenyebb és gazdagabb családainak.

A p a l l i n i I n k e y család magát a Dunántúl ismert inkei Loranth családdal egy közös törzsből eredezteti, e szerint hajdani neve ennek is L o r a n t h volt, mely helyett utóbb a 17. század végén a hangzatosabb I n k e y nevet (mely előbb praedicatum volt) vette használatba.

(Az inkey L o r a n t h-ok családja, mely e néven a kisebb birtokú nemesség sorában Zala megyében, Aranyadon, úgy Loranth-hazán most is él, hajdan tekintélyes szereppel bírt. Soprony megyének az 1505-dik évi Rákosi országgyűlésre L o r a n t h Mihály volt egyik követe.)

L o r a n t h M i k l ó s 1538-ban kanizsai porkoláb volt. Ugyanez időben (1539) élt L o r a n t h F a r k a s, kinek neje Aranyányi Dora volt.

(1553-ban élt Inkei Loranth Miklós, ki Bedeghi Nyáry János nővérét Magdolnát vévén nőül, Kovalóczot kapta, és gyermekei voltak: Pál, Sandrin, Mihály, Gábor, Farkas, János.) Most nevezett *M i h á l y* nak neje volt Révay Borbála.

L o r á n t h K r i s t ó f 1500-ben Sopron tájékán szerepelt.”⁵

„A Pécz nemzetségből származott Loránt szerzé meg I. Lajos király korában Berzenczét és tartozékait, s ő nevezé magát először e birtokáról Berzenczeinek. 1406-ban (és 1418-ban ismét) új-adományul kapta (Lorántfia) György: Berzencze, Lippahás, Kis-Telek, Orsaly, Sarkad, Sz.-Erzsébet, Simonfalva, Kocsila, Gesztye, Monyorós, Netécsmezeje, Csovonya, Őr, Alsó- és Felső-Mindszent, Farkasfalva, Egyházas- és Felrét-Lankócz, Alsó- és Felső-Pricsrő, Biklász, Pátróh, Telek, Háromfalva, Sz.-László, Sand, Inke, Déd, Lepled, Egyek, Mindszent, Tikos, Sávoly, Fevenyed és Seberje helységeket és Szent-Erzsébet várát.

Török Lászlótól, ki eddig zálogban bírta — György fia Sandrin visszakapta Sandot. 1463-ban ugyanez a Sandrin, Lászlóval (a György fiával) egyezkedik Berzencze és Sz.-Erzsébet fölött, majd 1466-ban Sandot Pako-si Pálnak zálogosítja el, 1467-ben pedig Vorster Györgynek (Gierig-nek.)

Ez idő tájt: 1468-ban idegenítették el Berzencze és Sz.-Erzsébet nevű kastélyaikat az azokhoz tartozó hely-

ségekkel együtt az említett (Sz.-Erzsébeti Vorster vagy Forster Györgynek.)

A család tagjai azonban továbbra is Somogy megyében maradtak, s Inke, Lepled és Sávoly vidékén még mindig voltak birtokaik. Így 1471-ben a fentebb említett Sandrin, Inkének részeit Szerdahelyi (Nagh) Tamásnak zálogosítá el, 1473-ban ((Loránt-fi) Márton: Inke, Lepled és Sand részeihez, 1488-ban pedig (tán ugyan ő) »Loranth« (Dictus) Márton: Lepledhez tartott jogot.

1480-ban Sandrin: Nagy-Sávoly, Nagy-Fevenyed és Közép-Tikos miatt kezdett pört Táti Török Kocsárddal.

Az 1536.évi adólajstromban szintén: Loránth néven merült föl e család, mint Sand, Inke és Lepled földesura.”⁶

„Berzence községet 1377-ben, tartozékaival együtt, a Pécz-nembeli Lóránt szerezte meg, kinek utódai magukat innen berzenczei L o r á n t f i a k n a k nevezték.

Fia, berzenczei Lorántfi György, 1406-ban és 1418-ban új adománylevelet nyert a helységre, mely ekkor vámhely is volt. Fiai, Sandrin és László, 1463-ban egyezkedtek Berzence és Szentersébet fölött.

1468-ban berzenczei és senterzsébeti kastélyaikat Szentersébeti Forster Györgynek idegenítették el.

1473-ban Berzenczei László itteni birtokaiba özvegyét és Szentgyörgyi Vincze Péter özvegyét iktatták be zálogképpen.”⁷

Az Inkey családnak nevet adó Inke községről ugyanezen monográfia szerint 1278-ban van okleveles adatunk, előfordul az 1332—1337. évi pápai tizedjegyzékben is, tehát már ekkor is egyházas hely volt.

„1406-ban és 1418-ban a Pécz-nembeli berzenczei Lóránt fia, György nyerte adományul. 1409-ben a szentpéteri pálosok is kaptak egyes birtokrészeket. 1471-ben Berzenczei György fia, Sandrin egy részét Szerdahelyi Nagy Tamásnak zálogosította el.

1473-ban berzenczei Lórántfi Márton tart Inke részeihez jogot.

1536-ban a berzenczei Lóránth család volt a földesura, 1583-ban Lóránth Mihály és Farkas, majd 1598—99-ben Lóránth Ferencz.

Az 1565—66-dik évi török kincstári fejadólajstrom szerint 10 házból, 1571-ben pedig 8 házból állott.

Előfordul az 1660.évi dézsmaváltság jegyzékben is, több köznemes család birtokaként.

Egy 1701—1703.években készült összeírás szerint Szegedy Pál alispán birtoka volt, 1715-ben azonban részben I n k e y János légrádi kapitányé, de ekkor csak 5 háztartást írtak benne össze.”⁷

AZ INKEY CSALÁD LESZÁRMAZÁSA

Inkei Loranth János

Született ?, meghalt 1704. március 10-én.

Inkei Loránth János „*légrádi és mezei császári kapitány volt 1704-ben, kit Károlyi Sándor Rákóczi párti tábornok régi tanult vitéz embernek jellemez.*⁵

Inkei János 1704-ik évi márczius 10-én harcban elesett Muraszerdahelynél Zalamegyében, mint Rákóczy Ferencz seregébeni kurucz kapitány feles számú lovasokkal és gyalogokkal.”³

Inkei Loránth János születésének időpontját nem ismerjük, fentebb olvashatjuk Bátorfi Lajostól azt, hogy 1704. március 10-én halt meg, mint kurucz kapitány, egyébiránt Bátorfi Szalay László Magyar Történeti Emlékeire hivatkozva említi.

Nagy Iván megírja, hogy Katona is említi a *Histórica Critica* toma 36. pag. 489 alatt, de hibásan „Jukainak” van írva.

Maga Egyed Ferenc is tűnődik azon, hogy Inkei Loránth Jánosnak a családfán alább következő Inkei Loránth Ferenc testvére-e, vagy fia, magunk azon a véleményen vagyunk, hogy nagy valószínűséggel a testvére volt.

Budapesten, 1882-ben kiadott „Magyarország emléknapjai ezeréves történetében” című, Kerékgyártó Árpád által szerkesztett könyvben a következőt olvashatjuk:

„...*Mártius 10. 1704. Pálffy János, Nádasdy Ferencz és Rabatta Rákóczi F. vezéreit Bakács Lukács és Szarka Zsigmond ezredeseket a Murába kergették, Inkei Jánost pedig csapatával megölték.*”¹⁴

Az emlékezés szerint Inkei János csapatával a kuruc ezredeseket fedezte, az átkelést biztosította, amikor katonáival hősi halált halt a haza védelmében.

Inkei Loránth Ferenc

Született: ? — Meghalt: 1703-ban.

A legfelül álló Inkei Ferencz a 96. számú okmány szerint az 1683., 1686., 1688., években Wajvoda Kottoriensis.

1699-ben ő. f. *Campestris Vice Colonellus et Capitánens Legradiensis*, 1698-ban Légrád kapitánya volt és neje Horváth Dorottya. (A Nagy-unyomi Sényi család levéltára a Magyar Országos Levéltárban.)

A Sényi család levéltárának 92. számú okmánya szerint az inkei nemzetség az 1749-ben Zalavármegyében tartott nemesek vizsgálata alkalmával valóságos és kétségtelen ősi nemességét kimutatta, amikor is *„Inkei Ferencz a török háborúk idején a légrádi vár kapitánya.*”¹⁵

Az Inkei család törzsének létrejöttében valóban nagy szerepet játszik Inkei Loranth Ferenc, akitől a valóságban a család leszármazik bizonyíthatóan és kétségtelenül, és aki ekként a család egyik ősatyjának tekinthető.

Inkei Loranth Ferenc ebben az időszakban „már bírt Petriben”⁵, birtokai voltak Petri községben, így Inkei Loranth Ferenc — hasonlóan a Magyarországon ezidőben először megjelent Festeticshez — Ferstetich Pálhoz —, aki Szombathely mellett 1630 és 1640 között szerzett réttel kezdte meg a családi vagyon gyarapítását, Inkei Loranth Ferenc volt az aki megalapította a család magját képező első földbirtoktestet Petri községben.

Az Inkéről elszármazott Berzencei Loranth Ferenc, aki nem más, mint Inkei Loranth Ferenc, Petriben már nem Berzencei Loranthnak hívja magát, hanem Inkéről elszármazott Loranthnak, vagyis Inkei Loranth Ferencnek.

Takáts Sándor „A magyarországi múlt tarlójáról” című Budapesten 1926-ben megjelent könyvében — amelyet Egyed Ferenc is idéz — a következőket írja:

„1675. évben Fejes István hadnagy, Inkei Ferenc (a légrádi szabad legények »baktmásztere«) és Iharossy Pál zászlótartó 8 törököt levágtak (Körmendi Levéltár Missiles-Darabos Miklós légrádi főkapitány jelentése a haditanács elnökéhez. 1675. szeptember 26.)

Ezért a haditanács rendeletére mindhármukat elfogták, s a csáktornyai német kapitány kezére adták. Batthyány generális azonban visszakövetelte őket, s miután ez sikerült neki, magyar hadiszék elé állította őket (ugyanott Bajnovics Miklós a légrádi szabad legények vajdája Batthyányhoz 1675. december 10.)”¹⁶

Bátorfi Lajos így emlékezik meg Inkei Loranth Ferencről:

„...gróf Batthyány Ádám 1690-ben foglalja vissza Kanizsát a töröktől, — Inkei Ferencz Légrádi véghely kapitány és Kottori vajda hathatós segélyével.”³

Maga Légrád többször is felmerül az Inkeyek családi történetében, érdemes elmondani róla azt, hogy *„...már a Mohácsi vész előtt vár volt, melyet utóbb megerősítettek, a 16. és 17. században a Zrínyiek birtoka volt, 1704-ben a kurucok itt megverték a labancokat, s ezek vezetőjét, Jelasich Gábort agyonlőtték.”⁹*

Tudjuk Inkei Loranth Ferencről, hogy házastársa Horváth Dorottya volt, gyermekeik pedig: János, György, egy ismeretlen személy, és Mária.

Inkei Loránth János Pallini Inkey János

Született ?, meghalt 1747-ben.

Inkei Loranth János adományszerző és nevet változtató ősatya az Inkey családban, aki megkülönböztetvén magát a berzenczei és inkei Loranthoktól és Loranthfiaktól, az új adományokat már új névre is kéri, világosan megmutatkozik szándékában Inkei Loranth Ferenc, atyja elhatározása, mégpedig az, hogy a család kitörni szándékozott az inkei kismanesi és kisbirtokosi létből, az új adományok megszer-

zésével egyidejűleg az eddig praedicatumként, előnévként szereplő „Inkei” név családnévként Inkeyvé válik, az adományok egyike pedig, Pallin falu, a kiszemelt birtokközpont neve nemesi előnévvé lép elő.

1721. október 3-án még Inkei Loranth néven kap adományt:

„Inkey Loranth János még a 17. század végén nádori adományt vitt Rigyác, Petri, Eszteregnye helységbeli birtokaira.

Majd megszerezvén a fiú-örökös nélkül elhalt gyöngösi báró Nagy Ferencz leányaitól (Iharos) Berény, Sormás, Újudvar, Iharos és Miháld, Borsfalva, Szepetnek, Szent-Pál városokat, Zegedeő, Gersice, Kis-Lagd, Bikallya, Czinegefölde, Mánfa, (v. Mártha), Almászegh, Mikefalva, Bánfalva,

Erdősfalva, Geresfalva, Sömjénfölde, Bajcsa, Csákány, Csamaháza (v. Csemeháze), Rák, Újnép, Zsigárd, Vencze, (v. Vinczéd) Gyánócz, A. Kerecsény, A. Bagotha, Vajda, Csicsó, Illeő, Ság, Ikeled, Magasd, Mindszent, Egervölgye (v. Egresd), Mártonfalva, Dénes, Misefa, Ságod, Puha, Egyed, Baglyad, Fazekas, Keresztúr, és Sokoród, Pusztagerenye, Páld, és Theöl, Zala és Somogy megyei faluk és pusztákbeli birtokokat, és ezek közt az előnevet adó P a l l i n helységet is, azokra III. Károly királytól 1721. oct. 3-án adományt nyert, és pedig Inkei Loranth néven, csak utána vette fel a család a P a l l i n i Inkey nevet.”

Nevezett János 1717—32. zalai alispán volt, már 1735-ben kir. tanácsos. 1747-ben tett végrendeletet, és azon évben meg is halt.

Inkei Loranth János előbb tehát nádori adományként kapta Rigyác, Petri, Eszteregnye nevű birtokait, 1721. október 3-án pedig királyi adományként kapta a magban szakadt gyöngyösi báró Nagy Ferenc birtokait, köztük Pallint.

1724. december 1-jén már mint „Inkey János” zala megyei szolgabíró kapja a „pallini” előnevet.

„Inkey János zalamegyei szolgabíró »pallini« előneve: Bécs, 1724. decz. 1. XXXZ. 12.” Királyi Könyvek.

Pallini Inkey János zalamegyei szolgabíró országgyűlési követi megbízatásai:

„1-őr 1714-iki Sept. 8-án összehitt és 1715-ik június 10-én berekesztett, s így 272 napig Pozsonyban tartott országgyűlésen mint Zala követei:

Hevencsi István, Inkey János, és Jakasics András.

A két szomszéd megye az 1715-iki országgyűlés 86-ik t. cz. szerint egymástól elkülönítettett, tehát a fenti orsz. gyűlésen megnevezett követek Zalát és Somogyot is képviselték.

2-or az 1722. Június 21-ére Pozsonyba összehívott, és 1723. Június 9-én berekesztett 350 napig tartott orsz. gyűlésen mint Zala követei:

Inkey János és Nitzky Ádám.”³

„1715-ben az Inke község részben Inkey János légrádi kapitányé.”⁷

Pallini Inkey János házastársa mezőszegedi Szegedy Mária, mezőszegedi Szegedy Pál, Vas, Zala és Somogy vármegye alispánja és telekesi Török Katalin leánya volt.

Madarász László Somogy megyei országgyűlési követet főadószedősége idejéről elszámoltatták, 1727-ben már jelentékeny összeget keresett rajta a vármegye, a minek fedezésére azután egész vagyonát lefoglaltatta.

„Madarász birtokai voltak: Nádffő, Kercesliget, Szederjés, Szent László puszták, a foglalást Inkey János másodalispán eszközölte.” (A Nádasdi Sárközy család. Sárközy Imre tanulmánya a Turul 1906. évi 24. kötet 3. füzetében, 124 oldal.)¹⁷

Gyermekeik: Petronella, I. Gáspár, Skolasztika, I. Boldizsár, Ágnes, Eszter, Pál, II. Ferenc.

Inkei Loránth György

Született ?, meghalt: 1693-ban.

Inkei Loranth Györgyről egyedüli információnk az, hogy „1693-ban Rigyácson meggyilkoltván” Nagy Ivántól származik, sem arra nem sikerült eddig fényt deríteni, hogy miért, és arra sem, hogy ki, vagy kik gyilkolták meg.

Az 1935-ben megjelent Zalavármegye ismertetője 258. oldalon Rigyác községről a következőket írja:

„...Rigyác igen régi község, amelynek múltjából, mint kiemelkedő mozzanat, egy sötét tragédia véres árnyéka ugrik elő. A XVI. században a község birtokos családjának utolsó férfi tagját, Inkey Györgyöt titokzatos kezek itt meggyilkolták, ezen túl leányai és ezek leszármazottai lettek a birtokosok, kiket a XVII. század végén az ország nádorától kapott adománylevél is megerősített Rigyác község birtokában.”¹⁰

Inkei Loranth György gyermekei: Zsuzsanna és Ilona.

Inkei Loránth Zsuzsanna

„Zsuzsi”⁵

Inkei Loránth Ilona

„Ilona”⁵

Inkei Lorant N.

„(Draskovicsné)”⁵

Inkei Loranth Mária

„Rasinjai Bocskayné”⁵

„Inkey Mária Botskayné, azon Botskay István, ki 1647-ben Zemplén vármegye főispánja lett, 1655-ben királyi táblai ülnök, 166-ben 200 embert vitt a török ellen, jelen volt 1667-ben a beszterczei gyűlésen, — belekeveredvén a Wesselényi-féle tervekbe, Zrínyi, Frangepán elfogatása után egyideig sógoránál, később ipánál Inkey Ferencznél Légrád védhely kapitányánál rejtőzván, Erdélybe menekült, javai elkoboztattak, meghalt Erdélyben 1672. Deczemb. 10-én.”³

Pallini Inkey Petronella

„Férjezett b. Sennyei Antalné. Özv. 1784.”⁵

Inkey Petronellát 1722. július 2-án keresztelték meg Szepetneken.⁴

Pallini Inkey I. Gáspár

Született 1716. november 9-én, meghalt 1775. június 18-án.

A Magyar Országos Levéltár 97. számú okmánya szerint Mol P. 598. Légrádon keresztelték 1716-ban. „*Gasparus Baptisatus Legradini anno 1716.*”¹⁵

Pallini Inkey Gáspár a család iharosberényi ágának megalapítója, házastársával, Rappoldt Máriával, aki Nagy Iván megjegyzése szerint „*egy olasz nő volt*”.

Gáspár katonai pályára adta magát, 1756-ban a Dessewffy-ezred ezredese, 1772-ben tábornok.¹²

„I. Gáspár (arcképe Rigyácon) generális, 1742-ben az ő oldalára volt kötve az a kard először, amelyik itt Rigyácon van. Tőle jön a berényi ág.”⁴

„Az apa állítólag jobban kedvelte Boldizsárt, mint Gáspárt, végrendeletében is többet hagyott Boldizsár-ra, Gáspárt idegen (olasz—osztrák) felesége miatt nem szerette.”¹¹

Pallini Inkey Gáspár, mint az idősebb, *iharosberényi ág* megalapítója, ki 1760-ban építette a miháldi templomot, fia pallini Inkey Károly már somogyi alispán volt, Gáspártól tehát az Inkey család története Somogyvármegyében, Boldizsártól Zalavármegyében folytatódik.

Pallini Inkey Gáspár és Rappoldt Mária (meghalt 1760. január 23-án), gyermekeik: Károly, Inocentia, Mária, Jozefa, Francziska.

Pallini Inkey Skolasztika

1740-ben „orsolya apáca Pozsonyban.”⁵

Pallini Inkey I. Boldizsár

Született 1726-ban, meghalt 1792. január 28-án.

Pallini Inkey Boldizsár 1726-ban született, valószínűleg Iharosberényben, testvérbátyja Gáspár az Iharos-Berényi Inkeyek őse.

Atyja jobban szerette Boldizsárt, s az örökségben is többet kapott, mint bátyja, Gáspár, akinek az idegen, olasz—osztrák feleségét Inkey János „nem szenvedhette”.

Pallini Inkey Boldizsár Zalavármegye alispánja, királyi tanácsos, házastársai:

I. Szalapatakay Nagy Júlia (Nagy Mihály és Barkóczy Rosty Katalin leánya).

II. Űrményi Katalin, meghalt 1772-ben (Űrményi István kancelláriai tanácsos és moszticzi Moszticzky Bora leánya).

III. Fületinczi Kelcz Eleonóra, meghalt Bécsben 1787. június 5.

IV. Hojen Magda.

Gudenus akként emlékezik meg Pallini Inkey Boldizsárról, hogy „*fiai: első nejétől Imre (rasinjai bárói ág), harmadik nejétől Ádám (id. pallini nemesi ág).*”¹

Nagy Iván I. Boldizsár címszó alatt azt írja, hogy „*1726-ban született, és 1792-ben halt meg, zalai alispán, házastársai I. sz. Nagy Júlia, II. Űrményi Kata, III. f. Kelcz Eleonóra, IV. Hojen Magdolna.*”⁵

Pallini Inkey Boldizsár a családjának „roppant sok” vagyont szerzett, Horvát országban megvette Gaisruk gróftól a Raszinjai uradalmat, K. és N. Récsényt szerzette Nádasdy Teréziától és Draskovicsné nővérektől, Orosztonyt Farkas családtól, továbbá Muraközben Beliczát, az

egykori Zrínyi féle birtokot, ugyan ott gróf Althantól Dubravát, végre Soprony megyében Ramóczi és Sajtoskáli uradalmat és a Sárvári urodalmat a Szluha családtól.

Pallini Inkey Boldizsár gyermekei: „*első nejétől Imre, Mária, Zsófia; második nejétől Menyhért; harmadik nejétől Ferenc, I. Ádám, II. János, II. Boldizsár, Jozefa.*”⁵

Jegyzések

Istenben boldogult pallini Inkey Boldizsár úr iránt.

1. Atya

Néhai pallini Inkey János úr, harminc esztendeig katoná, Pálffy generálisnak adjutánsa, azután Légrád, akkor véghely, mezővárosnak kapitánya, itt Zala megyében. Utóbb n. Vas, Zala és Somogy vármegyéknek 17 esztendőig egyszersmind ordinárius V. ispánja, Élt hivatalaiban e századnak elejétől fogva mintegy 1725-ig. Jó keresztény, jó gazda és nagy acquisiteur.

2. Anya.

Mezőszegedi Szegedy Mária. Idevaló atyafiságok: T. Szegedy Ignác, Mihály felsőörsi prépost urak, Festetics familia, a Kristóf lánéja: úgymint Festetics Lajos, gróf Festetics György és ennek két testvérje, gróf Festetics János és Imre, Júliánna, gróf Széchenyi Ferencné eö. excellja és mások sokan, kik Szegedy és Angyal familiából lejönnek.

3. *Testvérjei*

Bátyja, néhai brigád generális, Inkey Gáspár, ifjúságától fogva tehető öregségig katonáskodott. Kinek maradékjai: életben levő Inkey Károly úr, báró Majthényiné Josepha, Major Dobay Zsigmond úrnak néhai hitesse Innocentia, ettől maradott árva kisasszonyok Josepha és Franciska, mégis ugyan Inkey Gáspár úr kisasszonya Franciska.

Másik bátyja Ferenc, 1741-ben zalavármegyei insurgensek kapitánya. A háború után magtalanul meghalt.

Circa 70 esztendőös élő nénje, Petronella, Özv. Báró Semsei Antalné. Ennek élő mindnyájan házas fiai, János camerárius, Antal József székely seregnek hadnagya, brigádgenerális gróf Ernestus Hodicz úrnak hitvese Borbála, úgy Mária és Anna kisasszonyok.

4. *Felesége és Gyermekei*

Első asszony, néhai Szalapataikai Nagy Juliánna asszony Nagy György v. Palatinus leánya. Ettől maradtak: Sófi sárdi Somsics Antalné, ki meghalálózván unokákat hagyott az öregnek, Constantia és Mária kisasszonyokat. Mária Lengyel Antalné és Imre, ki mint öregebb testvér viseli most a házigondot, N. Zalavármegyének előbb magistratuális fiscalisa, most tábla-bírája Körös-vármegyének.

Második asszony, Űrményi Katalin, Űrményi József personalis eö. excellájának, Űrményi Bernard septem-

virálista eö. nagyságának és cameralis zombori administratis, Űrményi Mihály és János, ki a Locumtenentiale consilium tanácsos uraknak testvérje. Ettől fia Menyhért, 20 esztendőös. Katonának készítette ezt a meghalt úr és a herceg Eszterházy regimentjében zászlótartóságot nyert is, csak-hogy még voltaképpen be nem állott. Most útban vagy on utána. Még nem tudatik bizonyosan, ha nem változik-e.

Harmadik asszony, Kelcz Eleonóra. Ettől rendszerint élő gyermekei vagynak:

J o s e p h a kisasszony

B o l d i z s á r, poeta Kanizsán

F e r e n c, rhetor Varasdon

Á d á m, principista Sopronban

J a n c s i, panista Sopronban.

Negyedik asszony, T. Hojer Magdolna asszony. Ez öt esztendőig lakott véle. Okos, ájtatos, példás és keresztényi tökéletes asszony. Éltében férjének mindenekben kedvét találta, szomorúságra, annyival inkább bosszúságra okot soha nem adott. Jó gazdaasszony, az árvákat, mint valóságos édesanya nevelte. Halálos betegségében pedig a beteg mellett éjszakákat töltött álm nélkül, a vele való szorgalmatos bánással és vigyázással. Ritka látni olyan asszonyt, ki ily fáradhatatlan szolgálatokat és oly készséggel tesz beteg férje mellett.

Reá akadott mindenkor az asszonyokra, mindenike tökéletes, ájtatos, jószívű, tiszta életű, csendes volt.

Halálán jelen voltak: az özvegy, Josepha leánya, Boldizsár fia és Constantia unokája. Példát vehettek miépp kell a halálhoz készülni, és miépp hal meg egy jó keresztény.

Díszes temetésén pedig a nevezetteken kívül jelen volt T. Lengyelné asszonyság az Úrral együtt, Ferenc úrfi és a másik unokája is, Somsics Mária. Az Imre úr Budán, a többi fiai is távol lévén meg nem jelenhettek.

5. *H i v a t a l j a i*

Ifjabb korában N.Szalavármegyének második V. ispánságát viselte néhány esztendőig a megyének megelegetésével.

Utóbb N. Szala, Vas és Somogy és Körös vármegyéknek első táblabírája, az közjónak mindenkor hasznos előmozdítója és jó hazafi volt.

6. *G a z d a*

Nagy, fáradhatatlan, bőszerző, takarékos költő. Haszontalanságra nem költött, a hasznosaktól és szükségeseiktől nem kémélette a pénzt. Attyáról reá maradott javakat kétannyival szaporította. Raszinjai urodalmat, Goricza, Bellicza, Rátk egész falukat, Tótsági tágos jószágot, Fel-, Alsó Orosztomot, Szentbalásnak, Besenyőnek nagy részét és sokféle sok más portiókat megszerzett N. Vas, Szala, Somogy és Körösvármegyékben. Birtokjai,

marhája, jószága, s mindene bőségesen: valóságos Isten áldása volt vele.

7. Jó keresztény.

Amint az Anyaszentegyház előnkbe ad, azokban állandó hitű volt:

annak parancsolatait megtartotta. Az ő éltében az hosszú és más böjtökön asztalán hús soha nem volt. Ünnepeken öreg misét, predicationát tartatott házi kápolnájában, s mást mindent, ami egy parochialis templomban szokás. Házánál és asztalánál a csélcsep beszédet, a hit és jámbor erkölcsök ellen való balszólást, felebaráti rágalmazást nem engedte. Az asztal fölött is gyakorta épületre való keresztényi erkölcsökről fordított elől maga beszédet, s illyesekben gyönyörködött. Az egyházi rendhez és szerzetesekhez mindenkor különös tisztelettel viseltetett. A szent misét ugyan házánál mindennap meghallgatta, utazásaiban pedig ahol annak csak kiszolgáltására akadott, soha el nem mulatta köznapokon is, sőttha által utazott, ahol éppen a templom nyitva volt s az Isten szolgálat tételét, megállítván szekerét bé ment az Isten szolgálattjára.

Az utazás közben pedig az szekerén többnyire imádások és zsolzmák közt töltötte üdejét. Házánál vacsora előtt házi kápolnájában mindennap a Szentháromság olvasója a szokott énekkel elmondattott. Szombaton pedig a Szűz Mária olvasója és otthonlétekor

mindenkor maga volt az előimádkozó és éneklő. Ezen ájtatosságokon jelen lenni minden cseléd kötelees volt, és azokat a házánállevő akármi nagy vendégnek jelenléte el nem mulasztotta. Azonkívül azon ájtatosságokat is, melyek az püspöki megyében háború vagy más alkalmatlanságokban közönségesen tartatni rendeltettek, a parancsot mód szerint mindig megtartotta házi kápolnájában. Egy szóval az isteni tiszteletre fő gondja volt. — Az Oltári Szentséghez gyakorta járult. Gyakran gyónt a mindenkori házikáplánjának, egyébnél, ha az utazásában, s búcsújárásában vele nem lett volna.

E mostani házikáplán öt esztendeig vagyon a háznál, utolsó betegségében is mindég vele volt. P. Nepomucenus Nagy franciscanus jó szerzetes.

8. Szent helyek látogatója.

Rómában háromszor, Lorettomban négyszer (loretomi útjában Páduát is meglátogatta). Szent János ereklyéjéhez Prágában egyszer, Öreg és Kis Mariaczellben 40 esztendőskorától fogva majd minden esztendőn megjelent a Boldog Anya tiszteletére. Ennek, Szent Annának és Szent Józsefnek különös tisztelője volt. Házi kápolnáját Szent József, a szentbalásit Nagyasszony, a rigyácit Szent Anna tiszteletére építette és az utolsónak tiszteletére Rigyácon heti misét tartatott egész emberkorában.

9. *Templomokat épített.*

Maga jószágán: úgy mint Rigyácon, Récsén, Szentbaláson, Orosztomban, Fűrhénczi szőlőhegyen templomokat, a kanizsai határszélben a pallini útban Szentkereszt tiszteletére rézzel födelezett kápolnát és ez szolgál a kanizsaiaknak kálváriaképpen, ahol soha nem utazott által, az kápolna ajtó előtt, mely vasgáterből lévén a belátásra alkalmas, letérdepelve nem imádkozott volna. Kanizsai piacon egy ékes statuát a Szentháromság tiszteletére emeltetett. Ezeket pedig mint külső, mint belső ékességekkel illendőképpen megdíszesítette. Beliczán két statuát kőből, egyik Szentháromság, a másik Fuga in Egyptum. Raszinjai Rongyos templomnak megépítése iránt már élteben rendelést tett, de el sem kezdhetette. Megépítését kedves maradékira hagyta.

10. *A d a k o z ó*

A szegényekhez kegyes volt, kiváltképpen szegényebb jobbágyaihoz, kiket pénzzel, gabonával, s marhával segíteni bé vett szokása volt. Pénzt a szegényeknek, hogy felsegíthesse magát, kölcsönzött örömost, és arra interest nem vett, hanem üdőjártával aprónként szokta visszafizettetni oly képpen, hogy illyes szegénynek semmi fogyatkozása nem lett az miatt. És nem éppen készpénzt, hanem gabonát is, bort is bevévén tőlük, némellyeknek pedig éppen odaadta. A szegényebbnek gabonát adott

ingyen is, többnyire pedig kölcsön is, azt is akkor vette vissza, ha a paraszt bővelkedett vagy az helyett inquantitate bort adhatott, ha bátor a bornak sokkal alább volt érdeme. Az elmúlt szük üdőkben sok száz mérőt kiosztogatott a jobbágyi közt, úgy hogy ezek maguk is megvallják, hogy ő általa tápláltattak s álgyák, különös szolgálatot pedig ezért nem várt. Az marháknak kárt vallottaknak vagy gazdaságát újjont kezdő parasztnak szokott osztogatni befogni való tinókat s azokat csak akkor vette vissza, midőn a lekötésre — megöregedvén — alkalmatossnak lettek, addig a jobbágy használta minden különös szolgálat nélkül. Szentbaláson ezelőtt három esztendővel nagy marhadög lévén, maga gulyabeli marháiból az igaz tizedet kivette és e szerint huszonkét darabra esvén a szám, azokat a kárvallott jobbágyi közt felosztotta Isten nevében. Egyik kárvallottnak e szerint nem jutván rész, annak egy tehén árát készpénzül adott Isten nevében.

A közelebb lévő barát klastromokhoz különös gondviseléssel volt. A kisebb adományon kívül némely esztendőben a kanizsai, atádi s andocsi konventnek egy-egy hízó ökröt s megölőket küldött, némelykor a szombathelyieknek is. A barátoknak pedig fősyndicusa volt.

11. H a l á l a

Betegségének harmadnapján ezt mondotta: Amit kértem éltemben Istentől, mindent megadott, most nem

kérek mást, csak békességes tűrést és utolsó kegyelmet, reménylem a jó Isten ezt is megadja. Tapasztalhatóképpen mindenikével bírt.

*21-ik Januarii 1792. nappali 12 órakor egy kis hideg-
lelés után hatodnapra egész életéről a legelső értelmétől fogva, minden elő való ösztönzés nélkül, maga indulattyából meggyónt, az szent áldozatra, noha egyébként magával nem bírt, kikelt maga erejével ágyából s térdepelve vette fel nagy ájtatossággal. Mivel a szentséget feladó Atya látta, hogy maga erejével az ágyból egyébként nem mozdulhatott, az ágyban marasztotta, mondván nekie, hogy az Isten ezt nem kíváná, ő vissza feleli:*

De Atyám uram! Nagy úr ez! az utolsó kenetet is valamint a generalis absolutiot maga kérte s felvette. Egész készséggel fogadta a halált. 24 óráig tartott kiváltképpen a halállal való bajmólódása, azon közben csupán az imádságok és ájtatos fohászok közt töltötte példás, békességes tűrését. Gyakorta a gyertyát kezében kérvén, az hitnek, reménységnek és szeretetnek gyakorlását és Jézus létányiáját maga előtt mondata, ő pedig fönnszóval, ájtatosan utána mondotta. Egész utolsó pihenésig jelen volt elméje és szollása, sőt mintegy 10 minuta előtt, hogy sem meghalt, a hideg verítéket is orcájáról keziben levő keszkenővel maga törölte le. Utolsó szava volt: Pater — és azzal kiment lelke. Requiescat in pace!

Szent Kereszt kápolnájában, amint az *exsquialis* levélben is megíratott, temettetett el. Síratta minden jobbágya, kik nagy számmal jelen voltak.

12. C z í m e r e

Emberfejet és buzogányt tartó oroszlány alul. Fölül buzogányt tartó emberkar. *Brachium humanum*.

Kívül: *Genealogia et Connexiones Familiae Inkey*. (Magyar Országos Levéltár. R. I. 2/131. Egykori okirat.)

Inkey Boldizsár végrendelete

In nomine Ssimae et Individuae Trinitatis!

Én Pallini Inkey Boldizsár meggondolván, hogy már Isten ő szent Főlségének kegyelméből 64. esztendőskort értem éltemnek utolsó napjaihoz közelgetek. — *Successorim* pedig Istennek sz. áldásából három házaságombul valok vagynak, ugymint Istenben boldogult első Feleségemtől Szalapátkai Nagy Julianna Aszonytól, Imre fiam, és két Leanyom, Sofia tudni illik T. Nzetes Somsics Antal, és Mária Lengyel Antal Uramék házas társai; noha Sofia Istenben már elnyugodott, de leányi Somsics Constantia és Marianna életben vagynak, a második feleségemtől nehai Ürményi Katalin Aszonytul egy fiam Menyhárt, az harmdiktól Istenben boldogult Kelcz Eleonora aszonytol maradtnak és vagynak négy fiam, ugymint Boldizsár, Ferencz,

Gáspár, Ádám és János, leányom pedig Josepha és ezek mint kicsinyek.

*Azomban a mi javakat birok, és gyermekeimre szál-
litok, azok mind az én szabad akaratombéli rendelete-
imhez tartozandók, mert javaimról rendében szolván:
Nagy-Récsében, Rigyáczban és Petriben, azon kívül
hogy Récsében Thassi portiót, Rigyáczban és Petriben
pedig Saller Úr, és Nadosdy Theresia Asszony részeit
tulajdonképen szeresztem, a többit is, a mit néhai ked-
ves emlékezetü édes Attyám Pallini Inkey János úr
Draskovicsiana fassio mellett meg szerzett, én Szluha
familiától ki az Draskovicsiana fassionak meg semmi-
sítésére ellenem procedált, transactio által nevezetes
summanak reá adásával sok kölcségem s, fáradságom
után mint egy ujra nyertem, Kis Récsét Antal familiától
vettem, Esztregenyei Bocskai, sz. Balázs és Pölöskefej
falukban levő Bocskaians Törökianum just az Anyai
őt osztályos Atyámfiától, két részt ugyan, ugymint
Vransics, és Baranyai urakét tizennégy Ezer egynehány
százforintokban Zálogképpen megszeresztem, több-
nyire pedig örökképen megszeresztem, sz. Balázson,
Bocskai jusson kívül Prosznyak familia jussát is 38 ezer
forintokban örökben megvettem, Pölöskefején és Ka-
czarlakon Németh János Abráhám curiait cum apperti-
nentiis, nem különben Csenkó István urnak portioját
és megszeresztem, közép Bagosai pusztát Orositomi,
Bessenyei jószágokat ehez tartozandó pusztákkal*

együtt feles pénzen acquiráltam. Beliczát Rátkával együtt százezer kilencszáz, Muraközi malmot, Dubrava erdőnek negyedrésszével tizezer forintokon örökben Raszinyai Dominiomot száztiz ezer fr.summaért zálogképen, Kapronczán házas Kőszögön a Nagyiána portio kívül, mellyen is az Lengyel Antalné Leányomat, és Imre fiamat abból kifizetvén, és a Majort is egészen újra megépítvén feles Investitiom vagyon másik majort is, melly Györkei háznak neveztetik, Hérczi szőlővel és némely rétekkal s földekkal acquiráltam, Szalapataki Anyai jószágból a két leányaimat tulajdon pénzemmel kifizettem, és az Imrének magam jó akaratjából házassága eleinte adtam által, Végre Tótsággi jószágot is Ns Vas Vármegyében harminczegy néhány ezer forint summán magam szereztem: melly föllyebb elszámolt javaimnak acquisitionális summája könnyű kalkulussal negyedfél száz ezerre reá megyen, azokhoz accedálnak minden jószágon lévő épületek, irtások, urbarialis regulatio, gazdagságbeli Instructiok, és javatások melylyek általam tétettek.

De nem csak ezek vagynak az én szabad akaratbéli utolsó rendelésem alá vetve, hanem idetartoznak azok is, mellyek fölebb emlékezetett nehai Atyám Pallini Inkey János úr szerzeményéből Testamentumának erejével reám szállottak, következés képpen azokban is ab acquisitiore ex testamento acquisitornak tartom magamat, ugymint Pallin, Ujudvar, Szerdahely, Ujnép,

Vajdai Puszta, Sönyenfölde, Vente és Liszó Ns Somogy vármegyében, melly helyyet Csereképen most Mártonyi Pusstát birom, és ezek egészen. N.-Rétsének pedig Kerecsennek, Rigyácznak, Petrinek, Esztreghnyének, né-melly része, ami tudni illik az én szerzeményem felül azokban vagyon.

Azért mindegyik, mind másik rendbéli javak iránt tulajdon édes maradékim közt teendő utolsó végzésem-re, s rendelésemre törvényes Atyai, s szabadakarattal hatalmam lévén, hogy gyermekeim közt az atyafiság s szeretett szorosabban meg áljon, s az osztály miat egymas ellen törödni és költségeskedni alkalmatoságok ne legyen, következő utolsó rendelést vagy is Testamentumot teszek, s az jószágomban holtom után leendő osztózásokot successiojukat s megmaradásunkat az alább irt czikelyekben elröndölöm:

E l s ő b e n . Az találandó Capitalis summákból mindenik leányomnak fejenként Somsics unokáimat az Anyok személyében itt egy fejre értvén, tizenöt ezer forintokat rendelék, de se Somsics Antal vöm uramnak, miglen unokáimat férjhez nem adja, se Lengyel Antalné leányomnak, miglen gyermeke nem lesz, a Capitalist kiadni fiaim, ne tartoznak, hanem egyedül az Interessét 6 pcents fizetni, Josepha Leányomnak az tizenötezer forton fölül kétezer forint idest 2000 frt. az kiházásitására ki adasék, és édes anyától maradott minden ruházatok, gyöngyök, gyűrük és egyebb aszonyi ékességek

az övé legyenek. Azon esetben, ha valamelyik Leányom elhalna az 15 ezer forint Capitalisban succedálnak egymástól.

M á s o d s z o r . Az Kelcz aszonymnak allaturája négy vagy öt Ezer forintra megyen a mint a levelek jobban megvilágositják, ez is az nevezett Aszonytól nemzett gyermekeim részére az köz Capitalis Summából deducaltassék.

H a r m a d s z o r . Menyhard fiamnak anyai jussa Ürményben Ürményi Joseph úr ő Excellentianál két ezer forintban vagyon zálogul, ott keresse, különösen mind azon által azon Chartabiánkákat, mellyekkel Ürményi atyafiai adóssak, és mint egy ezer enyhány száz forintra mennek, valamint már azokra különös kötésben reá irtam, hogy Menyhárd fiamé legyenek, neki rendelyöm.

N e g y e d s z ö r . Istenben boldogult első feleségemtől való kedves gyermekeimet emlékeztettem, hogy én őket az anyai jus iránt egészben megelégittem, Szalapatakai jusokat mind a két Leányomtól, Kőszögit pedig Imre fiamtól és Lengyel Antalné Leányomtól, tulajdon pénzemen megvásároltam, és így nekik az anyai jusok eránt semmi keresetek nincsen.

Ö t ö d s z ö r . Mostani feleségemnek Hojer Magdalena Aszonymnak Moringya az köz Capitalisból fizetessék ki, özvegyi lakása az Kőszögi Györkei házamlészen, mellyet hozzá szerzett Herczi szőlővel, földekkel s rétekkel, mellyek tudni illik az Nagyiana fundusokon

fölül vagynak, fogja birni, miglen nevetet viseli Contractusa szerént minden megadatasék, Özvegyi tartása végett alább bővebb rendelést teszek.

H a t o d s z o r . Muraközben lévő jószágomat, Beliczai helységet tudni illik és a mostanában M. Gróf Altham János urtól, szerzet Malmot, és Dobrava nevü erdőt, ugy Rátkat, mégis a Kapronczai házat, nem különben a Kőszegi Györkei házat hozá szerzett, s ne talán megszerzendő szőlővel, földekkal és rétekekkel együtt (az ötödik pont ezen ház eránt insalvo maradvan) ösze kötvén majoratusnak, vagyis a familiának megtartására, minden azokon levő oeconomialis Instructioval, és az bihalokon kívül, mellyek közosztályra alólirt mód szerént mennek, minden marhákkal, olyas örökös elosztathatatlan jószágnak rendölem, hogy mindetig egy fiu által biratasanak, és miglen annak, ki ezen rendelésem szerint birásában kerül fiui ága le nem száll, mindég annak maradéki mellett maradjon, én ezen általam összekötött javaknak birtokost fiaim közül nem nevesztesen, hanem sors szerint rendőlök, azért mivel minden fiaimhoz egyarányon szeretettel vagyok, mind az hat fiam sorsot huzzon, a kinek az Isten az ő mérhetetlen Bölcsességéből kíványa adni, azé legyen, és a melyikre most essik, annak fiai is a szerént cselekedni tartoznak, sőt most abban szálló fiam ha deficiálna, a többi fiaim azon módot, és sors huzást kötelesek lesznek követni. Kötelezem azonban fiaimat, hogy közös ipar-

codással, és kölcséggel ezen rendelésemre, ha én végbe nem vihettem. Királyi Consesust impetralni, Rátkai határ eránt pedig a régi határos procesust elől mozdítani el ne mulassák.

*H e t e d s z e r . Imre fiamnak része lészen: az Anyai általam megszerzett jószágja, azon Capitalis Summa, melyek Contractusára adóságának kifizetésére neki adtam (ide nem értvén az most ujonan neki kölcsönözet 2000 frt, mert ez ad masam communem osztályra való) meg is a mint marhakban vagy más mobiliákban tőlem nyert, s mind azok mellyek már beirásában vagynak azok tovább is birásában maradnak, azon fölül az Ladiano Nagyiana kőszegi belső fél ház, és egész Major, mellyet nagy kölcséggel most újra építtem, minden hozzá tartozandó szőlő, föld és rétbeli részekkel együtt az oeconomialis Instructiok az Györkei házhoz maradván, az kőszegi üres hordókat és kádatokat mellyek az préssel együtt, mellyen a press ülést a majuratus részére reselválom, mind ezen szerzeményeim, fele az Imre részére, fele pedig a Majoratusnak Györke házhoz adata-sék, még is a Bessenyei Jószág a hoza tartozandó pusztákkal, az egész gazdaságbeli Instructioval, marhák-
kal, és mobiliakkal.*

N y o l c a d s z o r . Az hátra lévő öt fiam, Menyhard, Boldizsár, Ferencz, Gáspár, Ádám és János részbe pedig az következő javak maradnak, az következő törvény és rendtartás szerént. — Pallin, Ujudvar, alsó

és közép Bogata s Vajdai pusztákal, Oroszton, Kerecsen, Bocska malma nélkül, sz. Balázs és Eszteregnye három fejre.

Nagy-Récse, Kis-Récse, Ujnép, Kaczarlak, Tőkeháza, Pölöskefej, Martonyi puszta és a liszai szőlő egy fejre: Ujnépet pedig értem malmával és azon réttel együtt, mellyet mostanság a Berekből árokkal és Gyepükkel foglalok, vagy jövőendőben foglalandok, ki veszem azon földeket, mellyeket Szerdahelyi jobbágyakk Ujnépbül jobb subsistentiajokra az urbariaris regulatiokor ki merettem, ezeket a jobbágyok továbbra is bérják, hanem a terrogiumat az ujnépi Urnak adják, — s azon földekben ha valami desertum, vagy defectus fogja magát elől adni, az is ujnépi Uré legyen, és több extensiot a jobbágyokk tenni meg ne engedtéssék. Azt is Ujnéphez teszem, hogy noha ugyan azon rétek is, mellyek az malom folyáson innen nap nyugotról vannak, és Farkas orditónak neveztetnek, mind ujnépi határhoz valók, mind azon által ezen rétek az Szerdahelyi Urakhoz maradjanak, és köztök az malomról le folyó folyás legyen az határ, de még is az régi Ujnépi határt inter Szerdahely sz. Miklós és Sigarcz meg tarcsák, és rea vigyázzanak M. Gróf Batthyány Lajos Palatinus Urral való Metalis processusban hozott szententiannak értelme szerént.

Rigyácz, Petri, Vente, Erdősfa vagy is Sörjénföld és a Bocskai malom hasonlóképpen egy fejre számláltassék és ezen elrendelt javakra az nevezett öt fiaim sorsot

huzzanak, a mellyiknek mellyik esik, azzal az édes gyermekeim megelégedni kötelesek lesznek.

Az Tótsági Jószág minden szőlőkkel hegyvámokkal, jobbágyokkal és egyéb minden beneficiumokkal ezen öt fiaim közt egyarányosan oszolják.

Borbéli hegyvámak és Dézmák ezen öt gyermek közt elrendelt jószágokon, ugymint Orosztomban, Kerecsenyben, Fürhéczen, Ujudvaron, Szerdahelyen, Bocskában, Rigyácson, Esztreignyében találandók eszten-dőnként megakoltatván s Conscribáltatván egyaránt oszolanak, s participáltassanak.

Mint hogy pedig az fájzás és Makbéli haszonvétel különös alkalmatosága az erdő pusztításnak, a honnét következhetik atyafiságtalanság is, azért, mivel ugy is minden fiamnak ezen rendelésem szerént leszen magának erdeje, kiki az maga erdejével elégedjék, magaén makkoltasson, és fájézen. — Kivévén hogy az Bocskai erdőtől és Szerdahelyiből is az Bocskai malomhoz kívántató tűz és szerszám, és épület fajezés szabadon fent marad, provia tanem erga insinuationem danda Szerdahelyiensis vel Bocskaiensis Possessoris axsignatione.

Az Pallinba maradó három fiamnak azt különösen ajánlom, hogy az mezőt ugy osszák meg, hogy az marhatartásban s legeltetésben meg nem szoruljanak, legyenek azért a Mezejek két Calcaturava, hogy az Marhájuk egy nyomban, s tagosabban jár hassanak.

Valamint pedig Imre fiamnak rendeltem, ugy ezen öt fiaimnak is az nekik rendelt jószágokon találendő oeconomicus instrukciok, és marhák tulajdon képpen maradjanak, ezeket conscribálván, egyenlőképpen ötök közt oszszák föl. — Az Equatiomból, szekeres lóvakból, és bivalakból pedig Imre fiam is egyarányosan osztozék, mint hogy Bessenyőben se ló, se bival nincs, hanem ju és disznó az ő portiojára elegendő. Előre mind azon által kiadatassék mostani feleségemnek a törvény szerént is ötöt illető négy ló szekérrel, és egy pár bival, és egy pár tehén, nem különben Lengyelne és Josepha Leányomnak, szinte ugy Somsics unokáimnak, kiket itt nem Anyok személyében, egynek, hanem magokéban kettőnek értek, mindenkinek fejenként egy pár bival, és egy pár tehén nem különben mindenkinek fejenként egy pár malaczos disznó, 27 elős ju és egy koss.

K i l e n c e d s z e r . Az ötödik pontban említett Dotalisticus Contractus szerint való özvegyi tartással Imre fiam nem fog tartozni, hanem egyedül az kisebb öt fiaim lesznek azzal kötelessek az Kőszegi lakó házat pedig conserválni oda való gazdasághoz kívántató bognár és kovács munkát esztendőnként (cselédekét maga az aszony fizetni tartozván) kifizetni, és szükséges ökrökkel is (tudni illik az öregeket lehajtván, és helyette fiatalakat küldvén) providealni tartozni fog a Majoratus.

T i z e d s z e r . Raszinyai jószág egy különös Officialatus alatt vagyon, és zálog, ez minden oeconomicus

*Instructio*val, ott levő marhákkal az hat fiaim közt, *in statu indiviso* maradjon, a marhákat ha valami *fatum* érne is, a köz jövődelemből helyre állítsák, a mostani *statusát* a jószágnak nem leszálítani, hanem inkább gyarapítani iparkodjanak. Tiszt által administruáltassák, ki a magános egyik, vagy másik fiamnak *quietentiájára* pénzt ne adhasson, hanem minden *Eszkendőben* mind az hat fiaim személyesen vagy *Deputatusaik* által együtt elrendölendő napon a *proventusát* határozzák és vegyék. Minekutánna pedig ezen jószág *hivaltatnék*, akkor az egész *inhaerens summa* és haszon, mely az kiváltás által be fog jönni, ugyan az hat fiaim közt egyenlő képpen oszszoltik.

T i z e n e g y s z e r . Ezen *Testamentumnak* ötödik pontyáig kötelezett *kifizetésektül*, s *deductio*ktul a *mi Capitalis exhaerens*, vagy *ithon behunyásomkor* találándó kéz pénzbeli *Summa* fog maradni, és lenni, az ugy a jószágon akkor találándó *Oeconomialis effectusok* és *pendens fructusok*, ugy az *fegyverek* a hat fiaim közt, ágyi és asztali ruházatok, vászon, asztali s éjszakái üst eszközök és egyéb edények fiaim három *Leányaim* és feleségem közt fejenkent osztassanak, az *Beliczai*, *Kapronczai* és *Kőszegi Györkei* házban lévő házi *Instructio* az *Majoratus*hoz maradván, feleségem mindazon által még nevemet viseli, éljen az *kőszegiekkel*.

T i z e n k e t ö d s z e r . A épületek eránt az az *akaratom*, hogy kiki az maga az *kiszabott jószágán* esendő

épületekkel meg elégedjék, Pallinban kerülő három fiaim, az ott lévő épületeket *ex Comoditate findi et Constituendo Residentiae* elosztván egymástól épületbéli *bonificatit* ne praetendálhassanak.

Tizenharmadszor. Az munka *successiot* a fiaim közt fön hagyom, és pedig úgy parancsolom, s rendelem, hogy a minemű jószágokat én ezen Testamentumban az fiaimra osztok, s hagyok, azokat fiaim is csupán fiaikra, nem pedig Leányaikra ereszék, oszák és hadgyák, soha addig Leány ne succedálhasson méglen az familiából fiu maradék lészen, hanem tehetségek szerént a Leányaiknak kiházásításában és illendő kézpénzbeli *Dotatio*jokban iparkodjanak. Ha pedig valahára a mit Isten ő sz. fölsége távoztatni meltóztassan, a fiui ág maradékimban tellyeséggel le szállana, akkor minden jószágaimban az Leány ág, úgy mint az Leányomnak is, és fiaimnak is *Leányi successori per stirpem* succedáljanak, Istenben boldogult kedves emlékezetü édes Atyam Inkey János úr ezen pontban tett *Testamentária* rendelése is *in salvo* maradván.

Tizenötödösör. Az tizenharmadik cikkellynek esetén kívül az *Edictio* is egy más közt fent marad többnyire: hanem Imre fiam az neki assignált javakat, elegendő esze és tehetsége levén hozzá az többi testvérjének *evicitio*ja nélkül védelmezze, mert ha akár mi moddal elveszti, az többi az ő vesztességét helyre állítani nem tartoznak, intem azonban édes gyermekeimet

atyai képpen, hogy rendeléssel minden egymásra való zugolódás nélkül megelégedvén, egymást szeressék, és békességesen éljenek, mikor ember korra jutnak is, se ne irigyeljék, se ne sokalják egymásnak Portióját, mert én emberi és Atyai módon így találtam, Isten nem vagyok, hogy mindeneket egy pontban és serpenjőben mérhettem volna. De más képpen is atyafiak és egyek lévén, nem bírja Idegen, hanem mind egy vérem. Az megelégedésnek jó erkölcsét az Isten szaporítani, és az Irigynek javait pedig meg rövidíteni szokta.

T i z e n h a t o d s z o r . Az Imre fiam ne panaszkodjék, mert az Isten tudja, lelkem ismeretében megnyugszom eranta való rendölésében, annyival inkább mivel ő már in plena consistentia iudicii et aetatis vigore vagyok. Azért is ő neki mind öregebb testvérnek deferalom az egész jószágnak radicalis gondviselését, s törvényeknek folytatását, a többi öcseinek Tutorságát, és currateláját, mint a személybéli nevelést tudni illik, mint a jószágokban való gazdaságot. Lelki ösmertette és Atyafiui szeretette s kötelessége szerint Isteni félelemben jó erkölcsökben, és a szükséges tudományokban őket nevelle, tanitassa, a jószágokkal együtt (magaét maga hasznára különösen vévén) helyes gazdálkodásnak rendje szerint kormányozza. Ha azonban Imre fiam a mit nem reménylek vallami magának képzelt okokból idegenségre hajulván ezen atyafiságot testvérjeitől meg vonná, akkor az Ürményi és Kelcz uri

atyafiakkal egyet értvén az Tutor iránt együtt tanácskozzanak, és rendőllenek, és ha nem rendölhetnének a nemes Vármegyéhez Imre fiam recurráljon és ott iparkodjon jó tisztos Uri személlyt Tutorságra denomináltatni. De ezen esetben meg is a Superintendentiát Imre fiamnak atyai képpen imponalom.

T i z e n h e t e d s z e r. Az Menyhard fiam mindazon, mint előbb jut azon időre, hogy részét különösen kívánhatja, azért azon esetben emberséges Uri jó akaróink jelenlétekben Rigyáczra és Récsére czédulát huzzon, és a mellyiket talyálja azt az 8-ik pontban hozza köttött javakat egy kezére veheti, minden egyéb ötlet illető pénz és más mobiliákkal együtt, de ez csak akkor lehet, mi-nekutánna a törvények tanulását elvégzi, és a Bátya és öregjebb uri Atyafiaknak létezése szerént rendelendő helyen, egy két esztendő practical, kinek is házosságát úgy kötöm meg, hogy nem egyedül a maga testi kívánsága után induljon, hanem az öregjebb Uri atyafiaknak tanácsa és akaratyá szerént tegyen, és ha azokk akaratyok s hírek nélkül házodosodik azonnal et ipso facto exheres legyen, és semmi javamból ne részesüljön, ezen rendelésemet pedig a többi kisebb fiaimra is extendalom, és akkor mellyik az Öregb uri Atyafiak consensusok nélkül meg házodosodik, azonnal exheres legyen és portiója a több közt osztodjék föl.

T i z e n n y o l c z a d s z o r. Az Josepha Leányomnak nevelésében s férhez adásában Kelcz Prépost sógor

Urnak és özvegy M. Kelcz Jósefné aszonyságnak fő gondviseléseket ki kérem, valami jó erkölcsi bátorságos helyen az neki hagyott Capitalisnak interesséből neveltetése és ruházatya kikerül.

Tizenkilenczedszer. Vagyon ugyan Bocskasz. Balázsban, és Esztreignyében egy monalitás, és Pölöskefejben, úgy mint ősi Anyai jus is, de mivel ezen csekélység a többi aquisitaiához képest mint semmi, azért ez eránt többi gyermekeim szót se tegyenek, hanem az kinek jut, az többi abból ne pretendáljon semmit is.

Hogy ha Isten ő szent Fölsége úgy rendeli engem a három keresztű nevezetű általam épített kápolnába temetesenek el, és azon kápolnának gondviselését minden gyermekeimnek ajánlom nagyon, legnagyobb pedig az Majuratusnak, kinek is Conservatiójára hogyok is különösen 2500 frt. id est két ezer ötszáz forintot, az legyen a Majuratusnak mindétig és annak Interesséből minden esztendőben ki mult lelkemért mondashon egy Requiemet Anniversariumot, a többit pedig fordítsa a kápolna szükséges reparációjára, és az ott való háznak Conservatiójára, és kertnek, melly Fundus hogy oda aplicaltatott M. Cardinalis Gróff Batthyányi Jósefúr ő eminentiája még mind Kalocsai Érzsekkel mint kisebb gróff Atyafiai fő tutorjával tellyességgel végeztem, pro et contra egymást reserváltuk, meg fog lenni az Grófok, vagy Herczegi Archivumban az enyém, az Érzsekét pedig Gyermekeim az Irások közt meg

fogják találni, kik vagy találják vagy sem, de ez így van, s nem más kép. — Azon 2500 frt. pedig örökös Fide comissum legyen a Majurátusnál, kire a többi gyermekeim, és utóbbi successorium különös gondot viseljenek, ha helyen van e a kápolna? és el vagyon e végezve a lelkemért való Requiem? mért ők mindnyájan fognak mint Isten úgy az Világ előtt is felelni, et Cavealni, és az eránt az örökös evictioval in solidum, egyik a másikért fog tartozni, és köteles lenni.

A sz. Balácsi Templomot is Isten kegyelméből felépíttetem, kiis hogy tellyességgel árván ne maradjon, hogyok reá 300 frt. id est háromszáz forintot, vegyenek azon a pénzen számára egy szőlőt, és provideálják hordok, és más szükséges edényekkel és adják meg neki minden munkáját, úgy tehát adják el a termést, és fordítsák az Isten háza szükségére, kinek karóját is, ne talántán Pincze fáját ha másutt ingyen vagy éppen Isten nevében sem találnák meg, tehát valahol csak hagyományomból egy erdő lesz, ott az község cum insinuatione, et assignatione tamen concermenii Dominii az szükséges fákat szabadon meg vághassa, kit ha még Isten terjeszti életemet, magam iparkodom megvenni és a szőlőt meg szerezni, ha pedig előre meghalnék gyermekeim vigyék végbe.

Vége, mint hogy tudni és látni való, hogy nekem nehéz olvasó írásom vagyon, ezen végső rendelésemet nem egészen az magam keze írása, de csak ezen utolsó

rendeimből kitetszik, hogy nem figmentum, nem Violentum, ha nem igaz ép és egészséges elmével, ép testtel, és végső képpen elhatározott utolsó akaratom és Testamentumom. Fön tartom pedig még is minden esetre, ezen Testamentumot bizonyos czikkelyeiben, hogy modificálhassam, rövi-déthessem, hozzá toldhassak vagy egészen eltörölhessem, és mind másokról is ha Isten éltet, és többre segíteni méltóztatik, utóbbi rendölésemet.

Dervaris Mihály urat kérem, hogy házomhoz viselt, még ugy szólván gyermekségétől, hajlandóságát meg ne vonja Gyermekeim törvényes állapotjokat inconcreto mindnyáján és in Particulari kinek kinek megbizott tudománya és Dexteritása szerént folytassa, és kormányozza, a Tisztekről és talan Datiouš tutortól számat vegyen, gyermekeimet jóra tanítsa, incse, kinek is gyermekeim ide értvén Imre fiaimat is fizessenek esztendőnként 200 id est Két száz forintot, miglen viselheti ezen szolgálatot, azért őtet meg ne báncsák, hanem tiszteljék, és meg becsüljék, és szavát fogadják, mert tudom hogy jó keresztény és emberséges uri ember, meg is utoljára Az Menyhárdot M.Ürményi Drága kedves sogor uraimra ő Excellentiája, és ő Nagysakkra, a többi pedig hasonlóképpen Fületinczi Kelcz kedves Sógor uraimra bizom, hogy legyenek hozzájuk Atyafiságos szeretett és Gondviseléssel, Fő képpen pediglen az házások, és leányom férhez menetelében, hogy male a

*propo elneroncsák magokat, mert mint főlebbb is meg-
vagyon írva, ha tanácsuk és akaratyuk nélkül valaki
meg házasodni merészleni fogja az kirekesztést, és
exhaereditatitot itt is, tovább is meg ujitom, hogy Ipso
facto semmi hagyományimban, ne részesülyön. Mind
ezeket bizonyítja tulajdon kezem írása, és nevem alá
írása. Pallinban költ August 5-ik Napján 1790. Pallini
Inkey Boldizsár m. k. P. H...*

*A tellyes sz. Háromságnak egy élő Istennek nevében
Amen!*

*Tapasztalván részszerént öregségem, részszerént su-
lyos nyavalám miatt, életem véghez való közeledése-
met, az elől irt sub dato 5. Augusti 1790 tett Testamen-
tumban, e következő változást és részszerént to-
vábbi rendelést szükségesnek találtam meg tenni.*

*1-ör. Az Keresményem között elő számlált Muraközi
Malmot és Dobravai erdőnek negyedrészt nem Tiz,
hanem Tizenkét ezer az az 12,00 forinton vettem.*

*2-or. A kereseményeim közül a Testamentumban ki
maradott két: ugymint Felső és középső Bogota, melyet
magam szerzettem a mint az emptionalis levelem meg-
mutatja.*

*3-or. A minémü Majoratust emlegettem a Testa-
mentumban az nem Majoratus stricto sensu, hanem
fidei comissum fog lenni, mindhogy a Goriczai jószá-
got nemes Kőrös Varmegyében Testamentum tétele
után 50 az az ötven ezer forintokban szereztem, eztet*

a Raszinyai Dominiumon fekvő pénz, és az egész Fundus instructussal együtt, az Fidei comissumhoz kapcsolom, és ha Raszinyát végre ugyan csak ki váltanák, az felveendő pénzt semmi féle képen ne tihessék addig elkölteni, miglen más ingatlan jószágot örökképen rajta meg nem vesznek. A Szlányai Jószág iránt fiaim groff Patatitsal tractáljanak, és ha köz hasznokra valamit végeszthetnek, azon jószág ne legyen a fidei comissumhoz tartozandó, ha nem köz osztályra megyen a fiaim közt. Ezen kívül az megtett fidei comissumot oly módon kívánom meg határozni, hogy a ki fiaim között ezen fidei comissum alá vetett Józágnak, sorshuzás által birtokába fog lépni, ugyan csak annak az egynek maradéki is, és nem collotalis atyafiai fognak az illyen fidei comissumban Sors által succedalni.

4-er. Miglen minden fiaim azon korban nincsenek, hogy a nékik jutandó Részeket kiki maga administrálhassa, addig az egész Jószág Imre fiam részén kívül osztatlan marad, sem sorsot nem huznak.

5-ör. A mostani Feleségemnek, hagyok minden Marháimból oeconomialis effectusaimból és akkar mi néven nevezendő Mobiliamiból egy tized részt, ki vévén egyedül az most eladott sertések, és göböll ökröknek az árát, ugy az négy Raszinyai Svajczér bikát is mellyekben nem részesül, ugy az itthon találandó, vagy pedig kint heverő summákban sem részesül, a többiből pedig

a maga részét akár in natura, akár pedig kéz pénzben ki veheti, alkuszerént, de a Borokat két forinton tartozanak a gyermekeim tőle megváltani.

6-or. Szent Balázsi Templomnak vettem immár szőlőt és így a Testamentumban ki tett szándékomat tellyesítvén azon czikkel ezentul el marad, hanem a Raszinyai templomra holtom után találendő kéz pénzből hagyok 3000 az az három ezer forintokat, és ha ez elegendő nem volna a Dominium proventusaiából épitessék meg, misékre pedig 300 frt.hagyok a szegény Papoknak.

Mind ezeket tulajdon kezem irásával, és pecsétemmel, ugy nem külömben az requiralt bizonyság Uraimékk aláírásával erősitem és bizonyítom: kérvén egyszersmind a nemes Zala és Kőrös Vármegyéket, hogy mikor egyszer osztályra lépnek a fiaim, és ezen Dispositiom, melly szerént fidei comissiumot tettem szerzett Jóságomban, publicáltatni fog, az illyen fidei Comissiumot bíró fiamat ha szükséges lenne Vármegyebéli assistentiajokkal oltalmazni, és ezen rendelésemnek tellyesítését magok közbe vetések által is eszközölni méltóztassanak. Sig. Pallin die 20 Januarii 1792. Pallini Inkey Boldizsár m. k. P. H.

(Bátorfi Lajos: Adatok Zala megye történetéhez. Nagykanizsa, 1876—78.)

A Zala—Somogy megyei Inkey családbeli követek, fő-s alispánok a három utóbbi században

Midőn Zala—Somogymegye országgyűlési követeit, fő-s alispánokat, ezen — a késő unokákat tiszteletre gerjesztő neveket — a legrégebb időktől a 18-ik. század végéig a lapokban ismertetném, nem véltem egészen érdektelen dolgot cselekedni az által, hogy elhatározám magamat minden lehető kutforrás igénybe vételével e téren még több nevet is felmutatni, s mintegy folytatni korunkig.

Mielőtt azonban azon rovat alatti jegyzéseimet folytatnám, a két megyében, a Haza előtt köztiszteletben álló, s ma is virágzó Inkey család azon jeleseit igtatom ide, kik — mint méltó fiai az ősatyáknak — tetteik által érdemelték ki az „apák” nevét.

Inkey Ferencz, 1705-iki Rákóczi által a Rákosra összehitt, később azonban Szécsényre Nógrádmegyébe áttett országgyűlésen, — melyen Rákóczi közakarattal fejedelemmé, s a szövetség főnökévé választott — Zalamegye követe volt. Követ volt az 1707-ben tartott ónodi gyűlésen is. Ennek fia

János ifjabb, 1695—1715-ig Zala, Somogy, - és Vasmegye, 1715—1725-ig pedig csupán Zalamegye első alispánja volt. Az 1714-ben szeptember 8-ára Pozsonyban összehívott, s 1715-ben június 10-én berekesztett 272 napig tartott országgyűlésen pedig Heven-

csy Istvánnal és Jakasits Andrással Zala, - Somogy, - és Vas megyének követe volt. Követ volt ő az 1722-ki 360 napig tartott pozsonyi országgyűlésen is Nitzky Ádámmal. Ennek nagybátyja

J á n o s öregebb, testvérbátyja Ferencznek, kuruc vezér Rákóczi Ferenc hadainál. Muraszterdahelynél Rabutin osztrák tábornokkali csatában hősi küzdelem közt elesik 1704-ki márcz. 10-én. Másnap (márcz. 11-én) a kapitánysága alatt volt Csáktornya várkaput nyitott a császáriaknak.

I n k e y B o l d i z s á r, ifjabb János fia, 1755—1757-ig Zalamegye első alispánja.

K á r o l y, ifjabb János unokája 1804—1807-ig Somogymegye alispánja s királyi tanácsos, továbbá követ az 1805-iki Pozsonyban tartott s 25 nap múlva felosztatott országgyűlésen Armpruszter Imrével.

A n t a l, Károlynak fia 1807—1810-ig somogymegyei alispán.

I m r e, Boldizsár unokája 1825—1829-ig Zalamegye alispánja.

I n k e y F e r e n c z, 1811-iki augusztus 25-én Pozsonyba összehitt és 1812-iki május 26-án felosztatott 270 napig tartott országgyűlésben Zala követe volt.

I n k e y Z s i g m o n d, az 1847-iki pozsonyi országgyűlésen Somogymegye követe volt Szegedy Sándorral.

Inkey Imre, az 1847/8-iki pozsonyi országgyűlés főrendi táblájánál mint Zólyommegye főispánja volt jelen. Meghalt 1848-iki febr. 10-én. Ennek fia

Ferdinand, Körösmegyének 1861-ben első alispánja s a zágrábi országgyűlésen ugyanannak ugyanazon megye egyik képviselője. Alispányi hivataláról az autonóm megyék megszüntével lemondott.

Inkey Ádám, az 1861.pesti országgyűlésen Zalamegye Csáktornya kerületi képviselő.

Tehát az Inkey család 1704—1861-ig 157 év alatt adott a hazának 9 országgyűlési követet, 1 fő-és 5 alispányt.

(Közli: Tuboly Victor a Zala—Somogyi Közlönyben. Nagy-Kanizsa, II. évf. 1863. ápr. 1 10. sz.)⁴¹

Pallini Inkey Boldizsár emlékénel is maradandóbb alkotásai egy felvilágosult feudális főúrnak a köz érdekében tett erőfeszítéseit példázzák:

A zalaszentbalázi római katolikus templom (1781—1783), az orosztonyi római katolikus templom, a nagyrecsei római katolikus templom, a rigyáci római katolikus templom (1762), a raszinyai (Horvátország) római katolikus templom, a segesdi ferences kolostor (1744) — részben —, a nagykanizsai Szent Márton római katolikus kápolna (1769) — részben —, a magyarszerdahelyi római katolikus templom (1752), a főrhénci római katolikus kápolna (1761), a palini Szent Kereszt kápolna (1768), az ún. Inkey-kápol-

na, a nagykanizsai Szent Háromság szobor (1759. május 11., Bíró Márton veszprémi püspök e napon keltezett levelben engedélyezi az emlékmű megáldását és felszentelését a kanizsai plebánosnak. Dr. Rózsa Miklós szíves közlése.), a belicai Szent Háromság szobor, a belicai „Menekülés Egyiptomból” szobor.

Végezetül álljon itt emlékül Inkey Boldizsárnak Halis István községi bíró és városi tanácsos által írott karcolat, amely megjelent Nagykanizsán 1915-ben a Zalai Közönyben. (Halis István 1855. augusztus 20-án született Nagy-Kanizsán, meghalt 1927. február 23-án Nagykanizsán.)

Inkei Boldizsár a Háromkereszti kápolna építtetője

Inkei Boldizsár vagyonának összeírásáról és gyermekei közötti felosztásáról felvett egykoru iratokat közölni szándékozunk. (Persze csak annyit közölhetünk, amennyit megenged a Krónika terjedelme.)

Roppant érdekesek azok az iratok a tizennyolcadik század gazdasági viszonyainak szempontjából is.

Elüljáróban közöljük Inkei Boldizsár rövid életrajzát, amint részint a történelmi adatokból, részint a nép érdekes meséiből össze lehetett állítani.

Inkei Boldizsár Zalamegyének akkorbeli legérdekesebb alakja. Kanizsa, Palin, Szentbalázs és a közeli környéknek népe maig is elszörnyedve beszéli, hogy ez

az Inkei „pokolban járt”. Tudnillik az anyaszentegyház parancsára Rómába kellett gyalogolnia, és magától a pápától kérni feloldozást büneiért. Ez az Inkei Boldizsár 1726-tól 1792-ig élt. Palinban lakott, Kanizsa mellett. Volt öt uradalma: Palin, Récse, Rigyác, Belica és Raszinya.

Mindenik uradalomhoz hozzátartoztak faluk, puszták, majorok, szőlők, malmok, vendégfogadók „a jobbágokkal és egyéb igazságokkal együtt”.

Sok pénzével és egyéb vagyonával leggazdagabb úr volt Zalában Inkei Boldizsár, de roppant indulatos, ki minden csekélységért megharagudott. Akire pedig megharagudott, az rögtön érezte sulyos kezét.

Ha a parasztok 25 bot árán megmenekedtek haragjától, azok egész életükön erről a szerencséről beszéltek. Mert az is megtörtént, hogy dühében agyonlőtte az embereket.

Volt is tekintély. Inkei Boldizsár előtt tiz lépésnyire lekapták zsiros kalapjukat az emberek. Négylovas kocsija elől pedig annyira siettek kitérni, hogy a rossz uton akárhányszor feldültek a fatengelyes parasztkocsik.

Persze a paraszt férfiu személyek megöletéséért csupán 40 frt. fejeváltságot kellett fizetni. Sőt még kevesebb volt Erdélyben és Tótországban a parasztok dija: csak 25 frt. (A mai Szlavóniát hívták Tótországnak, hol Inkeinek szintén volt uradalma).

Természetes, hogy ahol a Hármaskönyv rendelkezését nem enyhítette a földesur embersége, ott bujkáló alakok népesítették be az erdőt.

Inkei Boldizsár szigorúsága olyan rendet csinált, hogy az erdőben meg a Palin mellett harminc kilométerre terjedő járhatatlan ingoványban számos utonálló húzódott meg. S azok az emberek, akik Kanizsa vidékéről utaztak például a megyegyűlésre, Palintól kezdve kezükben tartották fegyverüket, hogy védelemre minden pillanatban készen legyenek, mert két-három bandával is találkoztak míg Egerszegre értek.

Inkei Boldizsár zabolátlan természetének eredetét lehetne keresni apjának Inkei Jánosnak a nagy hatalmában.

Mert hatalomra nézve Inkei János talán az egyedülvaló volt az egész Magyarországon. Nem kevesebb mint három vármegyének volt alispánja egyidőben. Zala, Somogy és Vas megyének. Csak az akkori zavarós, háborús világban volt ez lehetséges. Akkoriban nem igen voltak rendes megyeházák (a zalamegyeieké egy zsuppos épület volt, melyen beesett az eső) —, tehát ott volt a vármegye, ahol az alispán lakott. Vagyis Palin volt három vármegye középpontja. S ilyen körülmények között Inkei Boldizsárnak már gyermek korában parancs lehetett minden szava, s később talán azért nem tudott magának parancsolni.

Pedig Inkei Boldizsár nem részesült rossz nevelésben. Ellenkezőleg: apja, Inkei János nagyon erkölcsösen ne-

veltette gyermekeit. — Pál, a legöregebb fiu Paulinus barát lőn. Másik fia Gáspár, katona létére is olyan valóságos volt, hogy templomot építtetett. (Miháldon.) Négy lánya közül pedig három lett apáca.

Boldizsár zabolátlan természete valószínűleg apja halála után tört ki, mikor a nagy vagyont a birtokába vette, s a magyar nemesnek törvényadta jogaival úgy uralkodott mint egy kiskirály: Zalamegye egy izben alispánnak is megválasztotta.

Inkei Boldizsárban a katonaságnál még inkább kifejlődött (mert katona is volt) a kiméletlen szigorúság és a féktelen harag, melyről maig is legendák forognak a volt uradalmak környékén.

Inkei káplánt tartott és a Palinban levő házi kápolnában mindennap misét mondatott, csakhogy cselekedetiért Istent kibékítse. — Azt gondolta, így csak rendbe hozza számadását az Istennel.

Azonban a kibékülés akadályba ütközött.

Akkor még az egyház komolyan vette az előirt parancsolatot: „És legalább húsvét táján az oltári szentséget magadhoz vegyed!” Inkei aztán úgy járt, hogy a húsvéti gyónás után nem áldoztatták meg. T.i. oly súlyos bűnöket bizott a gyóntató atyára, hogy Istennek a szolgálja nem adta meg neki a feloldozást.

Ilyenformán mással nem lehetett a bűnbocsánatot kérdemelni, mint penitencia tartással.

Sok tanakodás után Inkei elhatározta, hogy pénz nélkül, s a mennyiben szükséges koldulva, gyalog megy el Rómába. Kocsin csupán úgy utazhatik, ha könyörületből valaki ingyen fölveszi kocsijára. A pápától kér föloldozást.

Rómában aztán fogadalmat tett, hogy a bünbocsátnak megnyeréseért Isten tiszteletére, idegen határban, vagyis oly helyen, hol Inkeinek nincs birtoka, tehát ahol sem neki, sem családjának haszna nem lesz, épített Isten tiszteletére három emléket.

Inkei Boldizsár szó szerint eleget tett minden követelménynek. Elzarándokolt Rómába. Pénzt nem vitt. Csakhogy vele vitte komornyikját, ki el volt látva pénzzel és akinek volt kocsija is. Persze utközben föl is vette Inkeit.

Azután teljesítette a három emlék felállítását.

Elsőnek 1768-ban egy pompás barokk-stílu kápolnát építtetett lazsnaki birtoka közvetlen szomszédságában a kanizsai határban. A hozzá való területet Batthyány Józseftől, az alkimista biborostól vásárolta. Csakhogy a kápolna alá kriptát is készíttetett, mely neki és családjának temetkezési helyéül volt szolgálendő.

Ez a kápolna, melynek „Háromkereszti Kálvária” a neve, olyan szép, hogy Tandor Ottó, a híres építész nem tudott eleget gyönyörködni benne. Ismételve megvizsgálta, és mindig elragadtatva beszélt a kápolna szépségéről, és művészi, egyöntetű kiviteléről.

Másodiknak szoborcsoportot építtetett 1773. évben Kanizsán. Szent Háromság, szent István, szent Imre, szent László, keresztelő szent János és páduai szent Antal szobrával. Csakhogy e városban háza volt Inkeinek.

Harmadiknak építtetett Szent-Balázson egy templomot. De abban a községben is birtoka volt Inkeinek.

Szóval sem a zarándoklást, sem a három emléket nem lehetett ugyan kifogásolni fiskális szempontból, de a népmonda szerint mindannyi csupán Istennek ki-játszása volt, kinek bocsánatát éppen ezért Inkei nem is nyerte meg.

Mindezekhez hozzájött egy szerencsétlen esemény.

Mikor a mesteremberek javában építették a Háromkeresztű kápolnát, Inkei Boldizsár el-elment hozzájuk.

Egyszer, amint a kápolna felé nézett, észrevette, hogy a tetőn munkálkodó ács pipát vesz elő, kicsihol és rágyújt.

Emiatt a szentségtörés miatt úgy elfutotta a méreg Inkei Boldizsárt, hogy fegyvert ragadott és lelőtte az embert. Az ács egy kiáltással lebukfencezett a kápolnáról a földre és meghalt.

E gyilkosság után maga Inkei is gondolta, hogy hiában zarándokolt Rómába. Az Isten bocsánatát újra meg kell nyernie.

Ezért elrendelte még egy templomnak építését, még pedig Raszinyán. Bekövetkezett halála előtt „nehezen olvasható írásban” (végrendeletben) háromezer forin-

tot hagyott (sok pénz volt akkoriban) a raszinyai templom megépítésére, s az építés Imre fiának tétetett kötelességévé, ki örökölte a raszinyai várat, meg a hozzá tartozó uradalmat. A hagyaték felosztásakor ezt a templomépítési költséget az örökösök 3400 forintra emelték föl.

A hagyomány szerint büntetésül Isten rendkívüli betegséggel sújtotta Inkei Boldizsárt.

Bőre alatt láthatatlan hangyák ezrei mászkáltak, és szüntelen csipkedvén, borzasztó kint okoztak neki. Végre hosszantartó betegeskedés után a hangyák felszaggatták bőrét, egész testét sebbe borították és megölték.

Ugylátszik abban a betegségben halt meg, amelyet a franciák filozofusok betegségének neveztek el, s melyet az akkori orvosok nem tudtak gyógyítani. Mondják, hogy ezt a bajt az olaszországi zarándoklása alatt szerezte.

Még ma is beszéli a nép, hogy Inkei Boldizsár egész teste annyira tele volt sebbel, mikép borzadt tőle mindenki, és csupán a rettenetes hatalomtól való félelem tartotta mellette az embereket.

Utolsó éveiben Inkei Boldizsár már maga is került az embereket. Palinban lévő nagy kiterjedésű parkjában volt mindenféle szépség: mesterséges ligetek, tiszta vizű tó, melyen hattyuk uszkáltak, hinták, virágok és a régi erdőségből meghagyott óriási fák. És ő nem találta örömét semmiben. A parkban álló egy öreg tölgy-

fának kivájatta a belsejét, és abban az üregben szokta magát meghuzni egész napon át, csakhogy senkivel se kelljen találkoznia.

A hagyomány szerint a parkban állott az az antik márvány urna is, mely manapság a Háromkereszti kálvária vert-vas rácsozatu kapuja mellett van, és amelyet a palini uradalom eladásakor a családi sirbolt építetőjének emlékére helyeztek oda. Ennél művészebb tárgyat nem találunk messzi földön. Róth Miksa pompás rézkarcot csinált róla, s igazán kár, hogy csak néhány példányban sokszorosította barátai számára, tehát szoba disznek meg nem szerezhető.

De vaskezőnek nyomását éreztette feleségein is Inkei Boldizsár. Négy felesége volt. Egyikről az a hagyomány maradt fönn, hogy éppen áldott állapotban volt, amikor haragjában Inkei feltétette parasztkocsira, a szerbe befogatta két legtüzesebb lovát, és a kocsisnak megparancsolta, hogy tüskön-bokron keresztül addig vágta, míg a lovak birják. Az asszony félhalott volt, mire a rettenetes kocsizás véget ért.

Sok ideig érezte Inkei Boldizsár kezének súlyát Imre fia, ki első feleségétől, Szalai Juliától született.

Imre ugyanis apja beleegyezése nélkül feleségül vette Jeszenovszki Franciskát.

Inkei Boldizsár „jó szerző atya” létére borzasztó haragra gerjedett, amiért fia koldus familia sarjával kötött házasságot. E miatt Imrét nemhogy csak nem se-

gította semmivel, de nem adta oda neki Szalapataka birtokot, meg a kőszegi szőlőt, rétet és földet sem, melyek pedig anyai örökség jogán Imrét illették. Az apa szigorúsága annyira juttatta Imrét, hogy élelemre sem tevén, kénytelen volt esztendőnként az idegenektől kölcsönzött pénzen látni el ugyahogy házi népe szükségletét.

Sőt amikor tizenhat év múlva sokféle viszálykodás után Inkei Boldizsár átadni kényszerült Imre fiának Szalapatakát, akkor is előbb elhajtotta a marhákat a birtokról. A kőszegi jószágot pedig Imre sohasem kapta meg.

Persze a minden felszerelés nélküli Szalapataki birtoktól sem tudott Imre megélni, még pedig annál kevésbé, mert belőle még ki kellett adni nőtestvéreinek a leánynegyedet.

Jeszenovszki Franciskának szépnek kellett lennie, mert máskép Imre nem teszi meg azt a bolondságot, hogy hitestársává tegye. De a kellem nem jöhetett számításba az apjánál, ki azt hitte, hogy fejedelmi vagyonával örökké fog uralkodni családjá.

Pedig az idő változott s Inkei Boldizsár uradalmából alig maradt más, mint a Háromkereszti temetkezési hely. Manapság csupán egy uradalom van Inkei kézen: a raszinyai. Annak az Inkei Imre ivadékanak tulajdona, kinek az apai hivtség nem bocsájtotta meg házasságát. És a sors kiszámithatatlansága folytán

éppen ennek az Imrének unokája emelkedett föl bárói rangra.

Inkei Boldizsár vagyonát hat fia meg két leánya és két leány unokája örökölte. A leányágnak vagyis az özvegynek és leányoknak összes illetményét az apa csupán negyvenötezer forintban állapította meg, mely az osztozó fiu testvérek által pénzben volt kifizetendő. Hogy ez a nagy hagyatéki vagyonhoz képest milyen kevés volt, kitűnik abból, hogy Inkei Boldizsár után csak interes pénzben (kamatozó kölcsönben) kétszázhuszonnyolcezer forint maradt, és tekintetbe kell venni, hogy ingatlanokból a leányági örökösödés ki volt zárva.

A rengeteg vagyonnak az örökösök közötti elosztása sok ideig tartott. Az osztozáshoz az egyház kiküldötte Laki István csatári apáturt, a vármegye pedig első alispánját Spissics Jánost.

A felosztásnál a szénát kocsiszámra, a méhet kaszámra, a jobbágyot meg a szabadost, valamint az ökröt, birkát, disznót, meg a lovat darabszámra adták át az örökösöknek, s amig megbecsültek minden gyertyakoppantót és étzakai edényt, addig a könyvek mint értéktelenek adattak át, „minthogy ugyis nem nagy érdemiek.”

Az is érdekes, hogy a hagyatékban talált negyvenkét darab könyv között egysem volt magyar nyelvű, hanem egy német—olasz gramatikán kívül, a többi mind latin,

német meg francia. (Az igaz, hogy különben is kevés volt a magyar könyv abban az időben.)

A szertelenkedő Nietzsche szemével nézve: Inkei Bol-dizsár tulajdonképpen fölségesen élt. Emberin felüli hatalmat gyakorolt, mint valami felsőbb lény, vagy inkább mint valami pokolbeli fejedelem, — és nem parancsolt neki senki.

Sőt igazi kényur módjára még halála után is uralkodott egykori alattvalóin. A Háromkereszti sírboltot dombra építette, melynek csucsán (kriptában), választotta a család sírhelyét. Parancsa szerint a gazdatisztek alább, (a kápolnán kívül a falkerítés mellé), temetkeztek. A szabadosok, meg a jobbágyok tetemei még alacsonyabban, a (kerítésen kívül, a domb oldalán) nyertek helyet. Így aztán mindig uruk közelében maradtak és szolgálatára állanak a másvilágon is.

A gazdatiszteknek és a jobbágyoknak sirkeresztjei már régen elporladtak, (időközben a paliniak maguk is csináltak temetőt a faluban), a domb oldalát felszántották, s ma már nem is tudják, hogy a kis domb valamikor temető volt.

Most a gyönyörű kápolna is elvesztette távlati szépségét, mert nyolc év előtt közvetlen a kápolna mellett csináltak egy téglagyárat, melyet elneveztek a legerősebb istenről Herkules-gyárnak.

S azóta a kényurat riasztgatja a gyár bőgése, s lehet, hogy a há borgatás miatt egyszercsak kiszáll irgalmat

nem ismerő alakja a sirpalotából, és lesujtja Herkulest az összes részvényesekkel együtt.

Pallini Inkey Ágnes

Nagy Iván szerint: „*apácza 1744-ben*”⁵

Pallini Inkey Eszter

„*Apácza 1738-ban.*”⁵

Pallini Inkey I.Pál

I. Pál

„*Paulinus.*” Nagy Iván szerint pálos szerzetes.

A Sényi családi levéltár 97. számú okmánya szerint — Magyar Országos Levéltár P. 598 — „*Paulus Baptisatus Legradini die 21. octobris 1714.*”⁴²

(Pallini Inkey Pált Légrádon keresztelték 1714. október 21. napján.)

Pallini Inkey II. Ferenc

Nagy Ivánnak Pallini Inkey Ferencről semmilyen adata nincs, a Sényi családi levéltár 97. számú okmánya szerint — Mol P. 598 — „*Franciscus — Xtophorus Baptisatus Legradini anno 1719.*” — Pallini Ferenc-Kristófot 1719-ben keresztelték Légrádon.

1741-ben a Zala vármegyei insurgensek kapitánya. A háború után meghalt magtalanul.

Pallini Inkey Károly

Meghalt 1809-ben.

„*Királyi tanácsos, Somogy vármegye alispánja, országgyűlési képviselő, házastársa jeszenovai Jeszenovszky Anna, meghalt Bécsben 1807. szeptember 17. (Jeszenovszky Sámuel királyi udvari kamarai tanácsos és boczonádi báró Szeleczky Júlianna leánya)*

Pallini Inkey Károly 1800 és 1807 között volt somogyi alispán, királyi tanácsos.

3-or az 1805-iki október 13-án Pozsonyban összehívott s ugyanott 1805. nov. 7-én feloszlatott, 25 napig tartott orsz. gyűlésen, mint Somogy megye követei: Inkey Károly (kir. tanácsos) 1-ső alispán.”³

„*Pallini Inkey Károly 1790, 1802 és 1805. évi országgyűlésen követe volt Somogy vármegyének, 1801-ben*

az insurrectionális időkben tett érdemeiért királyi tanácsos lett, egyik fia III. János, meghalt 1808-ban, nejétől gr. Hodicz Jankától utóda nem maradt.

Másik fia I. Antal 1800—1803-ban Somogy megye szolgabírája, majd 1806-ig első aljegyzője volt, utóbb mint táblabíró vett részt a közügyekben ... és nevezetes kiküldetésben használtatott, a kaposvári Deák Iskola alapjához, nevezetes összeggel járult.”⁵

Gyermekei:

I. Antal, meghalt 1830. táblabíró (házastársa tarródházy Kis Jozefa) Iharos-Berényben.

III. János, meghalt 1808. császári és királyi kamarás (házastársa gr. Hodicz Janka)

Pallini Inkey Innocencia

„Dobói Dobay Zsigmondné.”⁷

Pallini Inkey Mária

„Báró Sennyey Pálné.”⁵

Pallini Inkey Jozefa

Báró Majthenyi Jánosné.

Született 1749-ben, meghalt 1831. július 8-án Berényben (Iharosberény).

A halotti anyakönyvi kivonat rögzíti, hogy „82 esztendő”. Pallini Inkey Jozefa 82 esztendőskorában, halt meg. (Laczkó-Anghi plébános úr szíves közlése az iharosi katolikus plébánia halotti anyakönyvéből, 2001. év január hó 4. napján.)

Pallini Inkey Franciska

1803. VI. 21-én Inkey Eduard keresztszülője Inkey Károllyal. (Sényi levéltár MOL.)

Pallini Inkey I. Antal

Született 1776. június 20-án, meghalt 1831. szeptember 6-án.

Pallini Inkey Antal Pozsonyban született és Iharosberényben halt meg, táblabíró és főjegyző, Vasvármegyében Szent Loránthon 1808. május 23-án házasodott össze tarródházy Kis Terézzel, Kis Ignác és lengyeltóti Lengyel Anna leányával.

Somogy vármegye Nemes Családai 618. oldalon azt olvashatjuk, hogy „*Pallini Inkey Antal aljegyző, a ki feleségével, tarródházy Kis Terézzel, Kis Ignác és lengyeltóti Lengyel Anna leányával együtt vagyona egy részét elpazarolta.*”

Pallini Inkey Antal halálának helyes időpontja 1831. szeptember 6. (Laczkó-Anghi plébános úr szíves közlése anyakönyvből az iharosi parókián 2001. év január hó 4. napján.)

Gyermekeik: József (bárói ág), Zsigmond (nemesi ág), Ifigénia, Anna, Lajos, Vincze.

Pallini Inkey III. János

Meghalt 1808-ban.

Pallini Inkey III. János császári királyi kamarás, házastársa gróf Hodicz Janka.

Pallini Inkey I. József

Született 1813. január 22-én, meghalt 1900. január 26-án. Temették Iharosban, 1900. január 29-én.

„*Pallini báró Inkey József Iharosberényben született, Somogy vármegyei táblabíró és országgyűlési képviselő.*”

Házasságot kötött Polgárdiban, Fejér vármegye 1838. november 4-én.

Házastársa németújvári gróf Batthyány Gabriella, aki Bécsben született 1819. március 19-én és meghalt Lengyeltótiiban Somogy vármegye 1845. december 7-én.”¹

Gyermekeik: István, II. László, Paula.

Pallini báró Inkey József szívhűdésben halt meg, és a családi sírboltba temették Iharosban.

Több ízben volt országgyűlési képviselő, 1895. november 17-én magyar bárói rangra emeltetett.

Inkey (Pallini) József nagybirtokos részére a bárói rang és az örökös főrendi házi tagság jogának adományozása, elhat. Bécs, 1895. nov. 17. LXIX. 747(Királyi Könyvek, 1867—1918, 91. p.).

Pallini báró Inkey József a család *bárói ágának* megalapítója.

Pallini Inkey I. Zsigmond

Született 1818. január 22-én, meghalt Szentlőrinczen 1886. július 5-én. Temették Iharosban 1886. július 7-én.

Házastársa németújvári gróf Batthyány Antónia, 1827-ben született, meghalt Pozsonyban 1902. január 24-én, temették Iharosban 1902. január 28-án.

Gyermekeik: Béla, László, Gabriella, Antal.

Somogy vármegye nemes családai megemlékeznek Zsigmondról, „*mint a legidősebb nemesi ág fenntartójáról, az 1847—1848. évi országgyűlésen Somogy vármegye követe*”.

Bátorfi is említi, mint „*1847—48. pozsonyi országgyűlésen somogyi követet Szegedy Sándorral*”.

Az iharosi parókia halotti anyakönyvi kivonata annyit említ, hogy „*meghalt vízibetegségben, Pozsonyban*”.

Pallini Inkey Ifigénia

Született 1814. január 25-én, meghalt 1882. augusztus 16-án.

Az Inkeyek családi sírboltjában temették, az iharosi plébánia születési anyakönyve 1814. évből a 8. oldalon január 25-én említi mint Ifigenia Annamária, apjánál bejegyzés: Stephanus Antonius Inkey de Pallin de Tarródháza.

Született 1814. január 25-én, meghalt 1882. augusztus 16. Pallini Inkey Ifigenia földbirtokos.

Iharosberény 68 éves, bécsi lakos, szélhűdés, 1882. augusztus 19. Tem. Kegyúri Család sírboltjába.

Pallini Inkey Anna

Inkey Antal és tarródházy Kis Jozefa gyermeke.

Pallini Inkey Lajos

Született 1815-ben, meghalt 1881. április 17-én.

Az Inkey sírboltban leltem fel Pallini Inkey Lajos adatait, sírja annyit közöl, hogy „66 éves. Meghalt 1881. április 17.”

Pallini Inkey Vincze

Született 1818-ban, meghalt 1830. március 11-én.

Az Inkey család sírboltjában 2001. év január 4-én a következő bejegyzést találtam: Inkey Vincze 12 éves, meghalt 1830. március 11-én.

Vincze halálának a pontos időpontja tehát 1830, Nagy Iván és Bátorfi is tévesen hivatkozik 1831-re.

Pallini Inkey I. László

Született 1816-ban, meghalt 1817-ben.

Az irodalomban még nem említett gyermeke Pallini Inkey Antalnak és tarródházy Kis Teréznek.

Az iharosi kegyúri sírboltban 2001. év január 4-én leltem fel sírját, amely a következőket tartalmazza: „Inkey László 1 éves. Meghalt 1817.”

Pallini Inkey I. Béla

Született 1847. december 1-jén, meghalt 1921. augusztus 31-én.

Pallini Inkey Béla Pozsonyban született 1847. december 1-jén, és Szombathelyen halt meg 1921. augusztus hó 31-én, Tarródházán temették 1921. szeptember 2-án.

A legújabb kori és magukat tudományos igényűnek és pontosnak tartó lexikonok sem említik meg, hogy Inkey Béla a pallini Inkeyek családjának a tagja, nem említik nemesi előnevét, ezért nem is tudatosult Inkey Bélának a pallini Inkey családhoz való tartozása.

A sokkal pontosabbnak tekinthető Szinnyei József tudományos rangjához méltóan emlékezik meg Pallini Inkey Béláról:

„Inkey Béla (pallini), a M. Kir. Földtani Intézet Főgeológusa, s a M. Tudom. Akadémia levelező tagja, született 1847. decz. 1. Pozsonyban, hol atyja I. Zsigmond somogy megyei földbirtokos, mint Somogy vármegye egyik követe nejével, gróf Batthyány Antóniával együtt tartozkodott, a gymnasiumot 1859-től 1867-ig a jezsuiták kalksburgi nevelőintézetében végezte, de minthogy ennek az intézetnek nem volt nyilvánossági joga, az érettségi vizsgálatot Bécsben tette le 1867-ben. Eleinte jogi tanulmányokra szánta magát, és 1867—69-ben a pesti egyetemen hallgatta az előadásokat, és az első jogi vizsgát le is tette. Ezután Pozsony-

ban mint magántanuló folytatta tanulmányait, és 1870-ben a bírói vizsgálatot is letette. 1871-ben a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumban segédfogalmazóvá nevezték ki, de még ezen év ápr. szabadsággal külföldre ment. Freibergben a Szász Kir. Bányász Akadémia hallgatója lett, és e szakot annyira megkedvelte, hogy szabadságának letelte után véglegesen megvált minisztériumi tisztségétől és a freibergeri Akadémián hét félévet (1871—74) töltött, főképen a bányászattal kapcsolatos termé-szettudományokban képezve magát.

Tanárai közül különösen Czotta Bernát volt egyike azoknak, kik jövő életére elhatározó befolyást gyakoroltak. Külföldről hazatérve az Országos Földtani Intézetben folytatta geológiai tanulmányait, főképen Hoffmann Károly főgeologus mellett, kivel 1874-ben a harsányi s villányi hegységeket járta be, 1875—76-ban Vasmegeye geologiai fölvételében működött közre, 1877-ben pedig Sopron megye egy részét már önállóan vette föl. Időközben (1875 őszen) Szabó József egyetemi tanárral nagyobb tanulmányi utat tett Szerb-, Török- és Görögországban. Más alkalmakkor bejárta a Közép-Alpesekeket, Erdélyt és a Magastátrát. 1878—79-ben a Kir. M. Természettudományi Társulat megbízásából Nagyág híres érczfekehelyeit és környékének geologiai viszonyait tanulmányozta. 1880-ban az erdélyi Érczhegységről szerzett ismereteit új bejárásokkal egészítette ki, nov. a zágrábi nagy földrengés után Hantken Mik-

sával e pusztító természeti jelenség hatásait a helyszínen tanulmányozta. Megfigyeléseinek eredményeit Hantken hivatalos jelentésébe vannak belefoglalva (Földtani Intézet Évkönyve VI. 1882.)

1877-ben a Magyar Földtani Társulat megválasztotta első titkárának és e tisztséget 1881. végéig viselte. 1881-ben sógorának halála után, unokaöccsei, a Kendeffi-gyermekek gyámja lett, és ezek Erdélyi birtokainak rendezésével és kezelésével foglalkozott.

1882-ben a közoktatásügyi miniszterium megbízásából vállalkozott az Erdélyi havasoknak az Oltszorostól nyugat felé a Dunáig mind a magyar, mind a romániai oldalon bejárására, hogy ezen a területen az Európa geológiai térképéhez szükséges adatokat összegyűjtse. E munkát két év alatt (1882—83) végezte el, és az illető területről átnézetes geológiai térképet is készített. Tanulmányait azonban még tovább is folytatta e vidéken, főképp azért, hogy a Hoffmann Károlytól megkezdett, de annak idején teljesen be nem fejezett zsilvölgyi térképlapokat kiegészítse. E térkép (Petrozsény és a Vulkan szoros vidéke, 1:75,000-es mértékben, két lap egyésként) az 1885. országos kiállításon volt először bemutatva, s ugyanakkor a közforgalomnak is átadatott. 1885-ben a földmívelési miniszterium megbízásából csatlakozott ahhoz a társasághoz, mely a kormány támogatásával a Balkán félsziget közgazdasági viszonyait tanulmányozta, s beutazta a magyar és dalmát tenger-

partot, Montenegrot, Albániát, Görögországot és Makedoniát, érintve Szerbiát is.

1886-tól fogva (atyja halála után néhány évig) főképp gazdaságának vezetésével foglalkozott, és ez idő alatt behatóbb ismereteket szerzett a mezőgazdaság gyakorlatában is. 1887. máj. 13. a m. tudom. akadémia levelező tagjává választotta. 1891. nyarán a földművelésügyi miniszter megbízásából Németországba utazott, hogy Berlin, Lipcse, Heidelberg és Strassburg környékén a síkföldi, vagyis agrogeológiai fölvételek módszerét tanulmányozza. Ugyanez év november 13. az Országos Földtani Intézethez főgeologussá neveztetett ki s egyszersmind az akkor életbe léptetett agrogeológiai osztály vezetésével is megbízott. Ez időtől fogva, főképen a síkföldi geológiával és pedig leginkább a nagy magyar Alföld egyes részeinek tanulmányozásával és térképezésével foglalkozott. 1893—95-ben miniszteri megbízásból a szőlőszeti s borászati felsőbb tanfolyam hallgatóinak tartott talajismereti előadásokat. 1894-ben az 1896. millenaris kiállítás egyik csoportbiztosává nevezték ki. — Munkái:

1. Nagyág földtani és bányászati viszonyai. A Kir. M. Természettudományi Társulat megbízásából Bpest. 1885. 4 térképpel és 23 ábrával (magyar és német szöveggel. A Semsey-díjjal jutalmazott munka).

2. Az Erdélyi Havasok az Oltszorostól a Vaskapuig.

3. Pusztá-Szt. Lőrincz vidékének talajtérképezése. 1892.

4. *A debreczeni M. Kir. Gazdasági Tanintézet földje.*
1894.

(Kivonat Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái.
V. kötet. 127—131. oldal.)

Pallini Inkey III. László

Született 1861. október 28-án Bécsben, meghalt Somogytúr-Tardpuszta, Somogyvármegye 1952. február 8-án, temették ugyanott.

Pallini Inkey László földbirtokos tehetséges nagygazda volt, korában nagy befolyással és kiterjedt kapcsolatokkal.

„Házasságot Budapesten 1887. január 20-án kötött zichi és vászonkeői gróf Zichy Irén Mária Annával, aki 1859. február 17-én született és meghalt Pozsonyban 1891. május 2-án, temették Iharosban, 1891. május 6-án, csillagkeresztes hölgy.”¹

Második házasságot Alsóhídvégen kötött 1911. április 18-án nagyjeszeni báró Jeszenszky Thildával, aki Pozsonyban született 1885. november 30-án, és meghalt Somogytúron 1969. március 15-én.

Gyermekei:

Első nejétől: Zsigmond, Ladislava.

Második nejétől: Erzsébet.

Pallini Inkey László nemcsak tehetséges és befolyásos ember volt, de a földrajztudományok iránt is fogékony

személy, aki 1891-ben a Magyar Földrajzi Társaság megbízásából kelet-afrikai utazásait papírra vetette, és azt közzétette 1893-ban.

Inkey László útleírását Pallini Inkey Ilona, férjezett Fehér Jánosné bocsájtotta rendelkezésemre, aki egyúttal az engedélyt is megadta a közléshez.

Úti jegyzetek Kelet-Afrikából

Írta: Inkey László

Budapest, 1893.

(Felolvastatott a márcziushó 23-án tartott ülésen.)

A Magyar Földrajzi Társaság nagyérdemü Elnökének megtisztelő felszólítása következtében készséggel vállalkoztam Kelet-Afrikai utazásomban szerzett úti élményeim s tapasztalataim ismertetésére.

Tudom, hogy a magamra vállalt feladat nem könnyű, mert jórészt ismert útvonalon haladtam, melyet részben vagy egészben, kisebb vagy nagyobb részletességgel már számos utazó leírt, s mivel tudományos utazó nem vagyok. Hogy mégis merészkedem utazásomat és az átutazott vidéket leírni: teszem ezt azon reményben, hogy lesz talán ecsetelésemben egy-két vonás, mely a t. hallgatók egyikében vagy másikában az átutazott vidékről szóló leírásokból alkotott képet hűbbé, a valóságnak megfelelőbbé teszi.

Az 1891. év nov. 30-án reggel 9 órakor a zanzibári kikötőben a szultán palotájával szemben, horgonyt ve-

tettünk s egy órával később már ott jártunk azon a szigeten, mely az utolsó évtizedekben oly fontos szerepet játszott az afrikai expedíciók szervezésében. A hosszú tengeri utat, melyet a *Messagerie Maritime Rio grande* nevű hajóján tettem meg, megrövidítette a jó társaság. A Szueztől Adenig vezető tengeri úton sem volt oly elviselhetetlen a hőség, mint képzeltem, még az oboki gyarló kolóniában töltött néhány óra volt a legmelegebb.

Obok alapítása egészen a francziák könyelműségére és meggondolatlanságára vall, bármily nagyra legyenek is vele. Az úgynevezett város terméketlen vidéken épült s a mögötte elterülő vidéket ellenséges szomáli törzsek lakják, kereskedésről szó sincs. Egész más képet nyújt Aden. Valóban meglepő, mennyire átalakította ezt, a természet által oly mostohán meglátogatott helyet, az angolok vas szorgalma.

Itt szállott hajóra Schweinitz gróf, a Borchert-féle afrikai expedíció egyik tisztje az Adenben toborzott s átlag havonként 30 rupiával felfogadott 54 szomálival, a csapat nem állott valami válogatott legénységből.

Adent néhány órai időzés után elhagytuk. A mint a Guardafui fokot megkerültük a hőség csökkent s a kedvező áramlat gyorsan vitte előre hajónkat. A nov. 29—30 közti éjjel a gyönyörű vegetációjáról híres Pembasziget mellett hajóztunk el s a felkelő nap már Zanzibár

éjszaki csucsánál talált. A gyönyörű pálma-erdővel s banánültetvényekkel koszorúzott sziget soha el nem mosódó képet hagyott emlékezetemben. 9 órakor érkeztünk a kikötőbe s én a D.O.A.G. (Deutsche Ost-Afrikanische Gesellschaft) csolnakján Ebenau urral, a társaság zanzibári igazgatójával partra szálltam.

A vámnál csak puskáimat és töltényeim tartották vissza a többi podgyászt akadálytalanul vitethettem el, mire a körém sereglett báméskodó nép közül 7-8 gyerek lármás örömmel vállalkozott. A Criterion szállóban nem lévén már üres hely, a város végén levő német szállóban kellett szobát bérelnem s itt végre újra kicsomagolhattam podgyászomat. Minthogy a Criterion szállóban étkeztem az ott tartózkodó német és angol urak csakhamar megtudták, mi járatban vagyok, s nemsokára több úr ajánlkozott fizetésért vagy ellátásért — expeditiómhoz szegődni. Miután kereken kijelentettem, hogy csak magam szándékozom utazni, az ajánlatoknak és az ezzel járó zaklatásoknak egyszer s mindenkorra útját vágтам.

Mr. Portal angol főkonzul, kihez ajánló levelem volt, rendkívül szívesen fogadott s igen érdeklődött terveim iránt. Ő a Kilima-Ndsáróhoz való utazást német területen keresztül ajánlotta s megígérte, hogy ajánló levelekkel is ellát. A karaván szervezésére vonatkozólag azt tanácsolta, forduljak egyenest Szeva Hadsihoz, a gazdag hinduhoz, ki a karavánok szervezését el szokta

vállalni s most is a Borchert-féle német expedíció számára toborz embereket.

Szeva Hadsinak minden emberért 30 rúpiát kell havonta fizetni, ő azonban 8 rupiával szerződteti az embereket s így a karaván toborzás elég jövedelmező. Igaz ugyan, hogy az összes emberekért jót áll s szerződésileg kötelezi magát minden szökevényért új embert küldeni, vagy a pénzt visszafizetni, csak hogy ez nagyon sovány vigasztalás az utazóra nézve, kinek — ha emberei az utazás első heteiben visszaszökösnek, hónapokig kell egy helyen vesztegelnie, míg ugyanis Szeva levélben való felszólításra új embereket küld.

Közvetlen Szeva közbenjárása nélkül 10 rupia havi fizetésért is kapt az utazó embereket, ez azonban olyan európainak, ki a szuahelit, a Zanzibár szigetén és a kelet-afrikai tengerpartokon általánosan használt társalgási nyelvet nem beszéli, és a négerek szokásait nem ismeri, rendkívül nehéz s ezer akadályba ütközik.

Én is Szevához lettem volna kénytelen fordulni, ha a szerencsés véletlen a D.O.A.G. egyik ebédjén össze nem hoz Baumann Oszkár Dr-ral, ki akkor a német Antiszklaverei és a D.O.A.G. megbízásából a Victoria-Nyanzához teendő nagy utazásához szükséges előkészületek sikeres megtétele céljából Zanzibárban tartózkodott. Baumann hallván, hogy a Kilima-Ndsaróhoz törekszem felszólított: csatlakozzam hozzá karavánommal s tartsak vele Arusachini-ig, honnan azután könnyen érhetem

el a kilima-ndsárói német katonai állomást. Szives ajánlatát a legnagyobb örömmel fogadtam. Azonnal elhatároztuk, hogy 8 nap múlva Bagamojába s onnan Tangába megyünk embereket toborzani s ugyaninnen decz. végén vagy jan. elején útnak indulunk.

A közbeeső idő tevékenység és kellemes séta közt gyorsan telt. A csereárunk nagy részét itt szereztük be s ugyanitt csináltattam meg sátrammat, miután kész angol sátot nem kaphattam.

Mindent bevásárolván decz. 7-én a Peters nevű helyi gőzösön a kontinens partjára mentünk. Podgyászunkat szamarakkal, néhány aszkari (katona) kíséretében Tangába küldtük, mi magunk Bagamojába hajóztunk. A partról gyönyörű pálma-ültetvények között vezető uton 20 percnyi kellemes séta után elértük a fekete barátok missio-telepét. A házfőnök pater Kard szívélyesen üdvözölt a ház árnyékos verendáján. Azután megmutatta a nagy kiterjedésű kertet, hol a tropikus vegetatio gyümölcsfái és veteményei mellett képviselve voltak az európai zöldség fajok is. A nagy szakértelem s a fáradhatatlan szorgalom bámulatos eredményeket mutatott fel. A legnagyobb jövedelmet a kokuszpálma hozza, de a vanília termelés is jövedelmezőnek ígérkezik.

A főépület mellett jobbra-balra csinos templom és iskola emelkedik. A néger fiuk nemcsak irni-olvasni tanulnak, de műhelyekben dolgoznak is a barátok felügyelete alatt.

Fischer báró épen oda érkezésünk előtti napon indult útnak. Hetekig vesztegelt itt erős rheumája miatt. Az expeditio feje Hochstetter úr napszurás következtében elhalván, Fischer báróra bízott az expeditio vezetése s így ő kötelességének tartotta betegen is tovább vezetni az expeditiot, mely sajnos jul. 2-án benne második vezetőjét is elvesztette.

Este a D.O.A.G. nél Szevával is megismerkedtem, persze nem a legjobb szemmel nézett ránk, midőn megtudta, hogy az ő közvetítése nélkül fogadjuk fel embe-reinket.

Baumanntól elbúcsuzva éjjel a gőzösre mentem, hogy hajnalban Szádani-ba mehessek. Egész éjjel nem alhattam a nagy hőség és a hajón hemzsegő százlábuak és más utálatos férgek miatt.

Szádani a német kelet-afrikai koloniák leggyarlób-bika, bár eleinte nagy reményeket fűztek hozzá. A gyarmat egy erősség — és rozoga vámépületből áll, magát a falut egyetlen széles utcájú házsor képezi.

Két napig vízilovakra és antilopokra vadásztunk Szádani vidékén, honnét gőzhajon Bagamojo érintésével Dár-Esz-Szálamba utaztunk.

Dár-Esz-Szálám szűk kikötője körül a partot mang-rovék, pálmák és mangók szegélyezték ezek alatt va-lami 15 épülő félben levő házat láttam. Még a kor-mányzó háza sem volt kész, ideiglenesen ő is a missió házában lakott, mi a D.O.A.G. nagy házában kaptunk

hajlékot. Körülbelül 300 német van itt, hivatalnok, tiszt, kereskedelmi ügynök stb. Mint kereskedelmi emporium nem sok reményre jogosít, mert az egész vidék szegény, kivitele is csekély.

Főkviteli cikk a kopra és gummi, az utóbbi is az okatlan devastatio következtében nagy mérvben csökken. Az egyetlen szálló az osztrák—magyar elvet képviseli Afrikában. Tulajdonosai: Pachinger egy st.-pölteni osztrák s Hajdú, egy erdélyi székely. Mindketten 1889-ben vetődtek ide teljesen pénz nélkül és most szálloda-tulajdonosok. Hajdú, ki már Indiában is több évet töltött, csak tördelve beszéli anyanyelvét s igen örült, hogy alkalma nyílt velem magyarul beszélni.

Dolgainkat itt elvégezvén, a Deutsch-Ost-Afrika Linie „Reichstag” nevű hajóján visszatértünk Zanzibárba.

Az utolsó este impozans látvány tanui voltunk Zanzibárban. A Ngambu-ban tűz támadt s a sűrűn egymás mellett épült kunyhók lángban álltak. Az erős szél még fokozta a veszedelmet s a szikrákat messze elvitte. A tűz éjjelig tartott, keletkezésére az az általános hit van elterjedve, hogy a házakat a farakománnyal érkező dhau-(hajó)-tulajdonosok gyújtják meg, hogy a fa árát felveszék s így magas áron adhassák el farakományukat. Mint mondják minden évben valóban olyankor ég le a néger külváros egy része, mikor a fával megrakott dhauk megérkeznek.

Decz. 18-án hat órai hajózás után Tangába érkezünk. Tanga az eddig meglátogatott parti városokkal ellentétben magaslaton fekszik s az egész öbölt uralja. A város üditő árnyékot adó mangók és kokuszpálmák alatt terül el. Érkezésünkor Tanga összes lakóit lázas izgalomban tartotta a vadigok ellen küldött katonai csapat kudarcza. A vadigok ugyanis megtagadták a rájuk kivetett adó lefizetését. Kreutzler százados 60 emberrel indult megfenyítésükre, de a vadiglok elmenekültek, mikor azonban Kreutzler néhány elhagyott falut felgyujtván vissza felé indult, útközben a vadigok körül fogták s ő nem érezvén magát a nagyszámú vadigokkal való sikeres harczra elég erősnek, meghátrált. A vadigok egész Amboni-ig üldözték. Minthogy Amboni Tangától csak másfél órányira fekszik a tangaiak attól tartottak, hogy a vérszemet kapott vadigok a várost is megtámadják. Nagy volt tehát a panik mindenfelé, még az én ágyam mellé is helyeztek két puskát és töltényt, hogy az éjjeli támadás készületlen ne találjon, a támadásból azonban semmi sem lett. Bülow másnap 260 szudáni és zulu katonával a kudarcz megtorlására indult. A fegyver rogozás és füstfelhő jelezte is nemsoká a véres megtorlást.

E közben az emberekkel tartott hosszadalmas saurik (tanácskozások) közt embereink is szaporodtak. Minthogy Bagamojóból az összetoborzott 50 ember nem akart előleg nélkül útnak indulni, Baumann sürgö-

nyözött ottani megbizottjának, hogy a kért előleget adja meg s az embereket küldje el.

A felfogadott emberek közt volt Abdallah is, ki Stanleyt első utjában elkísérte s több évig szolgált a Kongón, sőt Johnston-nál Tavetában és a Kilima-Ndsáron is volt. Ő lett az én expeditiom főembere.

A vapagazik (hordárok) 10, az aszkarik (katonák) 12-15 s a muniam-párák (fölügyelők) 25 rupiát kaptak havonta.

Elvégre a csomagolásra került sor. A csereárukat 25 kilogrammos tehercsomokba csomagoltattuk, hogy az utazás annál könnyebb legyen.

Szabad időmben még több kisebb kirándulást csináltam. Egyik kirándulásom alkalmával a Sigi deltájáig vezettem le. A partok sűrű mangrovékkal vannak benőve, melyek kiálló gyökerei a partra szállást nehezítik. A folyó egyik kanyarulatánál egy falut is találtam, melynek lakói épen vásárt tartottak, de a mint megláttak gyorsan szétfutottak s csak miután barátságos indulatomról meggyőződtek, szállingóztak vissza.

Más alkalommal Kulumuzi partján haladtam felfelé antilopokra vadászva. A növényzet itt oly buján nő, hogy késsel kellett sok helyt utat vágnom. Hatalmas mangó fákat láttam, melyeknek sötétzöld s gyümölcs-csel megrakott lombozata árnyékában az ananász diszlett. A töknagyságú gyümölcs-csel megrakott kenyér fák vastag és lombtalan törzsével szép ellentétet ké-

pezett a pálmák sugár, levélbokrétás törzse. A falvak közelében szép banán ültetvények, mhogo, mtama és borsó terem, ezekben a páviánok s egyéb majom csordák nagy kárt csinálnak. Egy csapat majommal én is találkoztam s egyet sikerült is közülök egy magas pálma csucsáról lelőnöm. Még egy nagy sast is lőttem ez alkalommal, s ezt a tangai postamester tömte ki.

A készülődések nagy szorgalommal folytak. Baumann decz. 28-án 10 emberrel Panganiba ment, hogy az Afrika belsejéből visszaérkezett karavánoktól embereket fogadjon fel. 10-14 napig szándékozott Panganiban időzni, ez alatt én házában laktam, a csomagolást ellenőriztem, s az újonnan jelentkezőket felfogadtam. Időközben Bagamojoból 54 ember is érkezett s nekem ekkor 110 emberem volt, bele számítva a 15 szudánit, kiket Baumann még Maszszauából hozott magával, ezek voltak a legmegbízhatóbb emberek, ezek teljesítették az őrszolgálatot s vigyáztak a szökésre kész gyanus emberekre.

Délutánonként poso fizetést tartottam, az emberek névszerint felolvastattak s a 8 peza napi díjat megkapták. Sok nehézséget okozott eleinte a különös és szerfelett hosszú nevek felolvasása s az akkor még igen fogyatékos szuaheli nyelvismeretem. Volt ugyan a bagamojo-i embereim közt egy m pisi (szakács), ki törte kissé az angol nyelvet s így mint tolmács is hasznomra volt. Legnehezebb volt az értekezés a szudániakkal,

mert ezek csak arabul beszéltek s így két tolmácsra volt szükség, így azután a félreértések napi renden voltak.

Az érdekes félreértések közül egyet felemlíték.

Egyszer két emberem orvosságot kért. Az egyiknek ricinusra, a másiknak khininre volt szüksége. Félreértés következtében felcserélve adtam át nekik. Később a tévedést észrevettem — de minthogy már késő volt — nem szóltam nekik.

Másnapra mind a kettő egészséges lett — az orvos-ságba vetett erős hit és bizalom itt is csodát mivelt.

Egy halottja mégis lett az expediciónak. Két asszony ugyanis féltékenységből földre tepert egy embert s addig taposták, míg a szerencsétlen belső elvérzés következtében kiszenvedett. Az eset a valinak bejelentetvén, az az asszonyokat elfogatta s most 15 évig a rabláncz csörgése figyelmeztetheti őket a féltékenység káros voltára.

Jan. 6-án végre megérkezett Baumann is s az emberállomány 215 teherhordóból és 40 aszkariból állott. Elvégre az afrikai utazásnak legkellemetlenebb része: a végnélküli előkészületek, a sok időt rabló szervezkedés vége felé közelgett.

Másnap a bagamojoi emberek egy kis lázadást csináltak, hogy több előleget csikarhassanak ki s a rákövetkező nap meg a szudániak sztrájkoltak. Mindkét esetben a főczinkosok példás megbüntetése után a megzavart rend helyreállott.

Vége az én tehercsomóim is jelekkel ellátva és megszámozva készen állottak, a cseretárgyakkal együtt 27 tehercsomót tett ki. Az indulás jan. 15. tüzetvén ki, az előző napon az összes embereimnek 5 napra előre kifizettem a posot, mert 5 napi út után megszűnik a pénz forgalma s az emberek élelmezéséről másképp kell gondoskodni.

Erre két mód van. Az egyik általánosan elterjedt mód abban áll, hogy naponként minden ember egy mikono (= alkar hossza) szövetet, vagy ezzel egyenértékű gyöngyöt kap. Az emberek azután, kik 7-8-an egy kambiba (főzőtársaság) összeállva főznek, maguk veszik meg a benszülöttektől a szükséges élelmi czikkeket.

Ez a kényelmesebb, de kétségen kívül drágább mód. Sokkal czélszerűbb és tetemesen olcsóbb az a mód, melyet az arab és szuaheli karavánok példája szerint Baumann követett. Az eleséget ugyanis a muniamparák veszik meg a benszülöttektől és kibaba-kibaba (1 fekete napi élelemdagja) szerint elosztja az emberek között.

E módszer előnyösségét minden Afrika-utazó elismerte, a kivel beszéltem, de egynek sem sikerült követni.

Felvirradt végre a nehezen várt nap, jan. 15. s reggel 6 órakor az összes emberek, nem tekintve azokat, kik két napi szabadságot kaptak, pontosan megjelentek s türelmetlenül várták a tehercsomók kiosztását, amit Baumann szándékosan azért halasztott az utolsó perczre,

hogy minden zugolódásnak és meggondolásnak útját vágja. Én a névsort olvastam s a kapuban őrt álló katonák egyenként eregették be az embereket. Baumann átadta mindegyiknek a nekiszánt terhet, s azzal a kerített udvarban kellett maradnia. A kiosztás fél tizenegykor ért véget s ekkor a kürt és dob hangja mellett elől a lobogó zászlókkal megindultunk. Baumann hátul maradt én pedig a csapat élén haladtam. Csapatunkat 224 teherhordó, 25 szuaheli és 15 szudáni aszkari és 1 teve képezte.

Kürtösünk, az öreg Kopve, egy antilop szarvából a legzajosabb hangokat adta ki s a ngoma verő is teljes erővel dobolt. Egész Tanga lakossága kifutott az utcára és lármázva meg énekelve kísért el a városvégéig. — A városvégén vettünk búcsút a tisztektől, a D.O.A.G. ügynökeitől: még egy forró kézszorítás és szerencsekivánó szó s aztán a civilizációnak hátat fordítva Afrika belsejébe megindultunk. A Tangához tartozó ültetvények közt elhaladva mocsaras vidéken gázoltunk át egész a Kulumuzi partjáig. Épen dagály lévén vállig érő vizet találtunk. Én és Baumann, ki itt elért engem, néger háton keltünk át. A Szigin csolnakon evezünk át Amboniba 1/2 2 érkeztünk, egy hatalmas mangó alatt sátort ütöttünk s a legjobb étvággyal költöttük el a rögtönzött villás reggelit. E közben az afrikai zápor is bemutatta magát. Délután csapat szemlét tartottunk: nem hiányzott senki sem. Este felé lelkendezve

futott hozzánk egy ember azt mesélvén, hogy oroszánt látott. A hír gyorsan szájról szájra járt s ha nem is volt igaz, mi örültünk neki, mert így megtoldva azzal a hírrel, hogy a Szigiben rengeteg sok krokodilus tartózkodik, biztosra vehettük, hogy az éj leple alatt senki sem merészkedik megszökni. Az éjet átvirasztottam, mert a mosquitok nem hagytak aludni. A viradatkor felharsanó kürtszót örömmel fogadtam. Az adott jelre gyorsan felöltözködtünk, az aszkarik a sátrat felszedték s mialatt összecsomagoltak, a szakács is elkészítette a reggelit. Ezután a dob és kürt hangjánál a karaván újra utnak ered.

Éjjel nem szökött meg senki, de mindjárt az indulás után megugrott egy tangai rabszolga, pajtása, ki ugyanazon arab tulajdona volt, rablánczra került, nehogy kövesse társa példáját.

A vadigok közzeledtünkre elhagyták falvaikat, mert katonai csapatnak vélték s még mindig féltek a megtorlástól. E félelem ránk nézve annyiból volt kellemetlen, hogy a 260 embernek alig tudtunk elegendő élelmet szerezni. Előőrseinket nyíllal fogadták, mire az aszkirok erős puskaropogással feleltek. A falvak mind bomával kerítvék s 20-40 kunyhóból állnak. A vidék cultivált, főleg mhogo és viazi (édes burgonya) ültetvények és kokuszpalmák vannak. Itt láttam először a hatalmas hangyadombokat. A talajt homokkő és pala alkotja.

Déltájban Gombello falu elé értünk, a hatalmas fák alatt nagy sokaság szaladgált, de mire odaértünk a sokaság nagyobb része eltűnt s a jumbe 5-6 ember kíséretében mély hajlongással igyekezett barátságos indulatáról meggyőzni. Meghagyásomra rövid idő alatt hozott kecskét, csibéket, tojást és pembét. Egy óriási sycomorus fa alatt ütöttünk sátort. A hatalmas faóriás koronája alatt az egész karaván hűs árnyékot élvezett.

Az éj csendjét csak az örökül felállított szudániak kiáltásai s melancholicus éneke törte meg. Igen hűvös s borongós reggelre viradtunk. A napot itt kellett töltenünk, mert a teherhordó szamarak nyergein sok igazítani való volt, és a Tangában visszamaradt embereket is beakartuk várni, ezek este felé meg is érkeztek, úgy hogy most már csak 10 vabondei hiányzott.

Estebéd után fekete kávé és cognac mellett sokáig beszélgettünk, embereink ez alatt szájharmonikán játszottak s mások énekkel kísérik:

„Manyema kvenda vapi?

Sokota, sokota, tvende, —” azaz:

Manyema hová mégy? Szeressük egymást, maradj itt. Más csoport a tűz körül tánczol, ismét mások kártyáznak. Igen kedvelt játékuk a következő is: 6 vagy 8-an körbe állanak s ketten az egymással szemben állók tactusra toppantanak. Ez örült gyorsasággal történik s a melyik előbb téveszti el: vesztes lesz s fizetnie kell. A többiek nagy érdeklődéssel és feszült figyelemmel

kisérlik a játékot s a hibázót nagy hahota fogadja. S ezt a bolondos játékot éjjélig sem unják el.

A talaj téglavörös laterit. A m hogo és kukoricza a falu közelségének jele volt. A hőség bár a hőmérő csak 27° R. mutatott árnyékban, igen nyomasztó volt, a sátorokban igazán elviselhetetlen.

Elhagyva a vadigok országát a vasszegujok földére léptünk. A vasszegujok a szuaheli vagy tengerparti törzsnek egyik ideszakadt ága s azoktól nem eltérő. Hosszú fehér zanzibári inget és kis kivarrott fehér sipkát viselnek, nyelvök szuaheli. Igen barátságosan élénk jambó kiáltásokkal fogadtak. Falvaik közül legnagyobb Buiti, hol mi is megszálltunk. Tiszteletünkre ott lobogott a német zászló s a jumbe kecskéket, banánokat, czukornádat és m hogo hozott. Ez persze annyi embernek kevés volt s azért 25 embert élelem bevásárlásra küldtünk. Pár órával később erős puskaropogást hallottunk, a kiküldött embereket a vateiták megtámadták s ez adott okot a rögtönzött harczra. A harczban egy teherhordó is megsebesült, a nyíl alkarjába hatolt s valószínűleg megvolt mérgezve, mert másnapra az ember karja egész vállig feldagadt.

Este szemlét akartunk tartani, de az öreg Kopvét sehohsem találtuk. Azt hittük, hogy a vateiták áldozata lett és épen néhány aszkarit akartunk felkeresésére küldeni, mikor nagy csomó kukoriczával a táborban termett. Erős faggatás után bevallotta, hogy a 2 óra

járásnyira fekvő digó falu határáról emelte el a nagy csomó kukoriczát. Ezért egy kibokóra (kibokó a viziló bőréből készült korbács) íteltetett, a mit általános nevetés közt ő is nevetve, szenvedett el.

Az öregnél amugy is mindig kész a tréfa s víg kedélye csakhamar a karaván kedvenczévé tette. Mint a Mlalo vidékéről való m samba törzs tagja fajának ismertető jelét, egy ferdén benyuló kis vágást a homlokon, ő is viselte. Öregsége miatt csak könnyebb munkát végzett s rá volt bízva a kürtölés fontos szerepe. Igen komikus volt, ha esténként kürtjével elfujta a tangai német helyőrségtől eltanult takarodót egész szabatosan, csakhogy némely hangokat, melyeket primitiv kuda-kürtjéből nem tudott kicsalni, kihagyott.

Buiti-től a rövidebb út a hegyeken keresztül vezet, de igen magas és meredek s e miatt a hosszabb, kerülő uton kellett haladnunk. Reggel 6 órakor már útban is voltunk Daluni felé. Az út eleinte igen keskeny s embermagasságú éles levelű fű között vezetett, sok helyt karddal kellett a lecsüngő galyakat leszabdalni. Jobbról a nagy síkság (Umba-nyika) s balról a hegyláncz meredek oldalán pihent meg a kíváncsi szem. Buiti és Daluni közt két hegyláncz huzódik el, a köztük levő völgyben vasszegujok laknak s a hegyeket vateiták népesítik be, Daluniban pedig vadigok tartózkodnak. A vateiták igen vad kinézésűek és a vasszegujokkal és vadigokkal folyton hadi lábon állnak, mind a három

törzs közös ellensége a masszai nép, mely sokszor ide is elvetődik s félelmetessé teszi magát.

A hegyláncz végénél, melyet megkerültünk szép ki látás nyílt a szemben fekvő Uszambarahegységre, mely igen gyorsan emelkedik ki az Umbanyikából. Innét még egy végső pillantást vetettünk a tengerre, útunk most már le felé vezetett. A növényzet képe szembeszökő változást mutatott, a tüskés bozótot és ákáczfákat élénk vörös, gömbös virágzatú euphorbiák váltották fel. A pálmák is egyre sűrűbben fordultak elő s mire leértünk a völgybe, egész pálmaerdő vett körül. Széles és jól letaposott uton Daluniba értünk. A falut erős kettős boma veszi körül, a külső és belső kaput összekötő alacsony folyosón csak meghajolva lehet bejutni. A faluban csak a jumbét találtuk néhány öreg ember kíséretében, a lakosság a marhával együtt elmenekült. A jumbé egy szép pupos fekete bikát és több kecskét ajánlott fel. A falu 40-50 kunyhója hegyektől körülvett katlan völgyben fekszik s ezért már 5 órakor a hegyek mögé bujt a nap. Az előző napokban igen kellemes volt az időjárás, a minimum hajnalban 22°-23° C, s a maximum déltájon 30° C volt, most a hegyekről erős hűvös szél áramlott le s ez annyira lehűtötte a levegőt, hogy vastag takaróra volt szükség.

Estefelé vabondei embereink is megérkeztek s így elvégre az egész karaván együtt volt, elhatároztuk, hogy a másnapot pihenőre hagyjuk. Én a pihenőre szánt

napon délután 2 órakor 3 szudáni aszkarival és az én Halfani nevű aszkarimmal két digót kirongoznak (vezetőnek) használva az Uszambara hegységre indultam.

*Útunk buja növényzettel szőnyegezett völgyben vezetett, melyben több patak kanyargott. A gyönyörű vegetatio egészen lekötötte figyelmemet. Meglepő összevisszaságban tárult szemem elé a kókuszpálma, czukornád, magas ricinusbokrok, faalakú euphorbiák s a tropikus növényvilágnak száz meg száz faja a legtar-
kább változatossággal.*

A magas fákról kötélszerű kaucsuk liánok csüngnek le. A völgy egyre jobban-jobban összeszorult s a levegő oly meleg és nedves volt hogy nemsokára csak úgy csurgott rólunk a verejték, egy nagy szabású virágházban éreztem magam, mely túl van zsufolva tropikus növényekkel.

A völgy megszűkülő végén meredek köves hegyoldalon kezdtünk fel felé kúszni, a gerinczen 40-50 főnyi fegyveres tömeg várt bennünket ijjaikkal és lándzsáikkal fenyegetően hadonázva. Mi lövésre készen közeledtünk feléjük s mikor körülbelül 200 lépésnyire közelítettük meg őket, a tömeg gyorsan a faluba menekült. Szimbili — ez a falu neve — kapuját legnagyobb csodálkozásunkra nyitva találtuk, a lakosok mind elmenekültek, csak az öreg fejedelem s néhány hű embere húzta meg magát egyik kunyhóban. A sárgabőrű fejedelemmel szaurit tartottam s meghagytam neki, küldjön le nekünk

életmi cikkeket. Két vezetőt nála hagytam, hogy azok a megigért kecskék, csibék, és m tama lehozatalát si-
ettessék.

Dalunit s gazdag tájékát jan. 22. hagytuk el s útunk két napon át az Umbanyika pusztán vezetett keresztül.

Az út több víztartalmú baobab mellett vezetett el, ezek a fák arról ismerhetők fel, hogy törzsükbe botok vannak illesztve, melyeken felmászva a fa belsejében összegyülemlett vízből meríthetni. Ezek a fák a térképeken is megvannak jelezve, a karavánokra nézve kiváló fontosságuk, olyik — mint mondják 500 embert képes vízzel ellátni s a víz elég tiszta s élvezhető.

A steppét elhagyván cultivált vidékre értünk s czukornád-földeken haladván át Kitivo faluhoz értünk. A jumbe több kísérijével hatalmas sykomorék alatt volt s hosszas száuri után sikerült maradásra birnom. E közben Baumann is megérkezett a karaván elejével s minthogy még a nap jó magasan állott, tovább haladtunk. A Kihitu és Uмба folyókon átkelve Lunguszába értünk. Lungusza az Uszambará hegység egyik völgyelésében fekszik, éjszakra a steppe terület el, délről hegység emelkedik s annak egyik legmagasabb pontján fekszik Mlalo német protestans missióval. A falu bomáján kívül ütöttünk tábort, a bensülöttek egyre sűrűbben szállingóztak a szomszék falvakból hozzánk, úgy hogy rövid idő alatt élénk vásárt rögtönöztünk.

A vakambák roppant fecsegő emberek s főboldogságuk a tubákolás, s néhányat európai tubák ajándékkal boldoggá tettünk.

Baumannal 20 ember kíséretében Mloloba indultunk élelmi szerek beszerzésére. Az út a meredek hegyoldalon fárasztó, de igen szép.

Három kristálytisza vizü patakon keltünk át s útközben 50 m-nyi magasból alázuhanó vízesésben gyönyörködtünk. A vegetatio annál szebb lett, minél feljebb haladtunk, a sziklás talajon is a legszebb banán-erdők díszlettek, még a sziklahasadékokból is rózsaszínű virágfejek kandikáltak ki.

Még mielőtt felértünk volna, ránk esteledett, sűrű ködfelhő burkolt be s a permetező hideg eső épen nem volt méltó Afrika híres hőségéhez. A sötétben csak botorkálva haladhattunk előre a missióház mellett, míg elvégre a legmagasabb hegyorom alján helyet találtunk az éjjelezésre. A kürtszó embereinket is ide terelte s így 1/2 9-kor felüthettük a sátrakat. A nemsokára fellobbanó tűz melege nagyon is elkellett, mert ugyancsak hűvös szél fujdogált. Reggel a hőmérő higánya 10° C-ra szállt le.

A fejedelem küldöttein keresésére lejött hozzánk, de a kilátásba helyezett sok élelem néhány csomó banán és kevés lisztből állott. Minthogy a következő napon a steppén vezetett át útunk, hol eleség szerzésre nem lehetett kilátás, ő felségét nagyobb mennyiségű

élelem ide szállításáig vendégünknek kényszerítettük s két szudáni felügyeletére bíztuk. Az öreg fejedelem nem igen vette szívére a felségsértést s a két őr között csendesen pipázgatott, annál inkább megijedtek kísérői s rögtön haza siettek, hogy kívánságunkat teljesítvén, kiválthassák fogságba jutott fejedelmüket. Míg ezek a kívánt élelmiczikkek összegyűjtésén fáradoztak, a fejedelem fia a missionárusokhoz ment panaszra. Két missionárius azonnal táborunkba jött s a fekete felséget levett kalappal üdvözölte s tőlünk a fejedelem szabadon bocsátását kérte s ez esetben kívánalmaink teljesítésére kezességet vállalt. Baumann úr ugyan ismerte már a néger ígéreték megbízhatatlanságát, a két missionárius kívánságára azonban a fejedelmet mégis elbocsátotta. Ennek természetesen az a szomorú következménye lett, hogy a sok ígéret csak ígéret maradt s mi a következő napon az élelemhiányát fehér testvéreinknek köszönhattük, kik a túlzásig vitt keresztényi alázatossággal nemcsak a saját nyakukra hagyják ülni a benszülötteket, hanem tekintélyök feladásával ilyenképen az ott átutazó karavánoknak is kárt okoznak.

Az uralkodó köd miatt a hegyoromról nyiló pompás kilátást nem élvezhetvén a falu megtekintése után letértünk a völgybe. Útközben betértünk a missiotelepre is. A missio temploma, lakó- és cselédháza egy alig 2 hold terjedelmű kertben áll. A három missionárius a tanítást és hittérítést még ekkor nem kezdte meg s egész

munkálkodásuk kis földjük művelésére irányult. Az európai gabonaneműekkel és zöldséggel tett kísérlet silány eredménye után ítélve, bajos volna megmondani, hogy Afrika e pontjának civilizációját hány lépéssel viszik előbbre ezek az urak.

Reggel 6 órakor Kipurdán masszai tolmács vezetésére bizva magunkat megindultunk Muazi-felé, mely a Mbvani vidékén fekszik, Kipurdán kétszer is téves utra vezetett úgy, hogy sok tévelygés után érhattünk csak el egy msamba falut, melynek lakóit már nem találtuk ott.

Az itt töltött nap reggelén néhány vaszamba észrevétlenül megközelítvén táborunkat, néhány nyilat röpitett közibünk. A nyilak szerencsére nem találtak s egy csomó aszkari erős puska tüzzel üzőbe vette a merénylőket, kiknek azonban sikerült elmenekülniök. A hegyi lakók közül felfogadott vezetők azt állították, hogy Pare-Vicomb-ét is el kerülve az Umbanyikán keresztül 4 nap alatt elérhetjük Kiszuani-t. S minthogy ez alatt élelemre és vízre nem számíhattunk, indulásunk napján jan. 29. telekezet tartottunk. A karaván t.i. az útjába eső első ismeretes vízhelyen letelepedik, főz, s magát vízzel jól ellátván egész nap előre halad, a hol aztán az éj meglepi, tábort üt s az éjet víz nélkül tölti el. Más nap aztán a legközelebbi vízig kell jutni. Mi tehát egész nap, a víznél töltött két órát nem tekintve, útban voltunk. A tevén 10 vízzel megtöltött bőrszák volt, s azonkívül minden csutora tele volt.

Eleinte oázis-szerű vidéken haladtunk, hol a kultivált és terméketlen steppe váltakozott, később a járatlan nyikán haladtunk, hol már késsel kellett utat vágni. Aztán egy hegygerinczre kellett másznunk, honnan gyönyörű kilátás nyílt, hátunk megett az Uzsambara, előttünk a Pare-hegység, a nap sugarai a Gonjai-vízesés tükreben törtek meg s a távolból a hegység oldalán lecsüngő ezüst szalaghoz hasonlított.

Útunk vadban bővelkedő területen vitt át, e mellett bizonyítottak a sűrűn ásott vadfogó vermek, ezek 1 1/2 öles mély gödrök, melybe néhány hegyes karó van verve, hogy a beleeső vad felszúrja magát. A gödrök oly ügyesen vannak befedve rőzsével, hogy egyikbe magam is majd bele estem. Néhány svahla antilopot sikerült lőnöm.

Délután erős lázroham vett rajtam erőt s így, rendkívül örültem, mikor 6 órakor egy pocsolyára bukkantunk, hol sátrainkat kifeszíthettük. Forró theát s jó adag khinint vettem be: a láz szűnni kezdett s másnap teljesen elmúlt.

Másnap három Hartebest-antilopot (v. szuaheli nevén kongonit), néhány gyöngytyúkot és egy kis fajta túzokot ejtettem el, sok fűrj csapatot is felzavartam, de nagyobb vad reményében ezekre nem lőttem. Az est a Kisuáni hegyekkel szemben egy kis patak partján ért utól, itt tehát tábort ütöttünk abban a csalóka reményben, hogy holnap néhány óra alatt elérjük Kisuánit.

Kiszuáni-ban a német Schutztruppe 5 szudáni katonája katonai tisztelgésel fogadott.

Kiszuáni őrsége képezi az összekötő kapcsot a kilima-ndsároi őrség és a tanga-panganii között, idáig küldik a Kilima-Ndsáróra szánt tehercsoportokat (küldeményeket), melyeket azután vagy az itt fogadott vagy az onnan küldött emberek szállítják a kilima-ndsároi állomásra.

A lakosok vaparék, vad kinézésű emberek.

A toilette kérdés már ezeknek nem sok gondot ad, egy kis rongy, vagy bőrdarab s néhány gyöngysor képezi az öltözéket. A férfiak vörös agyaggal festett hajukat számos kis varkocsba fonják, az asszonyok csupasz fejüek, olyiknak az alkarja sárga réz dróttal van körülcsavarva a masszaiak divata szerint. Mind a férfiak, mind a nők között sok csinos arcút lehet látni, arczbőrük sokkal világosabb színű, mint a vasambák- és vakambák-é, s rendszeren szép termetűek. A nők végtagjai feltűnően rövidek. Legnagyobb változatosság mutatkozik a fülékekben. A fül czimpájába csinált lyukba lapos, korongalaku s tallér nagyságú fadarabot, vagy súlyos sárgaréz fülönfüggőket függesztenek.

A nép igen kíváncsi s sátraink tartalma iránt igen nagy érdeklődést mutatott. Maga a fejedelem — Szembodsa — naponta többször látogatott meg bennünket. Szembodsa egész megjelenése sokkal imponálóbb mint az eddig látott fejedelmeké, fekete, arany-

nyal kivarrt arabs köpenyegben, Dr. Peters ajándékában, jelent meg, fején turbán, oldalán hosszú arabs kard s kezében hosszúszerű pipa, kíséretét félig vagy egészen meztelen benszülöttek képezék, kik banánt, czukornádat, vagy kukoriczát hoztak számunkra, erre most Baumannak igen nagy szüksége volt s hogy lehetőleg minél nagyobb mennyiségben szerezhesse be, több napot töltött itt. Én a naponkint ismétlődő lázrohamok miatt elhatároztam, hogy a legrövidebb úton sietek a Kilima-Ndsáróra, hol bizonyos magasságban — mint mondják — a láz ereje megtörik. Így sajnálatomra kénytelen voltam eredeti tervem megváltoztatni s Baumann Dr-tól el kellett válnom.

Csapatom 42 emberből állt s főfelügyelővé Abdallaht neveztem ki, a rangban második lett Halfani bin Ali, bunduki-boy (fegyverhordozó), ki már Áfrikában sok helyen megfordult s egykor Tippu-Tip rabszolga fogdosó seregében is szolgált. A bátorság volt egyetlen jó tulajdonsága, a sok gyáva embere közt ő volt az egyedüli, kiben veszély idején megbízhattam, harmadik fő személy volt Mabruki a szakács, ki elég jól értette mesterségét. Indulásom napjaul febr. 5 tűztem ki. E nap reggelén érkezett Kiszuaniba Peters Dr. és Pechmann báró, ők Tavetából jöttek s minthogy a Dsipe-tó délkeleti végén nagy csapat massauai harczossal találkoztak, Peters azt tanácsolta nekem, hogy a Dsipe-tó nyugati oldala és az Ugueno-hegység között haladjak s a pa-

pyrus-mocsarat megkerülve Marangu felé tartsak, hol Bülow hadnagy parancsnoksága alatt német őrség van, ő is állította, hogy a láztól az 1500 m. magasságban fekvő őrségnél megszabadulok s azután felkereshetem a Kilima-Ndsáró vadban dús lapályait.

Febr. 5-én fél kettőkor indultam el Kiszuániból Baumann úrtól szívélyes búcsut véve. Igen fájlaltam, hogy Baumanntól, kivel a lehető legjobb barátságban töltöttem néhány hónapot, kinek lekötelező szivességeért s készséges segítségeért nem lehetek eléggé hálás, el kellett válnom.

A láz annyira elgyöngített, hogy alig birtam a számamat megülni. A hold fényes világánál később estig mentünk, a magas sásalaku füvel borított táj a rajta megtörő holdsugarak miatt nagy kiterjedésű ezüst tengerhez hasonlított.

Az éjet egy kis pocsétánál töltöttük, ez a holdvilágos éj magikus világításával felejthetetlenül vésődött be emlékezetembe.

Reggel sűrű köd ereszkedett alá, de a felkelő nap sugarai csakhamar eloszlatták a ködöt s ekkor impozáns látvány tárult elém: a nap sugár özönében fényes világításban állt előttem a Kilima-Ndsáró. A magasabbik csúcsát a Kibót egészen hótakaró fedte, a másik a rideg formájú Kimavenszi rongyos hó köpenyébe burkolódzott. Valóban meglepő látványt nyújt a Kilima-Ndsáró hófedte két csúcsa itt az egyenlítőhöz oly közel, hol

semmi más nem emlékeztem arra, hogy hó és jég is van a világon.

Napközben aztán a „Nagy hegy” felhő köpenyébe burkolódzott.

Kiszunguban telekezát tartottam, hogy így ujult erővel folytathassuk utunkat. Délután 4 órakor egy hegyhátra másztunk s innen pillantottam meg először a Dsipe-tavat, mely a távolból kék foltocskának látszott. Útunk e hegy hátról egy gyönyörű völgybe kanyarodott alá, hol különösen az ákácok mutattak számos változatos formát, az állatvilágot pedig nagy számú antilop, gazella, gyöngytyúk és fogoly képviselte.

Este felé a Kilima-Ndsáró felhő köpenye is szétnyílt, a felhők magasabbra szálltak s elébb a hatalmas hegy óriás csúcsa felett óriás főkötőt képeztek, majd mikor a nyugovóra hajló nap aranyos sugarai megtörtek rajtuk: arany koronát látszottak alkotni a „Nagy úr” ősz fején.

Február 7-én érkeztem Uguenoba. Az ide vezető út igen fárasztó volt, különösen a vége felé kellett sokat szenvednünk, mert néhol csaknem két öl magas éles sás és hajlongó sűrű nád között törtettünk előre. Számos sekélyvízű patakon is átgázoltunk.

A fárasztó út, a kínzó éhség és az égető szomjúság erősen megviselt s így örömmel ütöttünk táborn egy kukoriczás mellett ne-hány hatalmas fa alatt.

Elsőbben is éhségünket csillapítottuk néhány cső kukoriczával, aztán egy pár embert a közeli hegyi patak-

hoz küldtem, s így nemsokára a hegyi patak kristálytisza vize szomjuságunkat is eloltotta.

A lakosok itt is vaparak. Ezek igen vad kinézésűek, s egész testüket vörös agyaggal mázolják be. Ők ugyan már masszái köpenyt is viselnek s nyakukat marhabőr-ből készült gallér köríti, mely vállukat is fedi.

A benszülöttek többszöri felszólításomra is csak kukoriczát hoztak, s minthogy nekem tojásra s tejre volt szükségem, itt is erőszakhoz kellett nyúlnom. Halfani vezetése alatt kiküldött embereimnek azonban nem kellett fegyverhez nyúlniok s mégis eleséggel megrakodva tértek vissza, sőt egy embert is hoztak magukkal, ki a másnap megteendő útat jól ismerte, ez persze, nehogy idő előtt megszökjék, lánczra került.

Másnap a Dsipe-tó és az Ugueno-hegység közt elterülő steppére értünk. A Dsipe-tó víztükrébe nem tekinthettem, mert partján sűrű sás és papyrus nő, a gyakran kihangzó bömbölés elárulta, hogy ez a vizilovak kedves tartózkodási helye. Éjjelre a tó partján ütöttünk tábort s minthogy a tolakodó mosquitok töméntelen raja nem hagyott aludni, kénytelenek voltunk végig élvezni a tó vizéről felhangzó hangversenyt. A viziszárnyasok: pelikánok, gémek, ludak, réczék, szalonkák stb. zürzavaros lármájába bele-bele vegyült a vizilovak bömbölő mély hangja.

Pirkadáskor talpra állottunk s a felkelő nap már útban talált. Gyönyörű tájon futott végig a szem s végül

örömmel pihent meg a Kilima-Ndsáro napfényben ragyogó havas csúcsán.

A Dsipe-tóval összeköttetésben álló nagy papyrus mocsarat megkerültük, mert már tegnap megelégtünk a fárasztó mocsár gázolást. A papyrus itt 4 m. magasra megnő s levélbokréája fél méter széles. A Pangani-folyó, (melynek neve e helyt Ruvu) túlsó partján telekezőt tartottam, hogy azután tovább folytathassam útam, mert ez a hely a láz fészékének látszott. A sűrű tüskés bokrok közül pár lépésre előttem egy orrszarvú ugrott fel nagyot fujva. Űzőbe vettem, de siker nélkül, mert a magas bokrok közt nem láthattam meg. Az nap két zeb-rát lőttem, a zebra húsa igen száraz s korántsem olyan jó, mint az antilopé. Este nagy zivatar keletkezett s egész éjjel szadadt az eső. Még másnap reggel is erősen esett s a sűrű ködtől alig láttunk 50 lépésre. A vizes fű között csatangolva egy gyalogútra értünk s ezen haladván előre egy útmutatóra bukkantam, melyre ez volt felírva:

„Zwei Stunden zur Kilima-Ndsáro — Station.” Tehát ismét európaiak közelében. Az 1530 m. magasságban fekvő katonai állomáshoz igen lankás út vezetett s déltájban megpillantottuk a magas póznán lebegő német zászlót. Csakhamar elértük a keskeny hegygerinczen fekvő állomást s Bülow, ki azóta oly szerencsétlen véget ért, szívesen fogadott s nekem azt a szobát ajánlotta fel, melyet előbb Peters Dr. lakott, embereimet pedig az üres konyhókban szállásolta el.

Az épületek fából készültek s banán levelekkel voltak fedve, az ablakok és ajtók pedig marhabőrből voltak. A főépületben négy szoba volt. Legérdekesebb volt az ebédlő, ebben egy kandalló is volt, melyet Peters Dr. csinált a Teleky gróf által Mosiban hagyott vasponton ide szállított fele részéből, mert bármily hihetetlennek látszik is, az ember esténként az Egyenlitői-Közép-Áfrika ezen helyén is szívesen ül a meleget adó kandallóhoz.

Bülow épen egy nagy kert előállításán fáradozott, felajánlottam tehát neki embereimet, a munka azonban az én ellustult embereimnek nem igen volt inyükre s pár nap múlva 7 vabondei éj idején meg is szökött.

Mareale fejedelem meghallván, hogy új m-zungu (európai) érkezett, azonnal felkeresett 20 kísérijével. Hosszú zanzibár ingben nyakán több sor gyöngy, ujján néhány gyűrű s fülében sárgarézdrót fülbevaló volt, kezében kardot tartva természetes büszkeséggel lépdelt alattvalói előtt, kik mindnyájan hosszú lándsákkal voltak felfegyverezve. Minthogy eléggé jól beszélt a szuahelit beszédbe eredt velem s mikor én Teleky gróft hoztam szóba s elmondottam, hogy a gróft ismerem s nem régen láttam, még barátságosabb lett s élénken tudakolta, hogy van Bana Teleky s mikor jön el ismét? Mareale egész megjelenése igen megnyerő s nagyobb intelligenciára valló, távozáskor erősen szívemre kötötte, hogy mielőbb meglátogassam.

Mareale sok tagú családjával, rokonaival és meghitt embereivel másfélöles kőfallal kerített helyen lakik. Az alacsony kapun csak meghajolva lehetett bemászni s a tágas téren áll Mareale-nak fadeszkából épült európai stílusú háza. Engem igen meglepett a ház európai képű külseje, a belső berendezés azonban igen gyarló, két-három kitanda (= négerágy) képezi a bútortatot s néhány pléh málha és puska hever a földön. A szalon közepén, hol engem fogadott, pombé-val telt dézsa állt s ezzel mindjárt megkinált. A szalont két fénykép is díszíti, az egyik Peters-é, a másik Frenck-Scheldon aszszony-é. Örömmel mutatta kitűnő forgó pisztolyát is, melyet Teleky gróf ajándékozott neki. Azután még feleségeit is bemutatta. Minthogy itt tartózkodásom alatt a Kilima-Ndsárón elterülő őserdőkbe akartam kirándulásokat csinálni: Mareale-től vezetőket kértem. Mareale készséggel teljesítette kérésemet s igen sokat beszélt a Kilima-Ndsárón tartózkodó elefántokról.

A Kilima-Ndsárón egy hónapig tartózkodtam s így elég időm volt a kirándulásokra. A láz azonban Afrika e sanatoriumában sem hagyott el.

A hosszú és fárasztó út után nagyon jól esett a nyugalmas pihenés s a napok a sok látni való meg szemlélése közt gyorsan múltak. Verőfényes, szép napokon órákig elnéztem a Kilima-Ndsáró hófedte két hegyoromát, mely oly szép ellentétet képezett az alatta elterülő sötétzöld őserdők s a világosabb zöld banán-ültetvé-

nyekkel egyrészt, másrészt a föléje boruló élénk kék égboltozattal.

A Kilima-Ndsárón Délolaszország meleg éghajlatától Grönland zordon éghajlatáig minden klíma képviselve van s a gyarmatosok, ha egyszer ide is eljutnak, tetszésük szerint válogathatnak a klímában. Hogy mikor rendeződnek itt a viszonyok annyira s mikor lesz meg a tengerrel a gyors közlekedés, nem tudom, de ha ez meglesz, a vidék felvirágzása gyorsan fog haladni, mert a termékeny talaj a megművelésére fordított munkát gazdag terméssel fogja megfizetni.

A benszülött asszonyok naponta hoztak eleséget s így könnyű volt embereimet ellátni. Csak érett banánokat bajos itt kapni, mert még éretlen állapotban lisztet készítenek belőlük, ép oly nehéz friss tojáshoz jutni.

A vaparák megfenyítésére egy tiszti ranggal bíró egyiptomi vezetése alatt 20 szudáni ment a Pare hegységbe. Komolyabb ellentállásra azonban nem találtak s csak egy sebesülttel tértek vissza, míg az ellenségnek 7 halottja volt. 1 férfit, 8 asszonyt és 6 gyereket ejtettek foglyúl s néhány kecskét is maguk előtt hajtottak.

Minden este 6 órakor behúzták a zászlót, felváltattak az őrk s kijelöltettek mások. Mindez trombita szóval, katonásan történt. 8 órakor fogadta a parancsnok a szolgálatban levő altiszt jelentését s 1/2

9-kor hangzott el a takarodó. Erre kirukkolt az 5-6 főnyi katona banda, zenével körüljárta az egész állomást s a főépület előtt, hol Bülow-val együtt üldögéltünk, két-három darabot játszott. A legkedvesebb darabok egyike volt a Radetzky-induló.

Marealén kívül még két hatalmasabb szultánja van a kilima-ndsárói területnek: Meli, a nem régen elhalt hírs Mandara fia és Sinna a romboi-i fejedelem. Sinnával szeptemberben harczolt az őrség s ekkor egy német altiszt is ádozatúl esett. A rombói harczosok egyik taktikája abban áll, hogy falvaik közelében gödröket ásnek s azokba ügyesen elrejtőzve orvul támadnak az ellenségre. Az említett altisztet is így támadták meg a dsagga harczosok s hátába 5 erős lándsa fúródott, ő lett a kilima-ndsárói temető első lakója.

Kirándulásaim célpontját a Kahei-puszta és a kilima-ndsárói őserdő képezte.

A Kahei síkságon számos kisebb vadat láttam, de a bivalyoknak már csak csontvázaira akadtam, mert mint ezt még a tengerparton hallottam, a bivalyokra dögvész jött s az állatok ezrével hullottak el. A vadászat itt már egyébként is igen nehéz, mert a síkságon falkában legelésző vad messziről megneszeli a vadászt s idejekorán elmenekül. Elefántok, és orrszarvuak most már a Kilima-Ndsárónak csak a nyugati oldalán tanyáznak s itt a szenvedélyes vadász még ma is szép sikert érhet el.

A kilima-ndsárói őserdőben 8 ember kíséretében voltam a Mareale-től kapott két ember vezetése alatt. Korán reggel indultunk útnak s 11 órakor elértük az őserdő alsó szelét. A sűrű banánültetvények közt gyakran bukkantunk egyes méhkas alakú kunyhókra. Az út csak itt-ott volt meredek s többnyire termékeny völgyet szelt át, számos kristálytisza vízű hegyi patakon is átkeltünk. A kultivált földeket 3 órai út után hagytuk el s ezen túl tüskés bokrokon keresztül kellett ügygyel-bajjal az őserdőbe hatolnunk.

Az erdőnek egészen más képe van itt, mint nálunk: zöld itt az egész erdő, nemcsak a lomb, de a mohaszerű pázsittal s hatalmas páfrányokkal szőnyegezett talajtól kezdve fel az élösdi növényekkel fedett fatörzsön és földig lecsüngő lianokkal himbalózdó galyakon át egészen a fa koronájáig. Még a napsugár is zölt színben csillog, ha e sűrű zöld lombozaton behatolhat az erdő félhomályába. A gyakori eső és köd következtében csurom víz itt minden s az ember bőrig átnedvesül, ha az erdőben járkal.

Már sötétedni kezdett s így örültünk, mikor egy kis patak mellett kis tisztásra értünk. Itt tüzet raktunk s mivel igen hideg volt, egész éjjel tüzeltünk. A hőmérő 9°C . mutatott s reggelre a higany egész $+4\text{C.}^{\circ}$ -ra esett. Embereim egész éjjel dideregtek s örültek, hogy most már tovább haladhatunk. Pár órai gyors menet után elértük az erdő felső határát, ekkor ugrott fel a bozótból

az első vad, egy kis fajú antilop. Az erdőben mindössze néhány madarat láttam. A tisztásról szép kilátás nyílt a Kilima-Ndsáro két csúcsára, melyeket az átlátszó tiszta levegő igen közelre hozott. Mivel nem voltam elkészülve feljebb hatolni, visszatértünk az örök árnyék hazájába s a vezető az elefántok tartózkodási helye felé kalauzolt. Nyomokon és friss töréseken kívül azonban egyebet nem találtunk. Az éjjelt ismét egy patak mellett töltöttük s másnap visszaérkeztünk az állomásra.

Már febr. vége óta gyakoriak voltak a zivatarok és esőzések s így az esős időszak beállta mindennap várható volt, megkezdtem tehát az előkészületeket hazaútazásomra. Embereim száma már ekkor 26-ra apadt le. Márczius 11-én korán reggel akartam útra kelni, de az újra kitört erős lázroham miatt csak délután 3 órakor indulhattam meg karavánommal. A karaván élén lobogott a tricolor, a magyar zászló, melyet először lengetett a szél itt a Kilima-Ndsáro vidékén, mert Teleky gróf a zanzibári szultán zászlójával utazott erre, s más magyar utas nem vezetett még erre expedíciót. Bülow messze elkisért s szívélyesen elbucsuztunk nem gondolva azt, hogy épen 3 hó múlva ő már nem lesz az élők sorában. Bülow ugyanis a Meli fejedelem elleni harcban elesett. Mi volt e harcnak az oka, nem tudom, a hivatalos német jelentések nem vetnek erre világot.

Marcale birodalmát elhagyván a steppére értünk s mielőtt kitűzött célunkat elértük volna, ránk esteledett s erős zivatar meg eső ért utól.

Másnap a tavetai erdőn vezetett át útunk s az esőzések következtében megdagadt Lumi folyón nagy bajjal átkelvén, Tavetába értünk. A British-East-African-Company állomásába vezettem csapatomat s Hamiltont, az állomás parancsnokát, nem találván otthon, a délutánt a továbbutazásra szükséges eleség beszerzésére fordítottam. Mr. Hamilton este megérkezett s engem igen szívesen látott. Én másnap tovább akartam menni, de a lázroham két napi maradásra kényszerített. Mr. Hamilton és Mr. Frazernek igen nagy köszönettel tartozom azért az odaadó gondos ápolásért, melyben e két nap alatt részesítettek. A roham annyira erőt vett rajtam, hogy óráig önkivületi állapotban feküdtem, úgy annyira, hogy — mint Mr. Frazer beszélte — már arról tanácskoztak: melyik fa alá temessenek?!

Márczius 15-én hagytam el Tavetát, angol barátaim egész a határig elkisértek s érdekes felvilágosításokat és jó tanácsokat adtak a tengerpartig megteendő útra. A legénység eleinte vidáman lépdelt a steppén, mert a tudat, hogy a tengerparthoz közeledünk, erőt adott nekik. Útközben egy orrszarvút is fölvertünk, én csekély erőm daczára üzőbe vettem, erőm azonban csakhamar cserben hagyott s alig tudtam egy közeli természet-dombra felvászorogni, honnan jelekkel intettem magamhoz

a boyt a szá márral. A Landsoro mdogo pocso lyához ér-
vén, ott friss vizet meritettünk s az éjjelt a legközelebbi
vízhely, Marago ya Mzungu (az európai tábora) fele útján
töltöttük. A szá már hasznavehetetlenségéről pár nap
alatt eléggé meggyőződtem, gyalogolni azonban még
mindig nem bírtam: hosszú rúdra kötött vászonbőr függő
ágyat rögtönöztettem s azon 4 erős ember felváltva vitt
tovább. Már 6 óra tájban bealkonyodott s az emberek
a sötétben botorkálva össze-vissza ráztak. E közben a
karaván végéről iszonyú lármával egy fiatal bagamojoi
emberemet hozták hozzám, kit kígyó mart meg. A sebet
gyertya világnál carbollal kimostam s mérges harapás
elleni szerrel befecskendeztem. Az ember rémségesen jaj-
gatott s folyton azt hajtogatta: ni ta kufa — meg fogok
halni! s harmadnapra semmi baja sem volt.

Még a sebesült kezelése közben felkelt a hold s ezüstös
fényével bevilágította a sziringetít. Nagy zebra-csor-
dák vágtattak el hangtalanul, mint a kísértetek, csak
patáik dobogása kongott a kemény talajon, olyik csa-
pat nem sejtve a vést közelre bevárt. Kétszer közibük
durrantottam, de eredménytelenül, kiadtam tehát a pa-
rancsot a táborozásra, mert nem akartam ily vadban
annyira dús vidéken éjjel haladni át, mikor a lövés bi-
zonytalan.

A feketék meggondolatlan pazarlása következtében
élelemből és vízből teljesen kifogyva érkeztünk a Mara-
go ya Mzungu kiszáradt pocso lyájához.

Embereim, kiket a szomjuság és éhség annyira elgyöngített, hogy alig birtak ide vánszorogni, kétségbeesett jajgatásba törtek ki. Vezetőm a környékre ment vizet keresni s talált is fél órányi távolságban egy kis posványos, piszkos, zöld vizet. Az örömhír, mint a futó tűz terjedt el embereim közt, a feketék végső erőmegfeszítéssel futottak oda, hogy magukat tele ihassák. Én is kénytelen voltam e vizet használni teámhoz, miután kisült, hogy szakácsom az én csöbrömből is kiűritette a vizet s ezen persze most már a 25 kiboko sem segített. A nagy számmal koborló vadak közül két zebrát és egy antilopot lőttem s embereim azonnal neki estek, úgy, hogy csak itt-ott maradt belőlük egy kis hulladék.

Márczius 18-án 4 órai fárasztó hepe-hupás út után a matatei táborozó helyre értünk. Ekkor már annyira megerősödtem, hogy képes voltam gyalog szerrel utazni. A bízarr formájú Bura hegység oldaláról ereszkedtem alá a Matate termékeny völgyébe, melyben a patak kristálytisza vize csergedezett. Mr. Frazer tanácsára itt 5-6 napi élelmet akartam összevásárolni, a jelző lövésekre összegyűlt benszülöttek czikkeikért szemtelen drága árakat kértek.

Nagy nehezen összevásároltam 6 napi élelmet s regel megindúltunk a meredek hegyoldalra. Az euphorbiák és teljes virágzásukban pompázó aloek közt nagyon is lassan haladtunk s így Marago-Mnagó-ban telekezát tartottam, hogy újult erővel halad-hassunk Ndara felé.

Útközben hirtelen zápor kerekedett s bőrig átázva értük el alkonyatkor Ndarát. A remélt tiszta víz helyett piszkos, bűzös vizet találtunk. E kellemetlenséget tetézte még, Abdallah jelentése, hogy két ember megszökött. Az öreg bosszantó gyámoltalansága nagyon felingerelt. Abdallahot tehetetlenségeért lehordván őt a karaván élére állítottam s a menetet meg én zártam be, így egyrészt gyorsíthattam a karaván haladását, másrészt útját vágtam minden további szökés-kísérletnek.

Egész utazásom legfárasztóbb része a Ndarától Maunguig illetőleg a Tarvi ngurungák-ig terjedő út volt. Maunguban vizet merítettünk s a következő nap a vízárt kiküldött emberek visszaérkezése után 3/4 9 órakor indultunk tovább. 1/2 1-kor telekezőt tartottam ugyan, hogy embereim erőt nyerjenek, de a roppant hőség miatt mégis néhány emberem csakhamar ledobta terhét s maga is mellé dőlt a földre, itt csak a bot segített, 1/2 7-kor a szomjúságtól kínzott embereimnek pihenőt adtam, hogy a hold fényénél haladhassak majd előre. Éjfél után 1 óra tájban felkelt a hold s én fellármáztam embereimet, hogy a la syrie — mint a szuahelik mondják — utazhassunk. Eleinte elég jól haladtunk, de a kitartás hamar megtört s így csak üggyel-bajjal tudtam a fáradtság és szomjúságtól tántorgó embereimet előbbre hajtani. A felkelő nap miserabilis állapotban sinlődő karavánom megdöbbentő képét tárta elém!

Az inség annyira kivetkőztette embereimet szelídségükből, hogy mikor a Nyoka (kígyó) sűrűségben 8-10 vateita-val találkoztunk, embereim rögtön rátámadtak szegényekre s csak botom tartotta vissza őket, hogy a szegény vateitáktól, kik Maunguba igyekeztén, még hosszú út előtt álltak, — vízüktől meg nem fosztották. A vateiták jó szántukból adtak vizet s így barátságban váltunk el.

Márczius 26-án felvirradt a várva várt nap, mikor újra megpillanthattuk a tengert s bevonulhattunk Mombászba. Még a leglustább ember is összeszedte erejét s a tőle kitelhető hetykeséggel lépdelt, hogy annál jobban imponáljon a parti népnek, mely a ngoma pergésére és a kürt szavára összefutott. A népcsovéletet nagyban előmozdította a puskaropogás, a hazatérő karavánok szokásos örömlövöldözése. A város elején néhány hatalmas mangó árnyékában ütöttem fel táboromat nemzeti lobogónk alatt. Úti ruhámat a tengerparton használatos könnyű, fehér öltözettel váltottam fel s siettem Mr. Bardey-t, a „British-East-African Company” mombászai residinsét felkeresni, kihez ajánló levelem volt Mr. Portal-tól, a zanzibari angol főkonzultól. Azonban csak Mr. Pigaltot találtam ott, ki rögtön telefonirozott Mr. Bardeynak Kilindinába. Mr. Bardey azt válaszolta, hogy látogassam meg az értem küldendő vasúti kocsin. Mombásza ugyanis a helytartó nyaralójával, Kilidini-vel vasúttal van összekötve, de a kocsikat gőz helyett emberi erő hajtja.

Délben újra kitört rajtam a láz s csak erőm túlfeszítésével voltam képes a vasúti kocsiig eljutni. Mr. Bardey szívesen fogadott s lázas állapotomra való tekintettel ajánlotta, siessék a másnap érkező angol hajóval az itt épen uralkodó egészségtelen időszak elől Európába.

Másnap — márcz. 27-én — megmaradt csereárumat potom áron eladtam, s még délelőtt Mr. Brownie-vel, Mr. Bardey titkárával, az „Etiopia”-ra, a Britisch-India hajójára mentem magamnak helyet biztosítandó. Délután még egyszer táboromba mentem, melyet a kíváncsiak egész raja lepett el s embereimet végleg kifizetvén elváltam tőlük. Az elválás nem fájt, hiszen csak örülnöm lehetett, hogy elvégre szabadulhatok ettől a megbízhatatlan néptől, mely útközben hazugnak, csalónak s a legkisebb veszélylyel szemben gyávának bizonyult.

Este fél nyolczkor a kis vasúti kocsin Brownie és Captain Frohowk társaságában Kilindinibe mentem ebédre.

Sohasem felejttem el, milyen gyerekes öröm fogott el mikor a szépen terített asztalhoz ültem. A fehér abrosz, az asztalkendők, ezüst evőeszközök, csillogó poharak, a porcellán edények és mind azok a tárgyak, melyek különben mindennaposak, most, hogy csak néhány hónapi nélkülözésük után, újra magam előtt láttam, tudtam eléggé megbecsülni a civilisatio eme mindennapos tárgyait.

Az ebéd felette vidáman s kedélyesen folyt le, a tágas verendán sokáig elbeszélgettünk, míg végre éjfélkor Captain Frohowk-kal a hajóra mentem. A vetett ágyban, melyet hónapokig nélkülözni kellett, igen jól aludtam s örültem, hogy nem kell többé a semmirevaló feketékkel vesződnöm s nem kell többé azon aggódnom, megbirom-e a másnapi fásasztó utazást.

Hajnalban — márcz. 28-án — 1/2 4-kor elhagytuk a mombászi kikötőt. Hajónk gyorsan került meg a Guardafuit s már ápril 4-én virradóra az adeni kikötőben vetettünk horgonyt. Itt Captain Frohowk-tól elbúcsuztam s a l Univers szállóban vártam a francia hajót, mely podgyászomat Zanzibárból ide hozta. 8 nap múlva megérkezett a Messagerie Maritime „Amazonne” nevű hajója, melyen Suezig utaztam, onnét ismét Kairóba rándultam.

Itt Afrikai utazásom fáradságos része véget ért. Ecseteléseimet ezzel befejeztem, vállalkozásom és kiállott fáradságaim legszebb jutalmát abban lelném, ha sikerült volna tisztelt hallgatóim figyelmét élményeim igénytelen közlésével valamennyire kielégíteni.

Pallini Inkey II. Antal

„Született 1849. március 23-án, meghalt 1923. október 7-én.

Temették Budapesten a Kerepesi úti temetőben 1923. október 10-én.

Az Úrlovasok Szövetsége díszelnöke.”¹

Pallini Inkey Gabriella Júlia Stefánia

Született 1846. december 27-én, meghalt 1916. április 25-én.

Pallini Inkey Gabriella Bogáton született, meghalt Taródházán, temették ugyanott 1916. április 27-én.

Házasságot 1872. augusztus 12-én kötött malomvizi Kendeffy Árpáddal, aki Felsőzsuk községben született 1839-ben, meghalt 1881. április 22-én.

Pallini báró Inkey I. István

Született 1842. január 24-én, meghalt 1905. május 26-án.

Pallini báró Inkey István Polgárdiban született, meghalt Iharosberényben, temették Iharosban 1905. május 28-án, a halál oka: „szívhűdés”.

A magyar főrendiház örökös tagja — Budapesten kötött házasságot 1870. július 19-én vásárosnaményi báró Eötvös Jolánnal, aki Pesten született 1847. július 19-én, meghalt Budapesten 1909. március 19-én (báró Eötvös József író, vallás- és közoktatásügyi miniszter és barkóczi Rosty

Ágnes császári és királyi palotahölgy, csillagkeresztes hölgy leánya).

Temették Iharosban 1909. március 21-én, sírhelye nem a kegyúri család sírboltjában, hanem az iharosi temetőben található, valószínűleg végakarata szerint, ugyanis díszes síremléket állítottak részére.

Gyermekeik: II. József, Ágnes, Pál.

Pallini báró Inkey II. László

Született 1845. decemberben, meghalt 1860. május 3-án Nagy Iván élő személyként, ugyanakkor pontos személyi adatok nélkül rögzíti. (Iharosi kegyúri templom kriptájából. A szerző.)

Pallini báró Inkey Paula

Született 1840. decemberben, meghalt 1841. február 25-én.

Pallini báró Inkey Paula 1840. decemberében született, meghalt Iharosban 1841. február 25-én, a sírbolt fedlapja szerint: „*Inkey Paula 2 hónapos. Meghalt 1841. II. 25.*”. (Inkey családi sírbolt. 2001. 01. 04. Károlyi)

E szerint Pallini báró Inkey Józsefnek nem kettő gyermeke született, az eddig ismertek szerint, tehát II. László

és István, hanem harmadik gyermeke is volt, a gróf Batthyány Gabriellával kötött házasságából, Pallini báró Inkey Paula.

Pallini báró Inkey II. József

Született 1871. május 15-én, meghalt 1945. május 19-én.

Pallini báró Inkey József Antal Pesten született 1871. május 15-én, és Iharosberényben halt meg 1945. május 19-én.

„A magyar főrendiház örökös tagja, országgyűlési képviselő.

Huszár főhadnagy a 8. ezredben, császári és királyi kamarás.

Budapesten 1908. november 18-án kötött házasságot nagyapponyi gróf Apponyi Teréziával, aki Bécsben született 1874. október 11-én, és meghalt Budapesten 1928. november 2-án, császári és királyi palotahölgy, csillagkeresztes hölgy.

A bárói rangját a Magyar Királyi Belügyminiszter 69879/1933 szám alatt igazolta.”¹

A Lengyel László dr. és Vidor Gyula dr. által szerkesztett Magyar Országgyűlési Almanach 1936-ban a következőket rögzíti Pallini báró Inkey Józsefről:

„1871. május 15-én született a Somogy megyei Iharosberényben. Atyja, néhai István kapta 1895-ben a bárói méltóságot, és vele együtt a család ez ága az

örökös főrendi házi jogosultságot. Iharosi birtokán gazdálkodik, jogi tanulmányait elvégezvén, Somogy megye szolgálatába lépett: előbb központi aljegyző volt, majd főszolgabíró.

Tíz éven át, 1900-tól 1910-ig képviselte a csurgói kerületet, először mint a szabadelvű párt híve, de az 1904. november 18-iki események miatt ellenzékbe ment, és a diszidensekhez, majd az alkotmánypárthoz csatlakozott.

A király cs. és kir. kamarási méltósággal tüntette ki. A háborúban mint tartalékos huszárszázados vett részt. Fiatal korában ismert nevű költő és nótaszerző volt.”

Az Almanach szerzői két ponton is tévednek Inkey József bárót illetően: nem Iharosberényben született, hanem Pesten, másrészt pedig a bárói méltóságot nem atyja, néhai István, hanem nagyatyja, néhai József kapta, amint azt fentebb is írtam.

A Csánki Dezső által szerkesztett Somogy Vármegye Monográfia 79. oldalán olvashatjuk:

„Iharosberénynek — 1726-tól az Inkey család az ura és jelenleg is báró Inkey Józsefnek van itt a legnagyobb birtoka és szép kastélya, melyet Inkey Gáspár 1750-ben építtetett. A kastélyban kb. 5000 kötetes könyvtár van, családi levéltár, szép Biedermeyer-bútorok, Deák Ferenc faragványai, báró Eötvös József karosszéke, sok Alt-Wien porcelán, több értékes, régi festmény és

családi képek... A község határához tartozó Nagyvári hegyen, báró Inkey József birtokán egy hatalmas, mesterségesen hányt domb (valószínűleg őskori halom) látható, melynek tetejére Id. báró Inkey József 1896-ban millenáris emlékoszlopot állíttatott.”

A kastély kertjében klasszicista stílusban épült „orangeria” is volt, 1945. után azonban, amit a szovjet felszabadítók nem vittek magukkal, azt a falu népe különböző módszerekkel, de igen nagy alapossággal eltakarította: lerombolták a télikertet, a kastélyt kirabolták és berendezéseit széthordták, levéltárát és könyvtárát megsemmisítették — újabb nyomok szerint egyszerűen egy árokba hordták és betemették.

Báró Eötvös József karosszéke a faluban talán megvan, mint utolsó mementója az iharosberényi Inkeyeknek.

Báró Inkey József szép Szűz Mária szobrot is állított, amelynek a története a következő:

„1936-ban történt, hogy báró Inkey Péter és gróf Cziráki Alice, a szerelmespár, valamint gróf Andrássy Ilona egy mulatságból tértek haza báró Inkey Péter sportkocsiján.

Abban az időben az autó is ritka látvány volt, nem-hogy egy sportkocsi.

Gróf Cziráki Alice arra kérte báró Inkey Pétert, hogy vezethesse az autót, holott jogosítványa sem volt.

Inke községet elhagyván, Iharosberény község felé, közvetlenül a falu után a sportkocsit árokba fordította

gróf Cziráki Alice, aki a baleset következtében könnyebb, gróf Andrássy Ilona is könnyebb, míg báró Inkey Péter súlyos sérülést szenvedett.

Báró Inkey Pétert combtöréssel szállították a nagykanizsai kórházba, az orvosok ellátták, a lábát nyújtani kellett, a csontok összecsiszásának megakadályozására.

Amint meghallotta fia balesetét báró Inkey József azonnal a nagykanizsai kórházba hajtatott, és a kezelőorvosok ellenkezésére fiát Budapestre szállította, a Siesta Sanatóriumba, saját felelősségére.

Ezt tette annak ellenére, hogy Édesanyám is felhívta báró Inkey Józsefet telefonon, hogy a sérültet ne mozgassák, ennek ellenére Józsi bácsi elvitette Budapestre.

Báró Inkey Péter súlyos fájdalmai miatt morfiumot kapott, már olyan mennyiségben, hogy majdhogy hozzá nem szokott.

A Siesta Sanatóriumban az orvosok véleménye az volt, hogy nem volt helyes a sérültet Budapestre szállítani és a legjobb igyekezetük ellenére Péter egyik lába rövidebb maradt gyógyulását követően.

A Szűz Anyához imádkozó báró Inkey József állította a kis kegyeszobrot a fentebb említett helyen, mai napig is megvan és szeretettel gondozzák.

Thassy Jenő az »Botcsinálta amerikai« című könyvében is említi báró Inkey Pétert, akivel New Yorkban egy cipőboltban mint eladóval találkozott, az író -

és rokon — *Thassy Jenő szokatlan látványként élte meg a cipőboltban a sántító eladót.*

Péter egyébként az apja előtt balesetéről nem beszélt, a kórházi folyóson azonban nem egyszer kesergett nekünk, maga sem értett egyet Budapestre szállításával.”

(A történetre Inkey Ilona férjezett Fehér Jánosné emlékezett 2001. május 2-án.)

Pallini báró Inkey József halotti anyakönyvi bejegyzése: „44. földbirtokos kegyúr; felesége gróf Apponyi Terézia, Bp. 1871. V. 15., halál oka aggkori elmebaj, végelgyengülés.” (Iharosi parókia, Laczkó-Anghi Gyula plébános úr szíves közlése 2001. 01. 04.)

Gyermekei: Lajos, Péter, Béla.

Pallini báró Inkey Lajos

Született 1909. október 27-én, meghalt 1944. július 4-én.

„Lajos József István László, Budapesten született, hősi halált halt Lengyelországban, Pripet-ben 1944. július 4-én.

Pallini báró Inkey Lajos huszárcapitány volt a 2. ezredben, bárói rangját a Magyar Királyi Belügyminiszter 65388/1934 sz. alatt igazolta.

Budapesten kötött házasságot 1934. február 16-án, házastársa Eber Amália.”¹³

Pallini báró Inkey Péter

Született 1911. február 9-én, meghalt 1996. december 4-én.

„Péter Antal József Lajos, Budapesten született 1911. február 9-én, és Florida Államban, Sarasota városban halt meg az Egyesült Államokban 1996. december 4-én.

New-Yorkban kötött házasságot 1966. július 9-én csantavéri Törley Livia Ilona Máriával, aki Budapesten született 1923. április 6-án, Törley Antal gyáros leánya.”¹

Pallini báró Inkey II. Béla

Született 1913. szeptember 4-én, meghalt 1918. október 10-én.

Béla József István Lajos, Iharosberényben született 1913. szeptember 4-én.

Az 1918. év 124. bejegyzése az Iharosi Plebánia halotti anyakönyvi kivonatában:

Pallini báró Inkey Béla, megh. Iharos Berény, okt. 10.
Halál oka: vörheny.

Temették a családi sírboltba.

(2001. jan. 4., iharosi parókia, Laczkó-Anghi Gyula plébános úr szíves közlése anyakönyvből).

Pallini báró Inkey Ágnes

1872. október 2-án született és meghalt 1950. június 20-án.

„Pallini báró Inkey Ágnes Iharosberényben született 1872. október 2-án, meghalt Budapesten 1950. június 20-án.

Császári és királyi palotahölgy, csillagkeresztes hölgy, házasságot Pozsonyban 1899. május 3-án kötött gróf Hoyos Miksával, aki Pozsonyban született 1874. november 19-én, meghalt Budapesten 1956. július 21-én, császári és királyi kamarás, magyar királyi titkos-tanácsos, a magyar főrendi ház, majd a felsőház örökös tagja.”¹

Pallini báró Inkey II. Pál

1876. június 23-án született, meghalt 1942. október 25-én.

„Pallini báró Inkey Pál Iharosberényben született 1876. június 23-án, és meghalt Budapesten 1942. október 28-án, temették Iharosban, 1942. október 29-én.

Országgyűlési képviselő, a magyar főrendi ház örökös tagja, bárói rangját a Magyar Királyi Belügyminiszter 178975/1930. sz. alatt igazolta.

Házasságot Tolnavármegyében kötött Kajdacs községben 1908. június 9-én sztankováni Sztankovánszky Ágnessel, aki Kajdacson született 1887. március 15-

én, meghalt Brüsszelben 1964. február 18-án, temették Belgium, Blanmont városban 1964. február 22-én.”¹

Az iharosi halotti anyakönyvi kivonat bejegyzése 41. sz. alatt található:

„Báró Pallini Inkey Pál, földbirtokos, fel.szt. Sztankovánszky Ágnes . 1876. jún.23.

Halál oka: agyvérzés. Bp., temették a kegyúri templomban (Laczkó-Anghi Gyula plebános úr szíves közlése az iharosi parókián 2001. január 4.)

A Magyar Országgyűlési Almanach, szerkesztik Lengyel László dr. és Vidor Gyula dr. kiadatott Budapesten a Globus Nyomdai Műintézet Részvénytársaság által 142. p. (1931).

Inkey Pál báró (Csurgó)

„Iharosberényben, Somogy vármegyében született 1876-ban. Tanulmányainak befejezése után jogot tanult Budapesten, és a gazdasági akadémia hallgatója volt Magyaróváron, leszolgálta önkéntesi évét a cs. és kir. 11. sz. huszárezredben s azóta birtokán gazdálkodik és gazdasági tanulmányokkal foglalkozik.

Alapos ismerője a mezőgazdaság problémáinak és szóval s írásban küzd az agrárérdekek érvényesüléseért. Éveken át elnöke volt az Országos Halászati Egyesületnek, az OMGE tejgazdasági bizottságának, valamint az Országos Erdészeti Egyesületnek s mint a régi főrendi háznak cenzusos jogon tagja, számos felszólá-

lásában a gazdasági élet kérdéseit tette szóvá, a mezőgazdaság kívánságainak adva hathatós kifejezést. Emellett Somogy közéletében a törvényhatósági bizottságban tagja az adófelszólamlási bizottságnak is. A háború alatt helyi szolgálatot teljesített. A legutóbbi választások során a csurgói kerület mandátumát nyerte el Éhnek Kálmán Dr. hivatalos kormánypárti jelölt visszalépése után egyhangúan. Ez idő szerint párton kívül áll.”¹⁹

Somogy vármegye, Csánki Dezső dr. szerkesztésében Iharos községet az alábbiakban jellemzi:

„1715-ben a Kisfaludy családé volt, 1726—33-ban Inkey Jánosé. Ettől kezdve az Inkey család bírta és most báró Inkey Pálé, kinek itt kényelmes, emeletes kastélya van, melyet Inkey Lajos 1860-ban építtetett.”

Az iharosi kastélyt és a hozzátartozó parkot az iharosiak az 1970-es évek végén lerombolták, a kastélyt széthordták és a környékben anyagából maguknak szőlőpincéket építettek, a báró Inkey Pál által nagy gonddal és szakértelemmel kialakított angolkertet a felismerhetlenségig megcsonkították, a kastély téglakerítését is lebontották és széthordták, az öreg kastélyt ugyancsak átépítették, jellegtelenné tették, ahogy mondani szokták a saját szülője sem ismerne rá.

Gyermekei: István, Mária Jolánta, Klára, János, Tekla.

Pallini báró Inkey II. István

1909. március 10-én született és meghalt 1975. december 8-án.

„István Mária János Pál, született Iharosban, Somogy vármegye 1909. március 10-én, meghalt Ottawa, Ontario, Canada, temették 1975. december 8-án.

Első házastársa Paradeiser Ingeborg, második házasságkötése Ottawa 1972. Schmid Mária Emilia Erzsébet, aki St.Pöltenben született 1924. április 4-én.”¹

Pallini báró Inkey Mária Jolánta

1910. április 20-án született, meghalt 1992. június 27-én.

Mária Jolánta Tekla Ágnes Paula, született Iharosban, 1910. április 20-án, bárói rangját a Magyar Királyi Belügyminisztérium 178975/1930. szám alatt igazolta.

Házasságot Ausztriában kötött, Neudorf a. d. Lajta, 1930. augusztus 16-án széki gróf Teleky Józseffel, aki Gyömrőn született, Pest vármegyében 1900. május 10-én, és Brüsszelben halt meg 1985. február 10-én.

„Inkey Mária Jolánta Angliában halt meg Southampton, 1992. június 27-én, és temették el ugyanott 1992. július 1-jén.”³

Pallini báró Inkey Klára Mária Jolán Tekla Veronika. Iharosban született 1911. július 9-én, meghalt

Londonban, 1981. szeptember 9-én, bárói rangját a Magyar Királyi Belügy-minisztérium 50162/1932. szám alatt igazolta, Budapesten kötött házasságot 1932. november 9-én verőczey gróf Pejacsevich Péterrel, aki Abbazia-ban született 1908. január 3-án, meghalt Buenos Airesben 1987. február 16-án.”¹

Pallini báró Inkey IV. János

Született 1915. július 2-án, meghalt 1918. február 11-én.

János Mária László István Pál, Budapesten született 1915. július 2-án, meghalt Iharos községben 1918. február 11-én, temették Iharosban 1918. február 13.napján. A halotti anyakönyvi kivonat bejegyzése szerint 12. meghalt torokpenészenben.

Pallini báró Inkey Tekla

1919. szeptember 9-én született, meghalt 1997. április 19-én.

„Tekla Mária Ladislaja, született Iharosban 1919. szeptember 9-én, meghalt Budapesten 1997. április 19-én, temették Budapesten a Szent Gellért templom altemplomába, 1997. május 5-én.

Házasságot Budapesten kötött 1964. szeptember 9-én Ipolyi-Keller Tamással, aki Budapesten született

1904. augusztus 3-án, és meghalt Budapesten 1972. október 23-án.”¹

Pallini Inkey Ladislaja

Született 1889. március 31-én, meghalt 1968. december 3-án New-Yorkban (USA), hamvai magyar földben nyugszanak, fia Thassy Jenő Drávatamásiban helyeztette örök nyugalomba a családi sírboltba.

Házasságot miskei és monostori Thassy Jenővel kötött, aki Drávatamásiban született, Somogy vármegyében 1886. március 25-én, meghalt Drávatamásiban 1919. november 9-én, szerb katonák meggyilkolták. (Thassy Jenő: *Veszélyes Vidék*, Pesti Szalon Könyvkiadó, Budapest, 1996.)

Pallini Inkey Erzsébet

1912. augusztus 21-én született, meghalt 1983. augusztus 30-án.

„Erzsébet, született Bogátpuszta, Somogy vármegye 1912. augusztus 21., meghalt Würzburg, (NSZK) 1983. augusztus. Házasságot Somogyjádön kötött 1936. október 1. napján, házastársa uzoni gróf Bélydy Ferenc, aki Kolozsváron született 1899. szeptember 9-én és meghalt Münchenben 1965-ben.”¹³

Pallini Inkey II. Zsigmond

1888. január 4-én született, meghalt 1956. április 3-án.

„Zsigmond, született Edde, Somogy vármegye 1888. január 4., meghalt Somogytúr, 1956. április 3-án, temették Somogytard, 1956. április 5.

Házasságot Budapesten 1914. december 9-én kötött zsadányi és törökszentmiklósi gróf Almásy Máriával, aki Békésgyulán született 1894. január 6-án, meghalt Somogytardon, 1946. február 3-án.

Gyermekei: Gabriella, Mária, Irén, Dénes, Ilona.”¹

Pallini Inkey II. Gabriella

Született 1916. szeptember 17-én, meghalt 1983. június 27-én.

”Pallini Inkey Gabriella Kékkőn született Nógrád vármegyében, 1916. szeptember 7-én, meghalt Budapesten, 1983. június 27-én. Temették Budapesten, Farkasréti temetőben, 1983. július 25-én.

Házasságot Budapesten kötött 1947. január 21-én ricsói Ricsóy (Uhlarik) Bélával, aki Budapesten született 1895. június 19-én, meghalt Budapesten 1985. december 25-én, temették Budapesten a Farkasréti temetőben 1986. január 20-án.”¹

Pallini Inkey Mária

Született 1919. szeptember 7-én.

„Pallini Inkey Mária, született Gyulán, 1919. szeptember 7-én.

Házasságot Somogytúr községben kötött 1958. április 8-án, házastársa Nagy László, aki Somogytúron született 1927. május 27-én.”¹

Pallini Inkey Mária férjezett Nagy Lászlóné meghalt Siófok, 2009.április 28. Temették Somogytúr, 2009.május 3. (Károlyi)

Pallini Inkey Irén

Született 1921. március 26-án, meghalt 1976. augusztus 13-án.

„Pallini Inkey Irén Budapesten született 1921. március 26-án, meghalt Kaposváron 1976. augusztus 13-án, temették Kaposváron a Keleti-temetőben 1976-augusztus 18-án.

Házasságot Somogyjád községben kötött 1948. február 8-án pribéri, vuchini és dunaszekcsői gróf Jankovich-Bésán Endrével, aki Geszti községen született Somogy vármegyében, 1922. április 14-én, meghalt Kaposváron 1981. szeptember 12-én, temették Kaposváron, 1981. szeptember 18-án.”¹

Pallini Inkey Dénes

Született 1922. október 7-én, — meghalt 1945. január 19-én.

„*Pallini Inkey Dénes Kétegyházán született Békés vármegyében 1922. október 7-én, meghalt Bokodon, Komárom vármegye 1945. január 19., II. világháborús harcicselekmények során hősi halált halt.*”¹

Pallini Inkey Ilona

Született 1924. április 12-én.

„*Pallini Inkey Ilona, született Budapesten 1924. április 12-én.*

Házasságot Szentgálaskér községben kötött Somogy vármegyében 1948. március 13-án. Házastársa Fehér János, aki Erdőcsokonya községben született Somogy vármegyében 1924. február 9-én.”

Pallini Inkey Ilona férjezett Fehér Jánosné, meghalt Lajoskomárom, 2012. március 2-án 5 óra 30 perckor. Temették Balatonbogláron, 2012.március 16-án (Károlyi)

Pallini Inkey I. Imre

Született 1753-ban, meghalt 1813-ban.

„*Pallini Inkey Imre Sárváron született Vas vármegyében 1753-ban, meghalt 1813-ban.*

Zala vármegye alispánja 1781-től, 1798-ban királyi

tanácsos.

Első házasságát Iharos községben kötötte 1782. április 3-án, házastársa jeszenovai Jeszenovszky Appolónia Franciska, aki 1762-ben született.

Második házasságát temerini gróf Szécsen Antónia Jozefával kötötte, aki 1769-ben született, és meghalt Bécsben 1829. május 28-án.”¹

Gyermekei:

Első házastársától: II. Imre.

Második házastársától: Júlia.

Pallini Inkey Mária

„1772-ben tóti Lengyel Antal házastársa.”¹

Pallini Inkey Zsófia

„1773-ban Somsich Antal házastársa.”¹

Pallini Inkey Menyhért

Született 1771. november 10-én, meghalt 1796-ban.

„Pallini Inkey Menyhért 1771. november 10-én Iharos-Berényben született és meghalt Bécsben 1796-ban, kora 25. évében.”⁵

Pallini Inkey Ferencz

1775-ben született, és meghalt 1836. október 6-án.

Pallini Inkey Ferencz születésének időpontja 1775, halálának időpontja 1836. október 6. Bátorfinál.

A Sényi családi levéltár szerint császári és királyi kamarás, Zala megyei táblabíró, 1838-ban már néhai.

„1812-ben Zala megye országgyűlési követe volt, ki- nek b. Triangi Carolinától csak egy leánya Carolina, zalabéri Horváth Eduárdné maradt.”⁵

Pallini Inkey I. Ádám

Született 1778. október 5-én, meghalt 1845. február 19-én.

„Pallini Inkey Ádám 1778. október 5-én Kőszegen született, és meghalt 1845. február 19-én Nagy-Récsén, kora 67. évében.

Nejétől rajki Rajky Máriától maradt egy leánya Otília és egy fia II. Gáspár.”⁵

Somogyi Imre plébános úr szíves közlése a nagyrécsői katolikus plébánia halotti anyakönyvi kivonatából ezt mutatta 19. sorszámom az 1845. évből február 22-én:

„Özv. Inkey Ádám 67 éves Uraság Nagy-Récsén.”

„Pallini Inkey Ádám örökölte Nagyrécsét Újnéppel, Orosztonnyal, Martonipusztával és a liszói szőlővel együtt.

Később házasságával (Rajky Mária) Felsőrajkon is szerzett birtokot.”¹¹

Pallini Inkey II. (Nepomuki) János

Született 1781. május 18-án, meghalt 1842. október 30-án.

Bátorfi feljegyzései szerint Pallini Inkey Nepomuki János Pallinban született és ott is halt meg.

A Sényi család levéltárában — Magyar Országos Levéltár P. 598. — fellelhető Pallini Nepomuki Jánosnak a kereszteléséről készített anyakönyvi bejegyzés másolata, mely szerint Joannes Nepomuceus szülei Pallini Inkey Boldizsár és Kelcz Eleonóra, a keresztszülők Josephus Ürményi és Anna Nomtis, Pallinban római katolikusnak keresztelte Pater Illogonits.²¹

Göcze azt írja róla, hogy *„császári és királyi kamarás, aranykulcsos vitéz kortársai körében népszerű és kedvelt személyiség, az utókor emlékezetében pedig a család egyik legrokonszenvesebb alakja volt. Szerencsésen egyesítette magában a jó gazda erényeit, a közéleti férfiú tájékozottságával.*

Mivel a piacokon már kelendőbb volt a spanyol-, merino- vagy selyembirka, Alsórajkon, Zalaszentbalázson, Bocskán »spanyolfajú, nemesebb nemű juhokat« a pallini és szentbalázsi urodalmában pedig híres ménest, címeres gulyát tartott.

Több korabeli leírás is elismeréssel szólt gondosan kezelt erdőiről, vetésre „remekül előkészített” szántóföldjeiről.

Fényes Elek azon gazdaságok közé sorolja, ahol sok „bűzhödt posványság kiszárított”, Zala megye számos malma közül kiemeli Inkey János „Morgáni pusztában levő mesterséges készületű” malmát, amely „ugyan azon időben lisztet őröl, olajt üt, repce vagy más veteménymagból, ezen magot perkelőben keveri, és kását készít, a másik külső kerék pedig a deszka metsző fűrészét hajtja.”

1809-ben a zalai lovasezredben századparancsnok.

Foky Zsigmond ezredes jelentése szerint a győri csatában hősiiesen viselkedett: „...*legjelesebb, rettenthetetlen tisztjei*” közt említi.

Az 1839. április 15-re összehívott megyei közgyűlés a zalabéri Horváth János társaságában „a követi utasítások és a nemzet sérelmei összeszedésére” szervezett választmányába delegálta. Apja példáját követve hagyománnyal segítette a század első éveiben válságos helyzetbe került kánizsai piarista gimnáziumot, melynek Eduárd és Sándor fiai is tanulói voltak.

Báró kesselőkeői Majthényi Erzsébettel kötött házassága nemcsak vagyonát, hanem tekintélyét is növelte. A Felvidék egyik legrégebbi családja a Majthényiaké, akikkel már korábban házasság kapcsolatba kerültek a pallini Inkeyek:

Inkey János I. unokája az iharosberényi Inkey Gáspár tábornok leánya, Jozefa ekkor már báró Majthényi József felesége volt. Pallini kastélyának „hatalmas ebédlőjében,

mely beválnék kisebb fajta hangversenyteremnek is, várme-
gyékre szóló úri vigasságok valának egykoron”, itt tartották
esküvőjüket leányai: Amália, Sényi Gáborral, Sidónia Csá-
nyi Elekkel, Zala megye főbírájával. A család vendége volt
többek között báró Majthényi Lajos, báró Majthényi Ist-
ván, csányi Csányi László táblabíró, zalabéri Horváth János
kamarás, Batthyány Fülöp herceget pedig az egyik tiszt-
tartója képviselte.

A pallini kastélyról szólva, idézzük az 1831. évi „úti-
könyv” vonatkozó részét:

„...ékesíti ezen Pusztát leginkább az előbb tisztelt
Uraságnak díszes és megkülönböztetett ízléssel épült
Kastéllya, hozzá tartozandó nagykiterjedésű anglus
Kertyével — melly sok külföldi fákkal, növényekkel és
tavakkal vagyon ékesítve — még is ezen Uraságnak
nagyobb számú Urodalmi Tiszt-lakásai, de a gazdaság-
ra nézve Bármi mint pedig más egyéb a Takarmányok-
hoz kivántató nagyra kiterjedő épületek örvendeztetik
az itt keresztül utazókat.” (Bencze Géza: Zala megye
leírása a reformkorban.)

Pallini Inkey Nepomuki Jánosban élt legjobban atyjának
Pallini Inkey Boldizsárnak a szelleme, ha a tehetséges gaz-
dálkodást, de az adományozó kedvet is tekintjük: a Barba-
lics Lajos által írott, Nagykanizsa Monográfiában, annak
240. oldalán Pallini Inkey Jánosról a következők találhatók:

„...a Felsőtemplom mai helyén volt a temető. Ebben
1764-ben Szent János tiszteletére kápolna épült közada-

kozásból. Itt miséztek a kegyesrendi atyák. A nepomucénus Szent János templomának tornyát («tettes Palényi Inkey János uraság» 200 forintot adott hozzá) 1824-ben építették, idézi Barbalics az 1824. évi *Canonica Visitatio*t.”²³

„Inkey János Kir. Kamarás (Boldizsárnak fületinczi Kelcz Eleonórától IV. fia) meghalt 1842-ben octob. 30-án Pallinban, Zala megye.

Ennek neje, szül: kesselőkeői báró Majthényi Erzsébet, meghalt 1843-ban febr. 19-én Pallinban, Zala megyében.”³

Gyermekei: Klotild, Ede (Eduárd), Mária, Kálmán, Sándor, Amália, Pál, Kázmér, Szidónia, Edmund, János. 291. p. 13

Pallini Inkey II. Boldizsár

„Pallini Inkey II. Boldizsár 1794-ben tanuló.

II. Boldizsár nőtelen korában halt el.”⁵ 292—293. p.

Pallini Inkey Jozefa

Jozefa 1793-ban Adamovics Antal házastársa.

Pallini Inkey II. Imre

Született 1787-ben, meghalt 1848. február 10-én.

„Pallini Inkey II. Imre 1787-ben született, meghalt Raszinyán, Varasd vármegye 1848. február 10-én.

Császári és királyi kamarás, 1817-ben, Zala és Zólyom vármegye főispánja.

Házastársa nemeskéri Kis Jozefa, 1795-ben született, meghalt Rátkán, 1855. január 5-én, temették Raszinyán 1855. január 8-án.”¹

„Zalamegye gyűlésén Csány László felakarta olvasni az öreg Lovassy kegyelmi kérvényét (Lovassy László juratust 10 évi várfogságra, Tormássy Jánost másfél évi börtönre, s az áruló Lapcsánszkyt szintén 10 évi várfogságra ítélték (évdíjat kapott 1848-ban 20.000 forint végkielégítést kapott), de a zokogástól és fájdalomtól csak a közepéig bírta azt elolvasni.

Inkey Imre kamarás az uralkodókról szólott, akiket vagy a nagy szerencse, vagy a nagy szerencsétlenség tesz kegyetlenekké.

Ezt a mostani uralkodóról nem lehet állítani, mert őt sem nagy szerencsétlenség, sem szerencse nem érte. Az okokat a magyar alkotmány ellen folytatott küzdelemben kell keresni. Kérni kell őt a törvénytelen eljárás és ítélet megsemmisítésére”, idézi Takáts Sándort Egyed Ferenc rigyáci plébános, a Hangok a múltból című könyvére utalva.⁴

Sedlnitzky rendőrminiszter a fönt elhangzott beszédekre jelentette a királynak, ill. Metternichnek „hogy a szónokok egymást múlták felül az örületesvakmerőségben és a legnagyobb arcátlanságig menő elbizakodottságban. A lázító bandát — írja Sedlnitzky miniszter — törvénytelen viselkedése miatt büntetni kell, máskülönben forradalom üt ki. (1836. március 26. Takács Sándor: Hangok a múltból.)⁴

Pallini Inkey Imre saját jegyzeteiből:

„Hazámnak tett szolgálataim rövid feljegyzése:

1808. évben *Aljegyző Zalavármegyében.*
1809. *Főhadnagy a felkelő nemesi seregné.*
1810. *Gyakornok az udvari kancelláriánál.*
1811. *Fogalmazó az udvari kancelláriánál.*
1817. *Ülnök a zágrábi kerületi táblánál.*
1817. *Kineveztettem cs. kir. val. aranykulcsosnak.*
1818. *Előadó ülnök a zágrábi kir. táblánál.*
1825. *Alispán Zalamegyében.*
1833. *Királyi biztos Verőcemegyében, mely biztos eljárásomért a nmg. Htó. tanács megalégedését nyilvánítani méltóztatott.*
1838. *Királyi biztos a Lonszkopolja kiszáritása és azzal összekötött folyók szabályozásával megbizva.*
1840. *A felső és alsó Száva szabályozására királyi biztosul kineveztettem, ezen munká-*

lódásomért az udvkancellária méltánylata nyilvánítását elnyerém.

1841. *Mint eszéki kir.biztos a legfeszőbb megelégedés nyilvánításával szerencséltettem.*

1841. *Kir. biztos az alsó Száva szabályozásánál egészen Belgrádig és a vukovári és eszéki csatornákra nézve. A hajókázási szabályozás már oly messzire ment, hogy a nevezett folyó már gőzösök által járható. Felállítottam biztossáom ideje alatt egy különös malom és hajózási törvényszék, mely legfelsőbb helyen megerősítettvén statutum gyanánt a törvényhozás további rendelkezéséig, úgy polgári, valamint a katonai hatóság alatt levő Horvát és Tóthoni részekben létez. Ugyanaz alkalommal bizatott reám a katonai véghelyek kiszáritása. Az egész Száva vidéke nem egyedül triangul de egyszersmind hydrometro hydrographilag felvétetett. Egy különös hajózási intézet a Szávát illetőleg kidolgozva terveztetett. Ezen érdemben nyertem a nmg. Htó Tanácstól kétizben és a főmlgu. udvari kancelláriától három izben a legmagasabb méltánylat nyilvánítását, úgy szinte a főherceg magyar nádorispán urtól három izben.*

1841. *Posega városában küldettem ki kir. biztosul s bevégezván a a tisztújítást az egész városi belszerkezetet és ügyvitelt rendszereztem, ez esetben a Httó tanács tellyes megelegetése nyilvánításával szerencséltettem.*
1842. *Kineveztettem Zólyom főispáni helytartójává és a nagy adóbeli hátramaradások behajtásáért az udvari kancellária és nádor őfensége méltánylata nyilvánítását nyerém.*
1842. *Királyi biztosul küldettem Mármarosmegyében, hol küldetésemben eljárván, minden általam tervezett javaslatok helyeseltetvén, az udvari kancellári (két izben) méltánylata nyilványítását elnyerém.*
1844. *Királyi biztos a Kulpa folyó hajókázási szabályozására.*
1845. *Nádor őfensége nyilványítani méltóztatott a mármarosi biztossági eljárásom iránti méltánylatát.*
1845. *Szerencséltettem a mármarosi biztossági ügyek befejezése alkalmára a csász. kir. Felsége legmagasb megelegetése nyilvánításával.*

Besztercebányán, január 13-ik 1846.

Pallini Inkey Imre cs. kir. aranykulcsos

Zólyomvármegyének főispánja és királyi biztos.”

Kerékgyártó Árpád Magyarország Emléknapi, Budapest, 1882-ben kiadott könyvében, annak 81. oldalán a következőket írja:

„Februárius 14. 1831. a Magyar Tudományos Akademia I-ső nagygyűlése. Midőn az Akademia felállítását elrendelő 1827:11. és 12. t.-cz. aug. 18. kihirdetett, akkor e tudós társaság alapjára tett ajánlatok tőkékben 250,200 ezüsforintból és 400 frt. évjáradékból állottak. Az első adakozók neveit a 12. t.-cz. ekkép örökítette meg:

»...hogy azoknak hálás emléke, kik a haza és nyelve iránti különös szeretetből, annak kimíveltetése vagy terjesztése végett is nemeslelkű ajánlatokat tettek, örökre fennmaradjon, a kk. és rk., ő kir. fölsége kegyes megegyezésével, azoknak neveit törvénybe igtatni határozták. Kik a következők:

Fenséges József Főhg. nádor, a tud. társ. pártfogója conv. pénzben 10,000 frtot Gr. Széchenyi István 60,000 frt. Vay Ábrahám 8,000 frt., Gr. Andrássy György 10,000 frt., Gr. Károlyi György 40,000 frt., Id. Gr. Pállfy Ferencz évenként 400 frt., Gr. Batthyány Ker. János 10,000 frt., Gr. Eszterházy Mihály 10,000 frt., Ifj. Gr. Eszterházy Károly 10,000 frt., Gr. Széchenyi Pál 10,000 frt, Justh Gábor 1,000 frt, Inkey Imre 1,000 frt...”

Szinnyei József Magyar Írók Élete és Munkái művének 5. kötetében a 132. oldalon Pallini Inkey II. Imréről az alábbiakban emlékezik:

„*Inkey Imre (Pallini), cs. kir. kamarás és főispán, I. Imre kir. tanácsos, zalai alispán és Jeszenovszky N. fia, szül. 1784-ben, 1809-ben francia fogságban volt, 1820—29-ben zalai alispán volt, 1842-ben Zólyom vármegye főispáni helyettesévé, utóbb (1843.) valóságos főispánjává neveztetett ki. Meghalt 1848. febr. 10. A m. tudom. akadémiára 1827-ben 1,000 forintot ajánlott fel. — munkája: Oratio ad Studiosam Juventutem r. majoris gymnasii Soproniensis o. S. B. dum. e munificentia ...principis Pauli Eszterházi de Galantha... subsecundi semestris classificatione bene meriti praemiis publice donarentur.. habita a. 1804. Sopronii.*”

Gyermeke: Ferdinánd.

Pallini Inkey Júlia

„*Báró Bedekovics Friederikné.*”⁵

Pallini báró Inkey Ferdinánd

Született 1829. június 11-én, meghalt 1891. november 22-én.

„*Pallini báró Inkey Ferdinánd Raszinyán született 1829. június 11-én és meghalt Voloscán, Istria 1891. november 22-én.*”

Császári és királyi kamarás 1854-ben, Kőrös vármegye főispánja, valóságos belső titkos tanácsos, országgyűlési képviselő, a magyar főrendi ház örökös tagja, a Szent István-rend lovagja.

Házasságot Zalavármegyében Lesencetomajon kötött 1858. május 1-jén, házastársa gróf Delym-Stritez Ludmilla, aki Lugoson született Krassó-Szörény vármegyében 1842. január 9-én, meghalt Miszla, Tolna vármegye 1925.július 18.

Temették Raszinya, 1925. júl. 25. Császári és királyi palotahölgy, csillagkeresztes hölgy.”¹

Pallini Inkey Ferdinánd rangemelését a Királyi Könyvek a 91. oldalon az alábbiakban rögzíti:

„Inkey (Pallini) Nándor földbirtokos, br. elhat. Laxenburg, 1875. aug. 17. 7148/1875. kir. szem. kör. min. eln. sz. 42366/1875. belügymin. sz.”³⁹

Pallini Inkey Carolina

„Zalabéri Horvát Eduárdné.”⁵

Pallini Inkey Ottilia

Született 1803-ban, meghalt 1839. szeptember 19-én.

„Báró Bretschneider Friderikné.”⁵

„Pallini Inkey Ottilia született 1803., meghalt Bochnia, 1839. szept. 19.”¹

Pallini Inkey II. Gáspár

Született 1800-ban, meghalt 1854. február 4-én.

„Pallini Inkey II. Gáspár Nagy-Récsén született 1800-ban, Zala megyének 1824—28. között alszolgabírája, utána táblabírája volt.

Meghalt ugyan ott 1854. febr. 4-én kora 54 év.

Nejétől petőházi Gludovác Máriaától maradtak fiai: László, Ádám, Kálmán.”⁵

„Gáspár (1800—1854. Zala vm-i szolgabíró, táblabíró, házastársa petőházi Gludovác Mária, született 1807., meghalt Graz 1891. nov. 9., temették Rigyácon, 1891. nov. 14.).”¹

Pallini báró Inkey I. Ludmilla

1865. november 19-én született, meghalt 1922. november 14-én.

„Ludmilla Erzsébet Ferdinandina Gabriella Mária, Raszinyán született 1865. november 19-én, meghalt Raszinya 1922. november 14-én.”¹

Pallini báró Inkey III. Imre

Született 1870. január 29-én, meghalt 1934. december 21-én.

„Imre Ferenc Ferdinánd Lajos József Mária

Raszinyán született 1870. január 29-én, meghalt Zágrábban 1934. december 21-én. Császári és királyi kamarás, a magyar főrendi ház örökös tagja, követségi tanácsos.

Házasságot Zágrábban kötött 1924. október 20-án, házastársa Buttera-Vicentini Franciska, aki született Opatia (Abbazia) 1896. nov. 3-án.”¹

Pallini báró Inkey II. Gabriella (Ella)

Született 1861. január 4-én, meghalt 1926. január 31-én.

„Pallini báró Inkey Gabriella (Ella) Franciska Ludmilla Ferdinandina Mária, Raszinyán született 1861. január 4-én, meghalt Görz, 1926. január 31-én.”^{1,5}

Pallini báró Inkey Ferdinandina

Született 1859. április 13-án, meghalt 1932. június 4-én.

„Pallini báró Inkey Ferdinandina Ludmilla Paulina Gabriella Mária

Raszinyán született 1859. április 13-án, meghalt Wiesbaden 1932. június 3-án. Császári és királyi csillagkeresztes hölgy.

Házasságot Budapesten kötött 1884. május 29-én, Góf Rüdtt-Collenberg Wiebrecht Maximilian Adolffal, aki Münchenben született 1845. szeptember 13-án, és Karlshue-ban halt meg 1896. június 23-án.”¹

Nagy Iván úgy jelzi, mint Ferdinanda.

Pallini báró Inkey II. Ludmilla

Született 1925. július 3-án.

Pallini báró Inkey Ludmilla Johanna Ferdinandina Mária, Genuában született 1925. július 3-án, Ausztráliában él. (2001-es adat.)

Pallini báró Inkey Imre (Mirko)

Pallini báró Inkey Imre (Mirko) János Humbert József, Zágrábban született 1926. május 19-én, Johannesburgban (Dél-Afrika) halt meg 1993-ban (Gudenus).

Pallini Inkey IV. László

Született 1829. március 29-én, meghalt 1901. február 2-án.

„Pallini Inkey László 1848—49.honvéd főhadnagy, országgyűlési képviselő,neje sárosfalvy Bittó Ágnes.”¹³

„Palini Inkey László — az Inkey család harmadik tagja — 1829. márciusában született.

A kiegyezést követően megalakult zala megyei Honvédegylet igazolása szerint a szabadságharcban hadnagy volt a 47. honvédszászlóaljnál, s megsebesült.

1867/68-ban Nagy- ill. kistrécsei birtokán gazdálkodik.

Később országgyűlési képviselő, a Zala Megyei Nemesi Pénztár elnöke.

Az 1900-as évek elején hal meg.” (A Szabadságharc zalai honvédei Zalaegerszeg, 1848—1848. Zalai Gyűjtemény 33. kötet, Zalaegerszeg 1992., 35. p.)²⁷

A szabadságharc emlékei Zalában 1848—1849 címet viselő, a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága által a szabadságharc 150. évfordulója alkalmából kiadott munka, Pallini Inkey Lászlóról a következőket tartalmazza:

„Inkey László

Palini Inkey László a palini Inkey család un. nagyrécsei ágából született 1829. március 29-én.

Apja Inkey Gáspár, anyja petőházy Gludovác Mária volt. A kor szokása szerint Pozsonyban jogi egyetemet végzett. A szabadságharc idején a zalai 47. honvédszászlóaljban harcolt. Budavár ostromában mint főhadnagy vett részt.

A szabadságharc bukása után nagyrécsei birtokán gazdálkodott. Feleségül vette Bittó Ágnes, házasságuk

azonban gyermektelen maradt. 1884-ben a nagykanizsai kerület függetlenségi párti országgyűlési képviselőjévé választották. Ő volt a Zalavármegyei nemesi pénztár elnöke is.

1901. febr. 2-án halt meg Budapesten. Mivel testvérei Ádám és Kálmán is örökösök nélkül haltak meg, Inkey Lászlóval kihalt a palini Inkey család nagyrécsei ága.”

Pallini Inkey László gyermeke: Pallini Inkey Géza, akiről alább bővebben is olvashatunk.

Kálmán örököse leánya volt, akiről szintén alább olvashatunk.

Házastársa sárosfalvi és nádasdi Bittó Ágnes Mária, aki 1841. november 30-án született Budapesten, meghalt 1924. március 5-én Budapesten.

„Pallini Inkey Lászlóval 1867. február 18. napján kötöttek házasságot Aradon.” (Turul XLV.évfolyam, Budapest 1931. Dr. Bittó Béla: A Sárosfalvi és Nádasdi Bittó és vele névrokon Báli Bály Család. 63. oldal.)

Pallini Inkey László megrendelésére barátja, Orlay Petrics Soma megfestette a nagyrécsei katolikus templomban a „Szent László király vizet fakaszt a sziklából” címet viselő oltárképet.

A kép érdekessége az, hogy a király arcát a megrendelőről, Pallini Inkey Lászlóról festette a művész. A festményt az akkori nagyrécsei plébános a 60-as években a Veszprémi Püspöki Múzeumba szállíttatta. (Keserű Katalin: Orlai

Petrics Soma)

156:

Szent László vizet fakaszt a sziklából. 1869. O. v., 316x156 cm. J. B. L.: Orlai Pest, 1869.

Veszprém, Püspökség. Ltsz. 73.112 — 81. oldal.²⁹

Keserű Katalin egyébként ezzel kapcsolatban a már idézett könyvben írja:

„Orlai Szent László csodái közül választott témát, a Somogy megyei (sic!) Nagyrécse templomának főoltárára.

A Szent László vizet fakaszt a sziklából című esemény nem szerepelt a László-legenda középkori ábrázolásai-ban, így Orlai képének előzményét a barokk kor egyházi festészetében kereshetjük... László királyként, koroná-san, s nem szentként áll a szikla előtt. Mint történelmi személy hitelesíti a csodát. Orlai királyának markáns arca a kegyurat, Inkey bárót formázta.”

Keserű Katalin nemcsak a szép zalai kisközség, Nagyrécse hovatarozásában téved, de a család genealógiáját sem ismeri...

2002-ben Márfi Gyula veszprémi érsek kegyes jóindulatából és lelkiismerete indíttatásából e könyv szerzőjének, valamint Nagyrécse Község közreműködésével és anyagi áldozatával, Hegedüs György polgármestersége idején, Páli László asztalosmester keze munkájával új keretben tért vissza a festmény eredeti

helyére, Somogyi Imre plébános ideája szerint.

Pallini Inkey László mint családjának számos tagja nagy hazafi és kiváló, művelt ember volt.

Az 1848/49-es szabadságharc hős katonája, aki János unokatestvérével együtt méltatlan mellőzésnek van kitéve .

Az Inkeyek Kossuth Lajos hős katonái voltak, László 48-as honvéd főhadnagy, Kázmér 48-as honvéd alvezredes, János 48-as honvédszázados, megemlítendő azonban hősiességüket beárnyékoló testvérük is, Eduárd, aki a Habsburgok oldalán harcolt, alább róla is szólni fogunk.

Pallini Inkey László nagy hazafi, és kiváló szónok is volt, álljon itt ennek bizonyítékeként képviselői kortesbeszéde.⁴⁰

W. M. A. / 104.

VI. cs. 120

Tisztelt polgártársaim!

A midőn a volt képviselő ur visszalépése folytán a fentforgó viszonyoknál fogva s főleg, mert százakra rugó ellenzéki választók a szavazhatási jogtól estek — a függetlenségi párt az e körületben kisebbségben levő mérsékelt ellenzéki párttal jónak látta e választásra egyesülni, nehogy a szétforgásolás által közös ellenfelének a kormánypárt újjászületését előmozdítsa; s midőn a függetlenségi párt jelöltet a központból nem nyert, egyhangulag az egyesült két ellenzéki párt engem kért fel a jelöltség elfogadására. Valóban sokáig haboztam az iránt, hogy megszokott magányomat s foglalkozásomat elhagyva, gyenge tehetségeimmel vállalkozzam e azon nagy küzdelemre, mely előre láthatólag, egy a választások alatt, — mint az országgyűlésen a kormány s pártja ellen ki fog történi. Végre is határoztam s az ellenzék által felajánlott képviselő jelöltséget mint az 1867-iki kiegyezés alapján álló ellenzék híve — elfogadtam.

S midőn ezt tettem, azon meggyőződésnek hódoltam, hogy az igaz ügyért küzdő közhatalom nagyobb hazafiságot tanúsít s több jót tehet a hazának, mint a tönkre jutásnak siettető jelen kormányzatot dicsőítő s támogató leglágyesübb vezetőférté.

Őnök közül ugyan sokan ismerik gyermek korom óta gondolkozásom, jellemem s érzelmeim irányát, de kevesen vannak, kik politikai hitvallásom elveiben mélyebb bepillantást nyerhettek volna, a miért is önökkel politikai programmat következőleg ismertetem mag:

1. Törekedni fogok azon, hogy a főrendiháza kor követelményei szerint átalakíttassék.

2. Törekedni fogok azon, hogy az 1848. évi törvények alkotásaiban megkezdett valódi szabadelvű haladás fejleztessék s e tekintetben esetleges pártfegyelmet elismerni nem fogok: mert erős meggyőződéseim, hogy a kormánypárt megbuktatására Magyarországon a jelen viszonyok között az ellenzéknek kilátása csak akkor lesz, ha a magát ugyan szabadelvűnek valló de alkotásaiiban tényleg csak annak álarcában megjelenő kormánypártnál, szabadelvűbb irányt követ, mert Bécsel szembeni indokolatban nemzeti bizalmatlanság ez idő szerint még egy egyszemélyes conservatív párt alakulását akadályozza amennyiben bármely hazafias tendenciákkal lépne is fel egy conservatív párt, — a jelzett bizalmatlanság folytán ez idő szerint még reactionalis törekvésekkel gyanúsítottáknak. De meg egy magát csak szabadelvű pártnak nevező, de tényleg se szabadelvű

VI. cs. 120

sa conservatív irányt nem követő, hanem mindkét politikai irányhoz tartozó híveket csak hozott párt ellenében, egy a valódi szabadságszót minden törvényhozási alkotásban érvényesítő hazafias ellenzéknek meg van a létjogosultsága s leendő is biztos jövője.

3. Ebből kiindulva a közoktatás fejlődését s a jobban díjazandó tanított működésnek szigorú ellenőrzését kívánni fogom.

4. Kívánni fogom, hogy az ország minden nemzetisége s vallásfelekezetének törvényes jogai jövőben is tiszteletben tartassanak s az államiságunk s nemzeti becsületünk érdekében ellenkező áramlat, helyes kormányzat s társadalmi irány fejlesztése által végleg elenyésztessek s a testvériség s szabadság magasztos érzelme hennünk egy ezél felé ragadjon, e hazá s nemzet felvirágoztatása s megelégedettségének mielőbbi elérésére.

5. Határozottan követelni fogom, hogy Fiamnak az anyaországhoz tartozandósága újban és mielőbb kimondassék; de a mellett oda fogok törekedni, hogy a horvát-szlavonországokkal szemben az elkeseredett érzelmek, törvényes egyéb jogai tiszteletben tartása, igazságos s méltányos pénzügyi kormányzat behozatala által — barátságosá fejlesztessenek.

6. Az ipar kereskedelem s mezőgazdaság érdekében oda fogok törekedni, hogy előnyösebb vámserződés köthetésére az előleges munkálkodások mielőbb folyamatba tétessenek — nehogy kényszer helyzet álljon be ismét és mi a leghátrányosabb egységi ajánlatot is elfogadni utalva legyünk.

Ebből kifolyólag az ömálló vámtérsület felállítását követelni fogom — ha a Lajján tulajdonképpen a méltányosság s igazság elvein alapuló egyezséget kötni képesek nem lennének.

A jelen vámrendszer mellett iparosunk már is nagy részben tönkrejutottak, s ezek érdekében törekedni fogok azon, hogy az iparosok tekintélyes testület által ajánlott, de a törvényből ugyazóva származó kötelező társulás s az iparüzésre képesítés feltételi, törvényhozási uton mielőbb behozassanak.

7. Törekedni fogok azon, hogy az egyensúly bevételeink s kiadásaink között helyreállítsassék s pedig ezt elérhetőnek akkor tartom, ha a legtakarékossabb gazdálkodás mellett újabb beruházásainkat a legóvatosabban eszközöljük s csak is ott lépünk bátran e tételre, a hol a beruházott tőke kamatait biztosítva látjuk.

Működésem legkiválóbb gondja leendő, hogy a kincstári érdek merov előtérbe tolása által népünk adózási képessége még jobban meg ne támadtassék, hanem kíméletes behajtási eljárás mellett a végleges tönkrejutástól polgáraink megkíméltessenek.

8. Törekedni fogok azon, hogy az igazságszolgáltatás ez országnak szinte mosta gyermeke, e nemzetet mielőbb édes szülőinek tekinthesse s igazságos kinevezések s a szorgalmas hivatalnokok jutalmazása s a sok ezerféle formaiátság mellőzése által az valahára gyorsasá is tétessenek. Óhajtom, hogy a polgári eljárásban a szóbeliség s közvetlenség, a bünyádiban az esküdtszéki intézmény hozassék be s valahára a bírói függetlenséget megtámadó ideiglenes állapotnak a bíróságok rendezése s székhelyeik megállapítása által vége vettessek.

9. Követelni fogom a roppant sokban kerülő, de criticán alul álló közigazgatási kormányzatunk gyökeres reformját és pedig az önkormányzat ősi alapján.

Követelné fogom a közigazgatási bíróságok mielőbbi felállítását, hogy a hivatali-önkény ellen jogaink oltalmát találhassanak. Óhajtom, hogy mielőbb megalkottassék az állam-hivatalnokok jogait s kötelességeit körülíró szolgálati szabályzat (pragmatica) s ez által egy-uttal főnökeik önkénye ellen védve legyenek s a nyugdíj szabályzat is megállapíttassék.

Tisztelt polgártársaim!

Ezek azon irányelvek, melyek érvényesítéséért gyenge tehetségemhez képest hazafiúi lelkesedés s szilárd kitartás mellett — megválasztásom esetére — küzdeni fogok. S ezek mellett egy perczig se fogok arról megfeledkezni, hogy zalamegye lakosa s a N.-Kanizsa törzesszédségében léccse szülöttje vagyok — a miért is ugy N.-Kanizsa város képviselő testülete, mint városi hatóságát, valamint a kerület egyéb községei hivatalos közegait s magánegyesületeit felkérem, hogy megválasztásom esetén netáni jogos igényük támogatására teljes bizalommal keressenek fel s velem kezot fogva iparkodjunk kerületünk méltányos s jogos érdekeit megóvni s kivívni.

Ezzel teljesítém, mint kitüntető bizalmuk jelöltje, polgári kötelességemet, s reményem, hogy ígéreteikhez önök is hívek maradnak s az ellenzék újabb diadalmát a kerületben szavazataikkal biztosítani fogják.

Tisztelőjök

Inkey László.

„Pallini Inkey László 1901. február 2-án Budapesten délután 5 órakor halt meg, Nagyságos Pallini Inkey László földbirtokos sárosfalvi és nádasdi Bittó Ágnes férje.

Származási hely: Orosztony.

Lakik: Nagy-Récse.

71 éves.

Halál oka: influenza, tüdőlob.

Temették: Nagyrécse, 1901. február 5.”

(Nagyrécsei katolikus plébánia anyakönyve, Somogyi Imre plébános úr szíves közlése, 2001. febr. 4.)

Gyermeke: Géza

Pallini Inkey Géza

Született 1868. január 14-én, meghalt 1868. július 23-án.

„Géza László Ferdinánd, törvényes, apja Nagys. pallini Inkey László, anyja Nagys. sárosfalvi és nádasdi Bittó Ágnes)

Keresztszülei: Nagys. Pallini Inkey Ferdinánd és Nagys. petőházi Gludovác Mária.

Meghalt 1868. július 23-án.

A halál oka fejkörcs.

Tem: uo. 1868. júl. 25.”

(Nagyrécsei plébánia, Somogyi Imre plébános úr szíves közlése.)

Pallini Inkey I. Kálmán

1843-ban született és meghalt 1876. augusztus hó 11-én.

„Zala vármegye főszolgabírája, házastársa kamjonkai Szemző Luiza, aki 1849. márcz. 11-én született Bács-szentivánon, Szemző-Aigler János és Glatz Erzsébet leánya, lakásuk Rigyác, Zala vármegye.

Pallini Inkey Kálmán Franciaországban halt meg, Dinard városban 1876. augusztus 11-én, Rigyácon tették 1876. augusztus 29-én.”¹³

Inkey Kálmán sírjánál (Rigyác, május 30. 1877.)

*Susogó lombokon dalolgotó madár,
Egybeolvadott mennyei édes dal.
Megrezzen a levék, a dallam elhal....
A kereszten imázó lélek kire vár?*

*Gyepázson tarka kövecsek közepén
Két sor virág emelkedik fölfelé.
Kettős remény mért szakadtatok ketté?
Hisz boldogabb pár alig volt a föld tekén!*

*Szellő! ne csókold e virágokat soha,
Az ő lelke ezeken imádkozik,
Most is im szivvéreére várakozik...
S a bus nő kis lányával térdepel oda.*

*Harmatcsepp! oh ne érintsd e virágokat,
A szerető két szív zápor könyei —
Mit az idő sem képes letörteni —
Eléggé, oh eléggé hintik azokat.*

*Dalolgtató madár susugó lombokon,
Vigasztald e zokogó bus özvegyet,
Kis lánykájok oly szép, mint a kikelet,
S szivszerelmök ebben megújul egykoron.*

(Bátorfi Lajos: Nefelegtsek — Költemény-füzér —
Nagy-Kanizsa 1884. kézirat gyanánt.)³⁰
Gyermeke: Mária Valéria.

Pallin Inkey Mária Valéria

1873. augusztus hó 24-én született és meghalt 1937. március hó 22-én.

„Pallini Inkey Mária Valéria házastársa németújvári Gróf Batthyány Pál (szül: 1860. jan. 20. Kustány, Császári és kir. Kam. tart. huszárcapitány, esküvő 1895. április 27., lakás: Zala-Csány (Zala várm.).”¹³

„Valéria Mária Alojzia Erzsébet, Rigyácon született Zala megyében 1873. aug. 24., meghalt Zalacsányban 1937. márc. 22., Tem: Rigyác, 1937. márc. 25., házasságot Budapesten kötött 1895. ápr. 27. németújvári Gróf Batthyány

Pál Lajos, Kustányban született (Zala vármegyében) 1860. jan. 20., meghalt Zalacsányban, 1934. aug. 8.”¹

Pallini Inkey II. Ádám

1830. július hó 17. napján született, meghalt 1889. május 9-én.

Pallini Inkey Ádám méltatása Szinnyei Józseftől a Magyar Írók Élete és Munkái V. kötet 126. oldalán:

„Inkey Ádám (pallini), volt országgyűlési képviselő, I. Gáspár alszolgabíró s petőházi Gludovác Mária fia, szül: 1830. júl. 17. Alsó-Oroszton (Zalam.), 1861-ben Zalamegye Csáktornya kerületének országgyűlési képviselője volt, később rendszeren Kőszegen lakott.

Meghalt 1889. máj. 9. Bécsben. — az 50-es évek végén és a 60-as első években cikkeket írt Muraköznek Horvátországtól való visszacsatolása ügyében a Pesti Naplóba, a Magyarországra, a Pester Lloydba, s a bécsi lapokba, a Vasárnapi Újságban 1864. 33—45. sz. Nagy kort élt embereink a XIX. századból, 1865—66. szépirodalmi cikke a Zala—Somogyi Közlönyben.”

Pallini Inkey Klotild

Született 1801. október 26-án.

1801. október 26-án született, amint a Magyar Nemzet-ségi Zsebkönyv I. kötet 291. oldal rögzíti.³¹

A könyv kiadásakor (1905) már nem él, halálának időpontja nem ismert.

Pallini Inkey Eduárd (Ede)

1803. június 21-én született, meghalt 1877. január 20-án.

„Császári és királyi kamarás, császári és királyi tábornok, 1856. június 17-én osztrák bárói rangra emeltetett.

I. neje Czibini Mária.

II. neje zichi és vásonkeői Gróf Zichy Kamilla.”¹³

„Pallini Inkey Ede Pozsonyban kötött házasságot 1870. szeptember 21-én zichi és vásonkeői Gróf Zichy Kamillával, aki 1831. december 17-én született és meghalt 1882-ben.”¹

Pallini Inkey Eduárd életrajzát Szinnyei József: Magyar Írók Élete és Munkái V. kötet 131. oldal.³²

„Inkey Ede (pallini báró), Cs. kir. kamarás és nyug. tábornok, I. János cs. kir. kamarás és báró Majthényi Erzsébet fia, szül.: 1803. júl. 21. Mint hadnagy lépett 1821. aug. 16. a 2. sz. dragonyos ezredbe, miután ott 1834. nov. 1. második százados lett, 1836. okt. 1. mint

másod-százados a Schwarzenberg 2. dsidás-ezredbe lépett át, 1838. nov. 15. rangjával nyugalomba lépett, azonban 1840. aug. a 9. huszárezredbe lépett ismét, mint első százados, onnét pedig 1843. júl. a magyar testőrséghez. 1846. okt. 30. a 11. dsidás-ezredbe őrnagygyá léptették elő.

Az 1848/48. szabadságharcban a magyarok ellen küzdött az osztrák hadseregben, 1849. márcz. 24. a honvédek elfogták és aug. 10-ig maradt fogva.

1849. okt. 11. alezredes lett a 9. huszár-ezredben. 1853. jan. 26. mint ezredes lépett át a cs. kir. arciera.

Az 1859. háború kitörésekor ezredes volt a 14. önkéntes huszár-ezredben és annak végeztével tábornoki ranggal nyugalomba vonult. 1841-ben lett cs. kir. kamarás, 1850. jún. 17. ausztriai báróságra emeltetett.

Az olasz Moricz és Lázárrend lovagja s több cs. kir. katonai érdemrend tulajdonosa volt. Meghalt 1877. jan. 20. Kőszegen, vele e bárói ág kihalt.

Zala Megyei Levéltár IV. 102. b.

Állandó Bizotmány Iratai 2357. sz., hátoldalán:

„Érkezett: November 13. 1848.

1848. nov. 14-i bizotmányi 2573. E.,,

Szövege:

„az Országos Honvédelmi Bizotmány

Zala megye közönségének.

Inkey Eduárd, ki az ellenség táborába magyar hazája ellen Windischgrätz oldala mellett harcolt és harcol,

mint hazaáruló tekintve minden ingó és ingatlan javait zár alá tétetni határozta a honvédelmi bizottmány — melynek végrehajtására az illető megyei hatóság utasítottván a végrehajtásra kiküldetik.

A honvéd. bizottmány

Kossuth Lajos elnök³³

Pallini Inkey Mária

Született 1804. december 20-án.

Pallini Inkey II. Kálmán

Született 1805. december 18-án.

Pallini Inkey Sándor

Született 1809. december 25-én, meghalt 1895. november 3-án.

„Császári és királyi kamarás, Vas vármegye főjegyzője, neje Csúzy Antónia.”¹³

Gyermeke: Melánia.

Szinnyei József: Magyar Írók Élete és Munkái V. kötet
132. oldal:

„Inkey Sándor (Pallini) földbirtokos, I. János és b. Majthényi Erzsébet fia, Vas megyének főjegyzője volt. Meghalt 1895. nov. 3. Pozsonyban 86 éves korában. — publicistikai dolgozatai a pozsonyi Grenzbotenban jelentek meg, hol visszaemlékezéseket is közölt. — Munkája: *Der Kossuth — Kultus. von dem letzten Veteranem der alten Garde.* Pressburg, 1890.”⁴³

Pallini Inkey Melánia

Meghalt 1887. szeptember.

„Férje: kádár Br. Duka György (szül.: 1832., meghalt 1887. szept. Pozsony, D. Péter és Dézsánfalvy Ghyka Anna fia).”¹³

Kádár báró Duka György, szül.: Temesvár, 1829. nov. 25., meghalt Pozsony, 1887. szept., Temesvármegye főjegyzője.

Házasságot kötött 1856-ban Pallini Inkey Melanie-vel, meghalt 1887. szept. (I. Sándor és csúzi és pusztaszentmihályi Csúzy Antónia leánya).

Pallini Inkey Amália

1811. december 2-án született, meghalt 1884. február 22-én.

„Amália Francziska Bibiána Mária (1811. december 2-án született, meghalt 1884. február 22-én, Nagy-Únyom, Vas vármegye, férje nagyunyomi Sényi Gábor (1796. április 19. született Pórszombaton, meghalt 1867. március 21-én Bécsben).

Esküvő: 1837. november 14. Pallin.”¹³

Házastársa: Sényi Gábor magyar királyi tanácsos (daróczi).

Pallini Inkey III. Pál

Született 1814. március 15-én, meghalt 1835-ben.

„Császári, királyi huszárőhadnagy.”¹³

Pallini Inkey Kázmér

Született 1818. február 23-án, meghalt 1882. november 30-án.

„1848/49. honvédőrnagy, később M. kir. honvédelvezredes.

Neje: Ungarschützi Gróf Berchtold Eleonóra.

Fiúk: Tivadar.”¹³

„Ungarschützi Berchtold Eleonóra Jozefa, szül.: 1830. aug. 3-kán, 1845-ki sept. 8 ka óta pallini Inkey Kázmér neje.”⁵

„Palini Inkey Kázmér Palin községben született 1818.

február 22-én. Apja Inkey János, Zala megyei közbirtokos és táblabíró, anyja Br. Majthényi Erzsébet volt.

Származásának és a kor szokásának megfelelően jogi tanulmányokat végzett. 1840-ben Zala megye kapornaki járásának szolgabí-rájává választották, 1844-ben azonban lemondott, és 1848-ig birtokán gazdálkodott. Egyike volt a liberális párt megyei kortesvezéreinek.

1848. szeptemberétől a Zala megyei önkéntes nemzetőrszázlőalj századosaként résztvett a Jelacic elleni harcokban, majd az említett alakulatból szervezett 47. honvédszázlőalj századosa lett. (nov. 10.)

A Perczel-féle hadtestben, ill. a Központi Mozgó Seregben, 1849. tavaszától a világosi fegyverletételig pedig az I. hadtestben (Klapka, ill. Nagysándor József tábornok alatt) harcolta végig a szabadságharcot.

Közben 1849. febr. közepén, amikor Gyika őrnagy megsebesült, zászlóaljának ideiglenes, április 18. (10.)-én pedig hivatalosan is kinevezett őrnagy-parancsnoka lett. Ezutóbbi előléptetésével egyidejűleg az április 10-i váci ütközetben tanúsított bátorságáért a katonai érdemjel 3. osztályával tüntették ki.

A szabadságharc után Aradon közlegényként besorozták a császári hadseregbe. Váltásdíj lefizetése ellenében azonban hamarosan leszerelték.

A kiegyezésig Zala megyei birtokán gazdálkodott. 1869-ben őrnagyként reaktiválták a magyar királyi honvédséghez. 1872-ben alezredessé lépett elő, 1876-

ban pedig nyugállományba került. 1882. november 30-án hunyt el Nagykanizsán — más adat szerint — Letenyén.” (Szabadságharc zalai honvédei 1848—1849. Zalai gyűjtemény 33. Zalaegerszeg, 1992. 17. oldal.)³⁵

Palini Inkey Kázmér

„Palin (Korpavár), Zala m, 1818. febr. 23. I. János földbirtokos, cs. kir. kamarás és br. Majthényi Erzsébet fia. Magyar, r. kat. Jogot végez. 1840 — szolgabíró, 1845 — gazdálkodó Zala megyében. Felesége gr. Berchtold Elenonóra, gyermektelen.

1848. júl. 10. nemzetőrszázadosná választják. Szeptembertől a Zala megyei önkéntes nemzetőr zászlóalj századosa, részt vesz a horvátok elleni harcokban. Nov. 10. (okt. 1.) — százados a részben alakulatából szervezett 47. honvédszászlóaljban. 1849. januárjától a Központi Mozgó Sereg, majd a I. hadtest kötelékében küzd alakulatával. Február közepétől zászlóaljának parancsnoka. A váci ütközet (ápr. 10.) után őrnaggyá léptetik elő és kitüntetik a katonai érdemjel 3. osztályával. Folyamatosan szolgál a világosi fegyverletételig.

1850. jan. 31. besorozzák a császári hadseregbe, dec. 28. 600 forint váltságdíj ellenében leszerelik. A kiegyezésig birtokán gazdálkodik. 1867. a Zala megyei Honvédegylet tagja. 1869 — őrnagy, 1872 — alezredes a m. kir. honvédségnél. 1876. nyugalmazzák. † Letenye, 1882. nov. 30.” (Bona Gábor: Tábormokok és Törzstisztek az

1848/49. évi szabadságharcban, 3. átdolgozott, javított kiadás, Heraldika Kiadó Budapest, 2000. 402. p.)³⁶

Klapka György: Emlékeimből. Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest, 1986. 222. oldal:

„Bobich dandárja, mely legközelebb állott, sarkpontot képezett, a 28. zászlóaljat ismét előreküldötte az erdőbe, és az osztrákok minden további támadását mindaddig fönntartotta, míg a segédcsapatok időt nyertek, hogy elésiethessenek.

Az ellenség élénk küzdelem után a magaslatról ledobattatott, Fakóvezekényre visszanyomatott, aminél a 47. zászlóalj Inkey Kázmér vitéz őrnagy alatt leginkább kitüntette magát.”

„Inkey Kázmér őrnagy Buda várának 1849. május 21-i ostroma alkalmával az 54. zászlóalj őrnagya volt, s a második ki a falakra feljutott!”¹²

„Inkey Kázmér 1848.szeptemberének válságos napjaiban az önkéntes nemzetőröket szervezi a kapornaki járásban, majd századosként segítette a betolakodó horvát seregeket kiverni Kanizsáról. Perczel Mór vezetése alatt, a hátráló sereget üldözve »kitűnően viselte magát«: elvettek az ellenségtől 3 ágyút.”¹¹

Pallini Inkey Tivadar (Teodór)

Született 1857-ben, meghalt 1887. november 26.

„Pallini Inkey Tivadar házastársa báró Engelhard Alice.”¹³

Pallini Inkey Szidónia

1820. november 27-én született, meghalt 1881. április 18-án.

„Első házastársa Csányi Elek, második házastársa Báthor Géza.”¹³

Pallini Inkey Edmund

„1821. szeptember 21-én született császári és királyi kamarás, házastársa buzini Gróf Keglevich Gizella (meghalt 1885. június 12. Graz).

Lakásuk: Tatán.

Gyermekeik: Margit, Adorján.”¹³

Pallini Inkey Margit

1856. szeptember 26-án született, meghalt 1929. szeptember 15.

„Pallini Inkey Margit született 1856. szeptember 26-án, férje Br. Mikos János, aki 1841. december 8-án született Széplakon, meghalt 1901. január 17. Tata.

*Esküvő: 1874. október 19. Német-Óvár, lakás: Tata.*¹³

„Pallini Inkey Margit, született Szentlőrincz, 1856. szeptember 26., meghalt Schlossadek, 1929. szeptember 15.”¹

Pallini Inkey Adorján

„Született 186.., meghalt 1898. szeptember.”¹³

Pallini Inkey III. János

1825. január 14-én született és meghalt 1915. február 20-án.

„1848/49. honvédszázados.”¹³

„Palini Inkey János Inkey Kázmér honvédőrnagy öccse, 1825. jan. 14-én született Palinban. R. katolikus volt.

1848. jún. 13-án hadnagy lett a 7. honvédszászlóaljnál. Alakulatával szeptembertől Jelacic ellen harcolt. Okt. 19. (16)-án főhadnaggyá léptették elő zászlóaljánál, 1849. jan. 1-vel pedig százados lett a 15. honvédszászlóaljban.

Miután e zászlóalj végig a Komáromi várőrséghez tartozott, feltehetően Inkey is annak harcaiban, valamint fegyverletételében — 1849. okt. 2. — osztozott.

*Későbbi életéről csak annyit tudunk, hogy birtokán gazdálkodott, s 1915-ben halt meg a Vas megyei Nagy-
unyom — ma Balog-unyom — községben.”*

(A Szabadságharc Zalai Honvédei 1848—49. Zalai
gyűjtemény 33. Zalaegerszeg, 1992. 26. p.)³⁸

„Inkey János, Pallini

1825. jan. 14.—1915. Nagyunyom.

*Apja Inkey János, cs. kir. kamarás, Zala megyei kö-
zépirtokos.*

*Magyar r. katolikus. A forradalom kitörésekor gaz-
dálkodó.*

*1848. jún. 13. — hadnagy a 7. honvédszászlóaljban.
A Drávai hadtest kötelékében részt vesz a Jelacic elleni
harcokban. Okt. 19. (16) — főhadnagy zászlóaljánál,
1849. jan. (1.) — százados a 15. honvédszászlóaljban.
Földbirtokosként hal meg.”*

„Pallini Inkey János

Született: Pallin.

Meghalt: 1915. febr. 20.

Temette: Faiszt Lajos plebános, 1915. febr. 22.

Foglalkozása: magánzó.

Meghalt: Nagyunyom.”

(Dr. Rátkay László plebános úr szíves közlése, Római
Katolikus Plebánia, Ják.)

FORRÁSJEGYZÉK

- ¹ *Gudenus János*: Magyar Főnemesség XX. századi genealógiája
- ² *Halis István*: Zalai Krónika. Nagykanizsa, 1915—17.
- ³ *Bátorfi Lajos*: Adatok Zalamegye történetéhez. Nagykanizsa, 1876—78.
- ⁴ Egyed Ferenc rigyáci plébános feljegyzései a Szombathelyi Püspöki Levéltárban.
- ⁵ *Nagy Iván*: Magyarország nemes családai. Budapest, 1887.
- ⁶ *Csánki Dezső*: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában. Budapest, 1897. III.
- ⁷ Magyarország vármegyéi és városai, Somogy vármegye. Budapest, Országos Monográfia Társaság, 1896—1914.
- ⁸ *Szabó Dezső*: A herceg Festetics-család története. Budapest, Franklin-Társulat Nyomdája, 1928.
- ⁹ Révay Nagylexikona. Budapest, 1915. XII. k.
- ¹⁰ Zalavármegye Ismertetője. Sopron, 1935.
- ¹¹ *Dr. Gőcze Rezső*: A palini Inkeyek a késői feudalizmusban. Honismeret 1988/1.
- ¹² Pallas Nagy Lexikona. Budapest, 1895.
- ¹³ Magyar Nemzeti Zsebkönyv. Budapest, 1905.

- ¹⁴ *Kerékgyártó Árpád*: Magyarország emléknappjai ezeréves történetében Bp. 1882
- ¹⁵ MOL nagyunyomi Sényi családi levéltár
- ¹⁶ *Takáts Sándor*: A magyarországi múlt tarlójáról Bp. 1926.
- ¹⁷ *Sárközy Imre*: A nádasdi Sárközy család Turul 1906.évi 24. kötet 3. füzet 124.p.
- ¹⁸ MOL R.I. 2/131 Geneologia et Connexione Familiae Inkey
- ¹⁹ Magyar Országgyűlési Almanach Bp. 1931.
- ²⁰ *Thassy Jenő*: Veszélyes vidék Bp. 1996-
- ²¹ MOL nagyunyomi Sényi családi levéltár
- ²² *Bencze Géza*: Zala megye leírása a reformkorban. Zeg. 1986.
- ²³ *Barbalics Lajos*: Nagykanizsa Bp.1929.
- ²⁴ *Takáts Sándor*: Hangok a múltból Bp.1930.
- ²⁵ *Kerékgyártó Árpád*: Magyarország emléknappjai ezeréves történetében Bp. 1882.
- ²⁶ *Szinnyei József*: Magyar Írók Élete és Munkái Bp.1897.
- ²⁷ A szabadságharc zalai honvédei Zeg.1992.
- ²⁸ Turul XLV évfolyam Bp.1931
- ²⁹ *Keserű Katalin*: Orlai Petrics Soma Bp.1984.
- ³⁰ *Bátorfi Lajos*: Nefelegtsek. Nagykanizsa, 1884.
- ³¹ Magyar Nemzetségi Zsebkönyv I.Bp.1905.

- ³² Szinnyei József: Magyar Írók Élete és Munkái Bp.1897.
- ³³ Zala Megyei Levéltár IV.102.b.
- ³⁴ Szinnyei József: Magyar Írók Élete és Munkái Bp.1897.
- ³⁵ A szabadságharc zalai honvédei Zeg.1992.
- ³⁶ Bona Gábor: Tábornokok és törzstisztek az 1848/49.szabadságharcban Bp.2000.
- ³⁷ Klapka György: Emlékeimből Bp.1986.
- ³⁸ A szabadságharc zalai honvédei Zeg.1992.
- ³⁹ Illésy János-Pettkó Béla: A királyi könyvek jegyzéke 1527-1867. Budapest, 1895. 91. oldal
- ⁴⁰ Inkey László választási programja 1884. Nk., Wajdits József könyvnyomdájából, Thúry György Múzeum Nk., 2035/1948 lt.sz.
- ⁴¹ Tuboly Victor: Inkey követek, alispánok... Zala-Somogyi közlöny Nagy-Kanizsa II évf. 1863. ápr. 1. 10. sz.
- ⁴² MOL nagyunyomi Sényi családi levéltár
- ⁴⁴ Szinyei V. 132. p.

Nyomás és kötés készült a
Nagykanizsai Szociális Foglalkoztató Nonprofit Kft. Nyomdájában
(8800 Nagykanizsa, Sabján Gyula u. 3.)

Ügyvezető: Lérántné Mátés Valéria

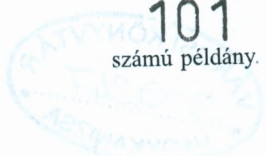
Tel.: (93) 509 747

nyomda@nkszoci.hu www.nkszoci.hu

Megjelent 130 számozott példányban.

Ez a könyv a

101
számú példány.

A PALLINI NEMES ÉS BÁRÓ INKEY CSALÁD LESZÁRMAZÁSI TÁBLÁJA

